

BÖRZSÖNYI HELYKÖN

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

X. évfolyam 2. szám, 2015. február

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Pál István 1919 - 2015

Tartalom:

3. o.: Pál István 1919-2015; Nekrológ (Karaffa Gyula írása)
4. o.: Azt hittem, versben többé senki után nem jajdulok...; (Ketykó István verse)
6.-15. o.: Felforgat a nagy századok érkeze/Mindent... V. rész; (dr Koczó József helytörténeti írása)
16. o.: Átváltozás II. (Csáky Károly verse)
18. o.: Halotti beszéd; (Molnár József verse)
20.-21. o.: Béla bácsi tarisznyája; (Petrozsényi Nagy Pál írása)
22. o.: A föld szaga; (Börzsönyi Erika verse)
24.-29. o.: Egy síremlék nyomában; (Csáky Károly képes helytörténeti írása)
30. o.: Megfojt az öröm; Mérlegen; Nagy a mi bűnünk; Nekik már jobb; (Horváth Ödön versei)
32.-33. o.: Napló; Minduntalan; (Székács László versei)
34.-37. o.: Kókó Érmelléken; (Maruzs Éva írása)
38.-39. o.: Piszkozati (vegyes) füzetek; (Zatykosalasi Zatyko István írásai)
40.-45. o.: Barátom, Ashley; (Polgár Vera írása)
46. o.: A felperzselt lugasok dalnokai; (Szájbely Zsolt írása)
48.-49. o.: A fűrészelő; (Kő-Szabó Imre írása)
50.-53. o.: BourbaDouglas Itókfalván I. rész; (Kerekes Tamás írásai)
54.-55. o.: Nézik az eget; (Kovács T. István írása)
56.-57. o.: Egypercesek; (Tóth Miklós írásai)
58.-59. o.: Perverz családrajz; (Vasi Ferenc Zoltán verse)
60.-62. o.: Csicsófalvi hepíjend; (Kiss-Simon Miklós írása)
64.-65. o.: Különleges olvasmányaim: A repülő csizmadia; (Kovács T. István írása)
66. o.: Zodiákus-farsang; (H. Túri Klára verse)
68. o.: Végrendelet táncmulatsággal; (B. Tóth Klára verse)
70.-83. o.: A tatai platánkirály manója: Jokli; I. rész; (Pribojszky Mátyás meséjének első része)
84. o.: Űrszelvénybe nyúló fák; (Elbert Anita verse)
86. o.: mai magyar; (Pongrácz-Danielisz Ágnes verse)
88. o.: A játszma véget ért; (Hörömpő Gergely verse)
90. o.: Farsang, fals hang; (Borsi István verse)
92.-107. o.: Bemutatjuk: Hajósi János fotós;
108.-109. o.: Menni vagy maradni?; (Végh Tamás verse)
110.-113. o.: Penci „lámpások” II. rész: Egy penci házaspár a penci katolikus iskolából; (Végh József írása)
114.-122. o.: Tizenhét év; (Szávai Attila írása)
124. o.: A fa monológja; (Dobrosi Andrea verse)
126.-130. o.: Könyvajánló;
131. o.: Impresszum;

E havi lapszámunkat a Balassagyarmaton élő fiatal fotós, Hajósi János munkáival díszítettük. Köszönet a képek közlési jogáért! A Szerk.

Pál István 1919–2015

Nekrológ

Az élet átír mindent... jutott eszembe, amikor meghallottam Pál István halálhírét. Ez év február 25.-én töltötte be a 96. életévét, tisztelői, tanítványai több helyen is születésnapra köszöntést szerveztek neki, és bizakodva néztünk a jövőbe akkor is, amikor megtudtuk, hogy ismét kórházba került. Kétfodonyban, február 28.-án szülőfalujában Agócs Gergely vezényletével köszöntötte a jelen lenni nem tudó Pista bácsit a tisztelőin kívül a Magyar Dudazenekar, a Magyar Tekerő Zenekar, Dóra Áron és furulyás tanítványai, a Kétfodonyi Hagyományőrző Együttes és Agócs Gergely is tárogató-játékával. (Pista bácsi nagyon szerette Agócs tárogató-játékát, mindig kérte, játsszon neki.) Az ötórás kezdésre nem jött meg Pista bácsi, csak egy hír helyette, hogy épp most viszi a mentő Balassagyarmatra a kórházba. Természetesen a jóra számítva és a gyógyulását óhajtva lett megtartva mégis az est, hogy a népzeneészek dalaikkal, zenéjükkel jobbíthassák a világot!

Aztán március 2.-án jött a szomorú hír Pista bácsi haláláról. Nem az első halálhíre volt ez ami eljutott hozzám, így először el sem hittem. Vártam, de sajnos megerősítette mind az országos média, mind az ismerőseim, barátaim.

Pál István, Pista bácsi élete azzal telt, amit szeretett. Zenélt, tanított, hangszereket készített, fiatalokat indított el egy szép, és nemes úton! Munkáját, tudását többször is elismerték: a Népművészet Mestere, a Magyar Kultúra Lovagja volt. Megkapta Nógrád-megye Madách Imre Díját is, több település díszpolgárának választotta. Tisztelőitől a Hortobágy Tiszteletbeli Pásztora, a Pásztortűz Óra címekeket is kiérdemelte. Mesemondása miatt a megye egyik elismert mesemondójának számított mindamellett, hogy dudált, furulyázott, flótázott. Nem csak magának készített hangszereket, bodzafurulyái, flótái igen sok ember megbecsült értékei. Tanítványai az általa készített furulyát tartják a palócfurulya mintájának, a rá jellemző faragást őseitől örökölték át s hagyományozta az utókorra.

Egyszerű életet élt, mindennapjaiban a falusi élet értékeit élvezte: kertet művelt, állatokat tartott (míg egészségileg tehetett), s mindemellett a régmúlt erkölcsi értékeit igyekezett visszacsempészni napjainkba! Tudása az örök emberi, a magyar kultúra közkinccse lett, így nem kell szomorkodnunk!

96 év és négy nap... Ennyi a világ! Hejj, de jó lenne, ha mi is ennyit és így, ilyen tartalmasan élhetnénk! Pista bátyám odafenn fújja már a nótáit, remélem mi is hallhatjuk majd ismét élőben, ha egyszer odaátra költözünk! Addig idelelenn maradt társai, tanítványai terelessék a nyáját a jó úton, Pista bácsi útján!

KETTKÓ ISTVÁN

Azt hittem , versben többé senki után nem jajdulok...

Anyósom halálára

Hány rekviemet kell még írnom Uram?
Szeretteim közül többen elindultak már Feléd
s hiszem: országodba érkeztek valamennyien!
Közülük anyámat majd húsz éve siratom - - -
Kötetnyi vers-rekviem szólt belőlem eddig érte
s azt hittem: versben többé senki után nem jajdulok...
Tévedtem Uram!
Mert hitvesem anyja tart immár Hozzád - - -
Hallom: lányom kalimpál NAGYI üres szobájában
a gyászba öltözött fekete zongorán;
fiam kínjában motorját bütyköli;
hitvesem szárnysegetten, varjú-ruhában
én meg ismét rekviemet írok...
Lassan elfogynak a szentelt gyertyák is,
csonkig égnek bennünk az elárvult sóhajok - - -
Bár elvetted tőlünk, kit úgy szerettünk,
egyikünk sem lázad; akaratod szent,
de hány rekviemet kell még írnom ahhoz,
hogy tiszta akkordok szóljanak újra a zongorán;
a motor hangja se zavarja nyugalmunk ;
dolmányát levetve hitvesem ismét fehérben repüljön...?
Hány rekviemet kell még írnom ahhoz,
hogy megint boldogok legyünk...?

Verőce, 1997. május 13.

Dr. KOCZÓ JÓZSEF**Felfogat a nagy századok érckezése/Mindent... V.****Vidékünk nemzetiségi tablója 1720 körül**

Az 1715. és 1720. évi összeírások névanyagának elemzése alapján kimutathatjuk, hogy a Börzsöny-vidéket miként érintette a 18. század elejének nagy népességmozgása.

A lakosságból a magyarok aránya 91–100% között alakult Gyerk (100), Hont (100), Pereszlény (100), Visk (98), Bajta (97) Ipolypásztó (97), Leléd (97), Ipolyság (96), Helemba (95), Letkés (94), Százd (94) és Lontó (93) helységeiben. Az idegen ajkú népesség betelepülése legkevésbé Ipolyság környékét és az Ipolymenti-hátság – Ipoly közti falvakat érintette.

A lakosságból a magyarok aránya 76–90% a következő településeken: Kemence (90), Szalka (90), Drégely-Palánk (89), Bél (88), Bernece (88), Kiskeszi (88), Tölgyes (86), Verőce (86), Nagymaros (84), Baráti (83), Szokolya (81), Szete (79), Tesmag (78).

A magyarok aránya 51–75% közötti Perőcsényben (75), Szakálloson (71), Ipolyhídvégen (70) és Szobon (61).

A magyarok aránya nem éri a lakosság felét Garamkövesden (46%), Vámosmikolán (46%), Nagy Börzsönyben (41%), Márianosztán (17%) és Damásdon (5%).

Jelentős szláv ajkú lakosság lakja Damásd (86%), Márianosztra (80%), Garamkövesd (43%), Ipolyhídvég (30%), Szob (26%), Szakállos (24%), Tesmag (22%), Szete (21%), Baráti (17%), Vámosmikola (15%), Perőcsény (14%), Tölgyes (14%), Kiskeszi (12%), Drégely-Palánk (11%), Nagy Börzsöny (11%), Nagymaros (11%), Kemence (10%) településeket. Földrajzi elhelyezkedésük göca az Ipoly-torkolat.

Számottevő német ajkú népességgel Nagy Börzsöny (48%), Vámosmikola (39%), Szokolya (19%), Szob (13%), Garamkövesd (11%) és Bernece (9%) bír. Az adatok szerint Vámosmikolára már folyt, Nagymarosra még nem kezdődött el a német telepések érkezése.

Mária Terézia úrbéri tabellái

Mária Terézia által 1767-ben elrendelt úrbérrendezés során készített urbáriumok és az úrbérrendezési munkálatok során keletkezett és az urbáriumhoz csatolt egyéb iratok (régi urbáriumok, az új urbáriumhoz csatolt tabellák, megelőző összeírások és az ún. kilenc pontra adott válaszok). Az egész országra kiterjedő munkálat ezen iratai megyénkénti csoportosításban vannak, megyén belül az iratok a községek nevének abc rendjében.

Idő: 1767–1774

A munkálatok során először 9 kérdőpont alapján a jobbágyok addigi, illetve akkori viszonyairól tájékoztak. Az úrbérrendezés során készült első fontos irat tehát a kérdőpontokra adott válaszokat tartalmazó feljegyzés. Ezek az iratok általában részletesen és színesen tárják fel a falvak és a mezővárosok úrbéres népességének sajátos viszonyait. A kérdőpontokra adott válaszok feljegyzése után a helységek, azon belül földesurak szerint haladva foglalták írásba a jobbágyok, házas és házatlan zsellérek nevét, a birtokukban levő belső telek, valamint szántó és rét (kaszáló) nagyságát. Külön összeírás készült az irtásföldről, a szőlőkről, az egyes községek közjavairól és nehézségeiről, hátrányairól.

Az egyes helységek adatait tartalmazó összeírások anyagát megyei összegzésekbe foglalták. Ezt követően kapta meg minden egyes helység az ott használatos nyelven a maga urbáriumát. Az urbáriumokhoz tabella kapcsolódik, amely a földesúr, a jobbágyok, a házas és házatlan zsellérek nevét, a használatukban lévő birtokállományt és a szolgáltatásokat tartalmazza.

Vizsgált területünkről az összeírásban 38 települést mutatnak ki. Drégely és Drégelypalánk külön, Lontó viszont nem szerepel az összeírásban! A becsült népességet háztartásonként 6 fővel számolva adtam meg.

Település	Földesúr	Telek	Terület /hold/	Jobbágy	Zsellér	Házatlan zs.	Becsült népesség
1. Bajta	Esztergomi Érsekség	4,125	150	21	14	-	210
2. Baráti	Esztergomi Főkáptalan	16	440	24	23	-	282
3. Bernece	Esztergomi Érsekség	40	740	60	12	4	456
4. Bél	Boros Pálné özv.	3	87	6	10	-	96
	Okolicsányi Lászlóné özv.	3,5	102	7	7	-	84
	Podhorszky József	1	29	2	5	-	42
							Összes: 222
5. Börzsöny	Esztergomi Érsekség	24,75	677	61	82	3	876
6. Drégely	Esztergomi Érsekség	20,25	658	51	37	3	546
7. D-Palánk	Esztergomi Érsekség	0	34	-	72	11	498
8. Gyerk	Esztergomi Főkáptalan	27	743	43	8	-	306
9. Helemba	Esztergomi Főkáptalan	37,625	1015	39	13	5	342
10. Hidvég	Esztergomi Érsekség	21,5	653	42	29	9	480
11. Hont	Esztergomi Érsekség	17,75	299	48	11	-	354
12. I-Damásd	Esztergomi Érsekség	15	415	26	21	3	300
13. I-Pásztó	Hg. Esterházy Miklós	43	1091	43	11	-	324
14. I-Ság	B-bányai Jezsuita Kolostor	44	1175	44	15	23	492
15. Kemence	Esztergomi Érsekség	79	1511	85	20	9	684
16. Kiskeszi	Esztergomi Főkáptalan	12,25	345	25	7	2	204
17. Kóspallag	Királyi Korona	21	576	27	10	4	246
18. Kövesd	Esztergomi Érsekség	29	1026	33	67	-	600
19. Leléd	Esztergomi Érsekség	10	204	16	17	-	198
20. Letkés	Esztergomi Főkáptalan	73,25	1834	71	11	5	522
21. M-Noszttra	Noszttra Pálos Konvent	41,25	1282	42	50	12	624
22. N-Maros	Királyi Korona	59,5	1760	146	35	30	1266
23. Peresztlény	Gr. Koháry János	45	1252	42	8	-	300
24. Peröcsény	Hg. Esterházy Miklós	45	1225	70	19	2	546
25. Szakállas	Hg. Esterházy Miklós	49,25	1252	49	2	8	354
26. Szalka	Esztergomi Érsekség	98	1768	108	15	3	756
27. Százda	Br. Hellenbach György	15	380	15	3	-	108
	Br. Hellenbach Károlyné	1	25	1	3	-	24
	Disznóssy István	4	101	4	-	-	24
	Disznóssy Pál	5	127	5	-	-	30
	Foglár Imre	3	76	3	2	-	30
	Gedey Ezékiel	4	101	4	2	-	36
	Szmrecsány Istvánné	2	51	2	1	-	18
							Összes: 270
28. Szette	Esztergomi Érsekség	19,25	284 (!)	39	11	3	258
29. Szob	Esztergomi Főkáptalan	52	1412	66	28	11	630

30. Szokolya	Hg. Esterházy Miklós	40,5	1027	64	32	6	612
31. Tesmag	B-bányai Jezsuita Kolostor	41	1042	45	25	5	450
32. Téssa	Foglár Imre	6,125	157	9	6	3	108
33. Tölgyes	Esztergomi Főkáptalan	36	914	43	6	3	312
34. V-Mikola	Hg. Esterházy Miklós	46	1161	46	28	5	474
35. Visk	Gr. Koháry János	87,125	2210	63	7	7	462
36. Zebegény	Királyi Korona	16	444	25	19	8	312
37. Kismaros	Királyi Korona	6	196	24	6	5	210
38. Verőce	Váci Püspökség	25,5	760	51	24	-	450

Magyarország helységeinek 1773-ban készült hivatalos összeírása

Magyarország helységeinek első hivatalos összeírása 1773-ban készült el, nyomtatásban azonban csak 1920-ban látott napvilágot. A mű előszavában olvashatjuk, hogy a munka lényegében a 18. század második felében hivatalos használatra készült helységnévtár. Ugyanakkor kiemelkedik a maga korára vonatkozólag az ilyen munkák köréből: az akkori legfőbb, Bécsben székelő magyar hatóság, a magyar királyi udvari kancellária által megállapított tartalmánál fogva a magyarországi nemzetiségek történetének statisztikai alapon való megvilágítását adja.

Keletkezésének rövid története:

A kancelláriának alárendelt legfőbb végrehajtó hatóság, a Magyar Királyi Helytartótanács indította meg a munkát azzal, hogy az egyházmegyei (római és görög katolikus) hatóságoktól bekérte az egyházmegyéjük területén levő összes helységeknek abc rendbe szedett lajstromát, tekintet nélkül arra, hogy gyakorolnák-e bennük joghatóságot, vagy sem.

Az udvari kancellária kiegészítette ezt a munkát, és elrendelte, hogy a megyei hatóságok is állapítsák meg, hogy a területükön levő helységeknek nevei a nemzetiségek nyelvén miként hangzanak, városok vagy falvak-e a helységek, továbbá milyen felekezethez tartoznak a parochiák, hol működnek tanítók és végül milyen nyelv uralkodik az illető helyen. A munkát elkészítése 1772 márciusától 1773 szeptember haváig tartott. Ekkor terjesztette fel a Helytartótanács Mária Terézia királynénak az elkészült egész munkát. Az így létrejött mű a következő címet kapta: **Lexicon universorum Regni Hungariae locorum populosorum etc.**

A munka kézirati példánya a magyar királyi udvari kancellária levéltárába helyeztetett, amint a végzés mondja, az udvari hatóságoknak használatára. Ennek teljesen hű mása az 1920-ban megjelent kiadvány.

A helységnévtár vidékünkéről 39 helységet sorol fel.

Jogállásuk szerint mezőváros: Maros és Szalka a Báti járásból, Ság a Selmeci járásból; 36 falu.

Településeink közül 13-nak ismeretes a magyaron kívül a szláv elnevezése (Bél, Ipolypásztó, Perőcsény, Százd, Baráti, Bernece, Gyerk, Kemence, Pereszlény, Tesmag, Visk, Drégely és Verőce), míg 6 német névvel bír (Börzsöny, Bernece, Kemence, Tesmag, Visk és Drégely). Szláv és német néven is ismert 5 község: Bernece, Kemence, Tesmag, Visk és Drégely.

Ugyanakkor az uralkodó nyelv 33 településen a magyar; a szláv Bajtán (ugyanakkor nem ismeretes a településnek szláv elnevezése!), Börzsönyben (ezzel szemben német neve ismert!), Damásdon, Kövesden és Leléden (szláv nevük nem szerepel a helységnévtárban), mind az öt a Báti járásban; a német Kismaroson (ugyanakkor német faluneve nem ismeretes) a Kékkői járásból. A **Lexicon** a lakosság számára vonatkozó adatokat nem közöl.

Magyarázat:

A település latin, magyar, német és szláv elnevezése

Pagus (P): falu

Oppidum: mezőváros

Habet Parochorum Religionis: egyházközsége és vallása (anyaegyház)

Habet Ludimagistrum: iskolamestere, tanítója

Principaliter in eodem Lingva: uralkodó beszélt nyelv

Comitatus Honthensis – In Processu Báthensi				25 helység			
Hont vármegye – Bأتي járás							
Nomina Locorum in Lingva /A település neve				Pagus v. Oppidum	Habet Parochum Religionis	Habet Ludimagistrum	Principaliter in eodem viget Lingva
Latina	Hungarica	Germanica	Slavonica				
Bajtha	Bajtha			P.	☐	1	Slav.
Béll	Béll		Bielowce	P.	☐	☐	Hung.
Börsöny	Börsöny	Beich Pilsen		P.	Catholicae	1	Slav.
Damasd	Damasd			P.	☐	1	Slav.
Hellemba	Hellemba			P.		1	Hung.
Kis Keszi	Kis Keszi			P.	☐	1	Hung.
Kövesd	Kövesd			P.	Catholicae	1	Slav.
Leléd	Leléd			P.	☐	1	Slav.
Letkés	Letkés			P.	☐	1	Hung.
Lontho	Lontho			P.	☐	1	Hung.
Maros	Maros			Opp.	Catholicae	1	Hung.
Nicola	Nicola			P.	☐	☐	Hung.
Nostre	Nostre			P.	Catholicae	1	Hung.
Kos-Pallag	Kos-Pallag			P.	☐	1	Hung.
Ipoly Paszto	Ipoly Paszto		Ipoly Pastowce	P.	Helveticae	1	Hung.
Perócsény	Perócsény		Pericsany	P.	Helveticae	1	Hung.
Szakkallos	Szakkallos			P.	Catholicae	1	Hung.
Szalka	Szalka			Opp.	Catholicae	1	Hung.
Szazd	Szazd		Sazdice	P.	☐	1	Hung.
Szette	Szette			P.	☐	1	Hung.
Szobb	Szobb			P.	Catholicae	1	Hung.
Szokolya	Szokolya			P.	Helveticae	1	Hung.
Tessa	Tessa			P.	☐	☐	Hung.
Tölgyes	Tölgyes			P.	Catholicae	1	Hung.
Zebegény	Zebegény			P.	☐	☐	Hung.

Comitatus Honthensis – In Processu Schemnicziensi				8 helység			
Hont vármegye – Selmeci járás							
Nomina Locorum in Lingva /A település neve				Pagus v. Oppidum	Habet Parochum Religionis	Habet Ludimagistrum	Principaliter in eodem viget Lingva
Latina	Hungarica	Germanica	Slavonica				
Baráthy	Baráthy		Baratowce	P.	☐	☐	Hung.
Bernecze	Bernecze	Bernitz	Brnica	P.	☐	1	Hung.
Gyerk	Gyerk		Hrkowce	P.	Catholicae	1	Hung.
Kemencze	Kemencze	Kamenitz	Kamenica	P.	Catholicae	1	Hung.
Pereszlény	Pereszlény		Prustany	P.	☐	1	Hung.
Ságh	Ságh			Opp.	Catholicae	1	Hung.
Tesmag	Tesmag	Teschmag	Tessmack	P.	☐	1	Hung.
Visk	Visk	Wischck	Wiskowce	P.	Catholicae	1	Hung.

Comitatus Honthensis – In Processu Bözökiensi					4 helység		
Nomina Locorum in Lingva /A település neve				Pagus v. Oppidum	Habet Parochum Religionis	Habet Ludi-magistrum	Principaliter in eodem viget Lingva
Latina	Hungarica	Germanica	Slavonica				
Dregely	Dregely	Driegel	Driagel	P.	Catholicae	1	Hung.
Hidvég	Hidvégh			P.	□	1	Hung.
Honth	Honth			P.	□	1	Hung.
Palánk	Palánk			P.	□	□	Hung.

Comitatus Neogradiensis – In Processu Kékőiensi					2 helység		
Nomina Locorum in Lingva /A település neve				Pagus v. Oppidum	Habet Parochorum Religionis	Habet Ludi-magistrum	Principaliter in eodem viget Lingva
Latina	Hungarica	Germanica	Slavonica				
Kiss Marus	Kiss Marus			P.	□		Germanica
Verőcze	Verőcze		Werowcze	P.	Catholicae	1	Hung.

Helynévtár a 19. század elejéről

A régi magyar helynévtárak sorában nevezetes helyet foglal el Lipszky János **Repertoriuma**, mely szoros betűrendben közli Magyarország, Horvátország, Szlavónia, a katonai határőrvidék és Erdély helységeinek nevét és azok jogállását. Településeinken és a hozzájuk tartozó pusztákon kívül a vármegyék közigazgatási szerkezetéről is tudósít.

Magyarázat:

Helynév h: magyar, s: szláv, g: német nyelven

Pagus: falu

Praedium: puszta

Comitatus: vármegye

Fluvius: folyó

Oppid.: mezőváros

NOMINA Objectorum	Qualitas	Comitatus vol Districtus vol Regimen
Bajtha h.	Pagus	C. Honthensis
Baráti h. <i>Barátowce s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Bél vel <i>Béll</i> aut <i>Beél</i> h. <i>Bélowce</i> vulgo <i>Bjélowce s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Bernecze h. <i>Brnice s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Börsöny h. <i>Deutsch-Pilsen g. Berssen s.</i>	Oppid.	C. Honthensis
Damásd (<i>Ipoly-</i>) h.	Pagus	C. Honthensis
Drégely h.	Rudera	C. Honthensis
Drégely vel Drégely-Palánk h. <i>Dregel g. Drjágel s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Ganád h.	Praedium	C. Honthensis
Gyerk h. <i>Hrkowec</i> vel <i>Hrkowce s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Haraszt h.	Praedium	C. Honthensis
Hellemba vel Helemba h. <i>Hellenbach g.</i>	Pagus	C. Honthensis
Hidvég h.	Pagus	C. Neogradiensis (!)
Hont h.	Pagus	C. Honthensis

HONTHENSIS I. Hont Vármegye h.	COMITATUS	Sub Nro XVI. Continet Sequent. Process. 1. Báthensem 2. Schemnicien. 3. Bozokensem 4. Ipolitatum
Ipoly h. Eipel vel Eppel g. Ipel s.	Fluvius	C. Neogradiensis C. Honthensis
Kemencze h. <i>Kamenica s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Keszi (<i>Kis-</i>) h.	Pagus	C. Honthensis
Kospallag h.	Pagus	C. Honthensis
Kövesd h. <i>Kewezsd s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Leled h. <i>Lelsd vel Laldva s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Letkés h. <i>Letkýš s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Lonthó h.	Pagus	C. Honthensis
Maros aliis Marus (<i>Kis-</i>) h.	Pagus	C. Neogradiensis
Maros aliis Marus (<i>Nagy-</i>) h. <i>Gross-Marosch g.</i>	Oppid:	C. Honthensis
Mikola (<i>Vámos-</i>) h.	Pagus	C. Honthensis
NEOGRADIENSIS lat. Nógrád Vármegye h.	Comitatus	Sub Nro XIV. Continet Sequent. Process. 1. Kékkőiensem

		2. Szécsényens. 3. Fülekiensem 4. Losonczemsem
Nosztré h. vel <i>Marianostra</i> lat.	Pagus	C. Honthensis
Olvár h.	Praedium	C. Honthensis
Palánk h. <i>Palánka s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Parassa alias Szurdok h.	Praedium	C. Honthensis
Pásztó (Ipoly-) h. <i>Pastuhow s.</i>	Pagus	C. Zoliensis (!)
Pereszlény h. <i>Peřeslaný s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Peröcsény vel Perecsény h. <i>Pilsen g. Perowčany s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Ság (Ipoly-) h. <i>Ság</i> aut <i>Sahy s.</i>	Oppid:	C. Honthensis
Szakállos h.	Praedium	C. Honthensis
Szakállos h.	Pagus	C. Hevesiensis (!)
Szalka h.	Oppid:	C. Honthensis
Százd h. <i>Sazdice s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Szete h.	Pagus	C. Honthensis
Szob h. <i>Sob g.</i>	Pagus	C. Honthensis
Szokolya h.	Pagus	C. Honthensis
Tarcsány h.	Praedium	C. Honthensis
Tesmág h. <i>Tessmák s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Téssa h.	Pagus	C. Honthensis
Tölgyes h.	Pagus	C. Honthensis
Verőcze h. <i>Werowitz g. Werowce s.</i>	Pagus	C. Neogradiensis
Visk h. <i>Wýsska</i> vel <i>Wýssková s.</i>	Pagus	C. Honthensis
Zebegegy h.	Pagus	C. Honthensis

Becses statisztikai forrásunk

Ludovicus Nagy: Nemes Magyarország és a kapcsolt részek politikai, földrajzi és statisztikai ismertetése című kétkötetes munkája alfabétikus sorrendben haladva szól a megyékről, és az egyes katonai körzetekről, ismerteti azok földrajzi viszonyait, közigazgatását, az ott elterülő városokat, mezővárosokat, falvakat, pusztákat. Részletes kimutatást ad a lakóházak és a lakosok számáról, vallási megoszlásáról. Mivel a II. József által elrendelt és 1784-85-ben végrehajtott népszámlálás Hont vármegyei anyaga megsemmisült, vidékünkre vonatkozó legkorábbi pontos demográfiai adatokat ebből nyerhetünk.

Magyarázat:

Oppida = mezővárosok

Pagi = falvak

RC. = Romano-Catholicam Ecclesiam, et Parochum /római katolikus anyaegyház és pap/

HC. = Helveticae Confessionis Addictorum Oratorium, et V. D. Ministrum /verbi dei, verbi divini minister: az isteni szó szolgája, vagyis helvét hitvallású imaház és Isten igéjének hirdetője; prédikátor/

AC. = Augustanae Confessionis Addictorum Oratorium, et V. D. Ministrum /evangelikus hitvallású imaház és lelkész/

RC = Romano-Catholicos Incolas /római katolikus lakosok/

AC = /értelemszerűen! / akatolikus /nem katolikus vallású keresztény lakosok/

Dom. = domus /ház/

Sum. = összes /lakos/

Incolas = lakosok

Honthensis Comitatus – Oppida I. k. 166.

Településnév, anyaegyház	Dom.	RC. /r. kat./	AC. /nemkatolikus/	Heb./zsidó/	Sum.
Börzsön, Leich Pilsen RC. AC.	216	642	651	□	1293
Maros (Nagy) RC. HC.	433	2229	368	□	2597
Ságh (Ipoly) Šahy RC.	231	1356	23	7	1386
Szalka RC.	195	1166	7	□	1173

Honthensis Comitatus – Pagi I. k. 167-171.

Településnév, anyaegyház	Dom.	RC. /r. kat./	AC. /nemkatolikus/	Heb. /zsidó/	Sum.
Bajtha RC.	67	402	□	□	402
Baráti, Baratoyce	66	387	□	□	387
Beél, Bielowce HC.	72	232	196	□	428
Bernecze, Bernitz, Brinica	138	829	□	□	829
Damásd (Ipoly)	66	387	□	□	387
Drégely RC.	166	973	2	□	975
Gyerk RC.	80	483	□	□	483
Helemba RC.	81	489	□	□	489
Hidvég	153	922	3	□	925
Honth	114	683	□	□	683
Kemencze, Kamenica RC	176	1059	□	□	1059
Keszi (Kis) Male Kesihe	56	339	□	□	339
Kós-Pallag RC.	84	507	□	□	507
Kövesd RC.	106	640	7	□	647
Leléd	74	447	□	□	447
Letskés	127	763	□	□	763
Lonthó	95	477	95	□	572
Mikola (Vámos) RC.	134	807	63	□	870
Nostra RC.	112	673	□	□	673
Palángh	86	522	2	□	524
Pásztó (Ipoly) Postowce HC.	109	89	568	□	657
Pereszlény RC.	82	496	□	□	496
Peröcsény, Peröcsány HC.	96	35	541	□	576
Szakállos RC.	115	537	158	□	695
Százd, Szadice AC.	98	405	186	□	591
Szette RC.	111	669	□	□	669
Szob RC.	110	666	□	□	666
Szokolya HC.	338	495	1538	□	2033
Tésa	25	152	3	□	155
Tesmágh	116	702	□	□	702
Tölgyes RC.	71	427	□	□	427
Visk, Wiskowce, RC.	133	796	7	□	803
Zebegény	92	554	□	□	554

Honthensis Comitatus – Praedia et Diverticula I. k. 172. (puszták, külterületek)

	Dom.	Inc.
Ganad	2	15
Haraszt	2	18
Olvár	7	45 (Tessmag hat.-nak É-i részén)
Óvár	4	21 (Palást hat.-nak DK-i sarkában)
Parasza		
Szakálos		
Szurdok	8	52
Tartsány	3	24
Toronya		

Neogradiensis Comitatus – Pagi I. k. 210., 213.

Településnév, anyaegyház	Dom.	RC. /r. kat./	AC /nemkatolikus/	Heb./zsidó/	Sum.
Maros (Kis), Marus	48	419	□	□	419
Verőcze, Werowce, RC. HC.	192	783	471	□	1254

Neogradiensis Comitatus – Praedia et Diverticula I. k. 1. (puszták, külterületek)

	Dom.	Inc.
Morgó	1	11

FORRÁSOK**Az 1715. és 1720. évi országos összeírás:**

- http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1715_-evi-orzagos-osszeiras
- http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1720_-evi-orzagos-osszeiras

Mária Terézia úrbéri tabellák:

- <http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/search/results/?query=MEGY%3Dhont>
- <http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/search/results/?query=MEGY%3Dn%C3%B3gr%C3%A1d>
- Lexicon universorum Regni Hungariae Locorum populosorum anno 1773 officiose confectum. Magyarország helységeinek 1773-ban készült összeírása. Kiadja a magyar békeküldöttség. Budapestini, 1920
- Lipszky János: Repertorium locorum objectorumque in XII tabulis mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae et Confiniorum Militarium, Magni item Principatus Transylvaniae occurrentium. Buda, 1808
- Ludovico Nagy: Notitiae politico-geographico-statisticae inelyti Regni Hungariae, partiumque eidem adnexarum I-II. k. Buda, 1828-1829

- Magyarország történeti statisztikai helységnévtára. Sorozatszerkesztő: dr. Kovacsics József. 15. Pest megye. Szerzők: Horváth Lajos, dr. Kovacsics József. Budapest, 2000. Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztály
- Magyarország történeti statisztikai helységnévtára. Sorozatszerkesztő: Kovacsics József. 17. Nógrád megye. Szerzők: Szomszéd András, Pálházy László. Budapest, 2000. Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztály

IRODALOM

- BALOGH é. n. – Balogh Zoltán: Drégelypalánk. Száz magyar falu könyvesháza. Megjelent a magyar állam millenniumára. Budapest
- CSÓKÁNÉ–CSÓKA 2010 – Csókáné Salamon Melitta – Csóka Árpád: Zebegény. Kézikönyv helybélieknek, nyaralóknak és idelátogatóknak. Zebegény, 2010
- DABÓCZI 2009 – Dabóczi Viktória: Verőce etnikai viszonyai a 19. században egyházi források alapján. Kismaros 2009 (Német nyelvű összefoglalóval)
- FÁBIÁN 1864 – Fábíán János: Visk és Alsó-Szemeréd. Magyar Sion (Szerk. és kiadja: Knauz Nándor) II. évf., Esztergom
- HAJDÚ 2003 – Általános és magyar névtan. Személynevek. Budapest, 2003
- HORVÁTH M. é. n. – Horváth M. Ferenc: Nagyborzsöny. Száz magyar falu könyvesháza. Megjelent a magyar állam millenniumára. Budapest
- HORVÁTH M. 1998 – Pest megye kézikönyve I-II. Magyarország Megyei Kézikönyvei 13. CEBA Kiadó, 1998
- HŐKE 1866 – Hőke Lajos: Adatok Hontvármegye egyházi archeológiájához. Magyar Sion, 1866. 822-845.
- JAKUS 1991 – Jakus Lajos: Nagymaros metőváros a török hódoltság idején 1543–1685. Kiadja: Nagymaros Nagyközség Önkormányzata, 1991.
- KÁVÁSSY 1991 – Kávássy Sándor: Bevezetés a történettudományba. Kézirat. Budapest, 1991
- KÁZMÉR 1993 – Kázmér Miklós: Régi magyar családnevek szótára. XIV–XV. század. Budapest, 1993.
- KNIEZSA 2003b – Kniezsa István: A magyar és szlovák családnevek rendszere. In Helynév- és családnévvizsgálatok. Budapest, 2003. 255–349.
- KORCSMÁROS 1995 – Korcsmáros László: Ipolydamásd története 1262 – 1990. Kézirat
- REISZIG /1911/ - Reiszig Ede: Nógrád vármegye községei. In Nógrád vármegye. Szerk.: Borovszky Samu. Magyarország Vármegyéi és Városai. Országos Monográfiai Társaság, Budapest
- RIXER 1995 – Rixer Gusztáv: Kismaros az idő sodrásában. In Tanulmányok Kismaros történetéből. Szerk.: dr. Dabóczi Ákos. Kismaros

- SZABÓ 1990 – Szabó István: A magyarság életrajza. Budapest (az 1941. évi kiadás reprintje)
- SZOMSZÉD 1996 – Szomszéd András: Verőcei évszázadok. Kiadja Verőce Önkormányzata
- VÉGVÁRI 1995 – Végvári Jenő: Kiss Marustól Kismarosig. Falutörténet számokban, a kezdetektől 1990-ig. In Tanulmányok Kismaros történetéből. Szerk.: dr. Dabóczi Ákos. Kismaros
- VIRTER /1906/ - Virter Ferenc: Hont vármegye községei. In Hont vármegye és Selmecebánya sz. kir. város vármegye. Szerk.: Borovszky Samu. Magyarország Vármegyéi és Városai. Országos Monográfiai Társaság, Budapest
- ZALABAI 1984 – Zalabai Zsigmond: Mindenekről számot adok. Bratislava, 1984

CSÁKY KÁROLY

Átváltozás II.

És meg-
kondultak
bennünk a harangok:
esküvőre,
halálra
meg
szentmisére,
hogy fakadjon élet,
legyen feltámadás
Meg-
váltónknak
misztériu-
má-
val.

És itt
fekszik
felkötött állal,
lezárt szemmel,
útra készen
az Asszony,
kiből életek fakadtak,
ki szült jövődőt,
s kire most
könnyet hullat
az özvegy
s a gyermek.

A hajnal fénye
már nehezen jön elő,
átlép minket az idő,
de fényeskedni kezd
az örök
világos-
Ság;
felszáll a lélek,
s ki itt maradt,
fejet hajt
csendben
Úrnak
akarata
előtt.

2015.01.31.

MOLNÁR JÓZSEF**Halotti beszéd**

Most hogy meghaltam, döbbenetet érzek.
E körülöttem állókat is gyötri majd
feledés homálya, s a gúny, melynek ruháját
némelyek, „na ezt jól megkapta!” – gondolatok
közé ékelt siralomban táncoló arccal vállaikra
terítik, ugyanúgy le fog peregni, mint a rajtam áthulló
homokszemek.

Látom, egyesek már unják, s vele együtt
megbánták, együtt megyünk a végső úton, ahol, ezt
tanultuk, lelkünk visszatér a Teremtőhöz, hogy ott
jól megerősödve a fent is hirdetett ígétől, várva a
végítélet órájára, amikor kedves felhőként
leereszkedve felöltözünk régvolt ruháinkba, és a
cafatokban lógó, szétmálló csontjainkat mankónak
használva, ki-ki csendben, s fényerdőben megkeresi
régóta föld alá süllyedő fiatalságát, hogy a kezében
tartott varázsitalal, melyet a következő percben
kortyintanak le, átvehessék az örök élet őket
leginkább megihlető titkát. Már most elkezdem
kiáltozni, „ne csalódjatok!”, ha mégsem így történik,
ha e „látszólag minden stimmelt!” forgatókönyvet
addig még akárhányszor átírják, s a tejfölös ég alatt
legelésző marhák megsajnálják hiszékenységetek,
miközben rotyyantanak egyet, majd bambán
elbögve az estét, takarodóra ballagnak.

Kedves testvéreim, rokonaim barátaim, sosem látott
embertársaim! Tegyétek ti is ugyanezt. Csendben
bújjatok a kövekhez, a még füstölgő hegyekhez, a
még fortyogó tengerekhez, a még hűen lángoló
naphoz. Gondoljatok rám, gondoljatok
a testemmel egybeolvadó Földanyára,
gondoljatok a minket körülvevő mennyre,
és a pokollá izzó emlékeinkre.

PETROZSÉNYI NAGYPÁL

BÉLA BÁCSI TARISZNYÁJA

Az újságíró kíváncsian nyitott a szűk szuterénbe. Nyirkos hideg és szívszorító nyomor fogadta. A falak füstösek és repedezettek voltak. Közvetlenül az ajtó mellett rozsdás vaskályha bóbiskolt, pár lépésre tőle ágy, amolyan priccsféle recsegett a nyomorék öreg alatt.

– Ballay Zénó vagyok – mutatkozott be a publicista – a helybeli lap egyik riportere. Szeretnék Béla bácsiról, így hívják, ugye, szóval szeretnék írni egy cikket – tért egyenesen a tárgyra. – Mondja el, hogy él, miben szenved hiányt...!

Egy pillanatra torkára forrt a szó, pedig az öreg meg se mukkant, éppen csak hogy felült, s a hírlapíró szemébe nézett.

– Az istenit! – rúgott a tollnok egy törött zsámolyba, tért-fordult, s egy szatyor élelemmel csörtetett vissza.

A házigazda békésen ült a tolószékben, ágya megvetve, a kályha begyújtva. Éppen a Bibliát olvasta, amikor a fiatalember ismét rányitott. Elkattintotta fényképezőgépét, majd szótlánul pakolni kezdett, felvágottat, sajtot és tojásokat rakosgatott az asztalra.

– Isten fizesse meg – rebegte az öreg. – Maga igazán rendes, csak az a baj, hogy...

– Persze, persze – vágott szavába a riporter –, a radikális megoldás még hátravan, de bízzék bennem, hiszen szolidaritás is van ám, kollektív felelősség. Apropos, iszik, már úgy értem...

– Soha, legfeljebb, ha a fiam hoz valami cseresznyét.

– Mennyi a nyugdíja?

– Ötezer.

– Lehetetlen, hiszen maga rokkant. No, majd utána nézünk.

– Nagyon hálás lennék, csak azt a cikket...

– Semmi hála, itt követelni kell, érte, különben ugyanúgy jár, mint az a szemérmes koldus a közmondásból. Elnézést, nem akartam megsérteni.

– Nem sértett meg.

– Pazar, kissé befűtünk a tanácsházán. Pro primo: megírom a cikket. A címe... Egyelőre nem tudom. Béla bácsi tarisznyája vagy ilyesmi.

– Hálásan köszönöm, akarom mondani...

– Tessék, halljuk!

– Arról van szó, hogy... Megmondjam? – bizonytalanodott el a házigazda.

– De Béla bácsi...!

– Hát kérem. Van nekem egy fiam. Komoly, jófejű gyerek. Mérnök – tette hozzá büszkén –, ezenkívül...

– Ide se dugja az orrát. Autója, nyaralója van, miközben az apja...

– Szereti – emelte fel a hangját. – Akár van nyaralója, akár nincs. Még pénzt se kell, hogy adjon, csak jöjjön. Jött is, havonta egyszer meglátogatott. Pedig messze lakik, négyszáz, nem, ötszáz km-re innen. És pénzt is küldött.

– Gratulálok! – hordozta körül tekintetét az újságíró. – Remélem, nem akarja, hogy ezt el is higgyem magának.

Az öreg elhallgatott, s az ablakra meredt. Kint erős szél fújt, s időnként jeges légáram sepert át a szobán.

– Oké, tegyük fel, hogy elhiszem. De akkor mi a probléma? Összevesztek?

– Nem, egyszerűen elmaradt. Előbb a fiam, aztán a pénz, levél. Fogalmam sincs, mit csinál, hogy van. Talán beteg, vagy... Mondom, nem tudom. Nekem semmi bajom vele, és szeretném, ha ő is tudná, ezért kérem...

Nagyot nyelt, aztán kibökte.

– Ne írjon cikket rólam. Minek kitergetni a szennyest? A fiam, ugye, megérti, ártatlan. Még azt hinné, hogy ő a hibás – komorodott el, aztán gondolt egyet, ráncai kisimultak, s szinte vidáman folytatta.

– Viszont van egy ötletem. Mi volna, ha a szerkesztő úr levelet írna neki? Igen, hívja haza Karcsikát! Magyarázza meg, hogy... Szóval mindent. A pénz mellékes. Hátha neki sincs, és még nálamnál is szegényebb. Nézze! – ráncigált ki lázasan zsebéből egy zsebórát. – Tiszta arany – lóbálta meg kacsintva. – Ez lett volna az öröksége, de ha már így esett, akár holnap Karcsikának adom. Hát csak ennyit akartam mondani – sóhajtott fel megkönnyebbülten. – Maga, látom, derék, rendes ember, van szíve és a tollal is könnyebben bánik – mutatott reszkető kezére.

Az újságíró álmélkodva tapogatózkodott fel a lépcsőkön. Természetesen mindent megígért, sőt, a leghatározottabban kijelentette, ha kell, akár személyesen megy a fiúért. Az ablak előtt ismét a szuterénbe lesett. Az öreg eltorzult arccal esett az asztalnak. Hol a szalámiba harapott, hol a sajtba, kenyérbe, a nyers tojás lecsordult az állán, vele a nyála és a könnyei is.

Ballay az ABC-be sietett kávéért, éppen kifogyott belőle, márpedig e nélkül egy levelet sem tud megírni. Hirtelen hegyes állú, madárcsontú alakra lett figyelmes. Csokoládét, cseresznyepálinkát és egyébeket dugott a... zsebébe.

– Tolvaj! – kiáltott fel csaknem a riporter, de meggondolta magát. – Ki tudja, ez is mikor evett utoljára. Talán munkanélküli, mindenesetre elég nyüzögött képű.

– Kérem, fáradjon az irodámba! – bukkant elő váratlanul egy polc mögül a boltos.

Az újságíró hosszasan bámult utánuk. Szegény ürge! Valahogy olyan ismerősnek látszott. Hát persze, a Karcsika: szakasztott Béla bácsi, csak jóval fiatalabb kiadásban.

BÖRZSÖNYI ERIKA

A föld szaga

Hogy mondta mindig édes jó Papám:
érezem már fiam, a föld szagát!
Akkoriban még foga volt a télnek
ablakainkban jégvirág termett
s a föld keményre fagyott.
Tavasz közeledtével, ahogy
hosszabbodnak a napok, úgy éled
fel a lelkekben a remény.
Minap ősz-öreg nénikét láttam
tenyérszerű kertjében kapált
lám, az öregek csalhatatlanul tudják
mikor ébred a természet:
ők még érzik a föld szagát.

CSÁKY KÁROLY

Egy síremlék nyomában

A nagycsalomjai temető régi sírjele

A nagycsalomjaiak mai temetkezési helye, a *Felsőtemető* a régivel szemben, a volt csendőrlaktanyától északra található. Ennek s a holtak előző nyughelyének megmaradt sírjeleit, melyeket már senki sem gondozott, összegyűjtötték, kialakítva így egy szép emlékhelyet az egykori *Alsótemetőben*.

A mostani temető feltételezhetően legrégebb, eredeti helyén megmaradt sírköve a bejárattól nem messzire látható, a 108 éves korában elhunyt *Sántha István* nyugszik alatta. A Nagycsalomján is illetőséggel bírt Sántha István jobb módú nemesember volt valaha. Az ilyenek sírköve azt is rávésték, ki állította az emléket. Köznemesünk kereszt alakú, vörösmárvány sírjelen ez áll: „*Itt nyugszik az Úrban/ Tek. SÁNTHA ISTVÁN Úr/ élt 108 éveket/ és OBESKOVICS ERZSÉBET/ Asszony élt 60 éveket/ Hála emlékül állították/ e sírkövet Gyermekai Sántha Péter, Sántha Ágoston/ és Onokái/ Plachy Amália, Plachy Ágoston/ 1880/ Áldás, béke hamvaiknak!*“

A *Sántha családról* Nagy Iván munkájában olvashatjuk, hogy Hont megyében „*főleg Deménden székel,*“ s a családtagok közül „*időnként többen a megyénél viseltek hivatalt. Egyik ágának törzse Sántha Mátyás, ennek Kelecsényi Annától fia István*“ (1863:51). Az ő lányuk volt *Sántha Teréz*, akit a nagycsalomjai illetőségű földbirtokos, *Plachy László* vett feleségül. Két gyermekük, Amália és Gusztáv tehát valóban „onokái“ a 108 esztendőes tekintetes Sántha István úrnak, aki a csalomjai temetőben nyugszik, valószínűleg az egyik legidősebb halottként.

A sírkövet állíttató utódok közül a két fiúgyermekről, Ágostonról és Péterről, akiknek neve olvasható a szép emléken, csak későbbi búvárkodásaim során tudtam meg, hogy bizony jeles férfiai voltak ők a hazának. Így joggal foglalkozhatunk velük részletesebben. De vajon mit is tudhatunk róluk?

Az idősebb fiú, Sántha Péter (1806-1879)

Sántha Péterről Bona Gábor *Kossuth Lajos kapitányai* című könyvében is olvashatunk. Többek közt azt, hogy magyar földbirtokos gyermekeként született Nagycsalomján 1806-ban. Tizenhat évig a 32. gyalogezredben szolgált, a szabadságharc kitörése előtt pedig Tinnyén gazdálkodott.

1848 nyarán választották *nemzetőr százados*sá, s először a Zomboron szerveződő 34. honvédszászlóaljnál volt százados. 1849 januárjától a felső-tiszai hadtestben szolgált, majd betegsége miatt Debrecenbe került. Később, ugyancsak századosként a bácskai hadtestben harcolt, s a pétervárad-i várórségnél tette le a fegyvert.

Az 1850-es években Pesten tevékenykedett takarékpénztári hivatalnokként. Egy időben (1867-1872) Pest megye főpénztárnoka, s a fővárosi honvédegylet tagja. *Tinnyei* kisbirokán halt meg 1879. március 2-án. (1988:525)

A jeles férfiúról egyebeket is sikerült megtudnunk. Például azt, hogy Tinnyén *Kossuth Lajos máig meglévő kúriájában lakott*, amit haláláig kegyelettel karban tartott, s ő adományozta Kiss György szobrászművésznek a kúria ama fáját, melyből A haldokló honvédszászlótartó című szobor készült. A *Vasárnapi Ujság* 1906. évi 6. számában az ugyancsak palócföldi *Nyáry Albert báró* (1871-1933), festőművész, történész, régész és néprajzkutató közölt cikket *Kossuth Lajos Tinnyén* címmel. Elmondja, hogy a politikus börtönből való szabadulása után választotta lakóhelyül Tinnyét, s „*A ház, melybe költözött a család, földszintes kúria, mely előtt egy kis kertet körít be rácsos fakerítés, a hol a pelargonium meg a tulipán nyilott. Mindössze négy ablakja néz az útra, de azért kényelmes, elég nagy úri ház...*“

A *Vasárnapi Ujságban* több cikket is olvastunk e témakörből. A *Kossuth háza Tinnyén* (1878/4) címűből például megtudhatjuk, hogy „*A főépület négy szobát, konyhát és egy tágas termet foglal*

magába /.../ A kertben egy kis nyaraló bódé, filagória, a nagy népvezér dolgozó szobája, annyi gyűjtő, szabadító eszme Betleheme...”

Jól választotta meg a helyet Pest és Buda közelében Kossuth. Egyszerre volt itt csönd és nyugalom, egészséget tápláló tiszta levegő, meg építő táptalaja is a léleknek. Mint ahogyan egy későbbi írásban olvassuk: „Különös jelentőséget ad Tinnyének, hogy Kossuth Lajos budai rabságából szabadulva, megromlott egészségi állapota helyreállítása és a vidéki nyugalomkeresés céljából 1842-ben kisebb birtokot vásárolt itt, **Somogyi Antal**nak, XIX. századi haladásunk egyik kimagasló harcosának mintegy 80 holdnyi birtokát, bensőséggel, szép kis kúriával, és ettől fogva csaknem négy éven át Tinnye lesz a vidéki reformkor egyik gyűjtőpontja, ahol a nagyszerű időszak kiemelkedő egyéniségeinek látogatásai egymást váltják, és a hazafiak levéláradata valósággal elárasztja a kis hajlékot. Tinnyén zajlik le a **Hazai Első Takarékpénztár** megalakulásának több lényeges mozzanata is. **Fáy András** itteni barátai, **Simonchich János**, **Sántha Péter** és mások révén – jelentékeny megvilágításba helyezik a kor mozgalmaiban erősen részt vevő közösséget, amely így a **reformkorszaknak**, lent, a magyar vidék világában végbement erejedéséhez lényeges adalékot nyújt”. (Kiss Á., 1961:359)

Büszkén mondhatjuk tehát, hogy földink, az egykori kisbirtokos ott volt a haza legkiemelkedőbb áramlatainál: a reformmozgalomban, a szabadságharcban, a haladást elősegítő közéleti-gazdasági kezdeményezéseknél. Barátjának tarthatta Fáy Andrást és Kossuthot, s tekintélyt szerzett magának a megyében is. Kossuth pedig bátyjának, az ugyancsak honti gyökerű, tinnyei közbirtokos **Sántha István** táblabírónak adta el itteni házáat és birtokát. Azt az ingatlant, melyet annak idején Somogyi Antaltól, a szintén honti kötődésű birtokostól vásárolt. Sántha István 1846-1853 közt élt a kúriában. Az ekkor bekövetkezett halála után szállt a vagyon testvére, a nőtlen Sántha Péterre, aki itt él hosszú időn állt, s itt is hunyt el 1879-ben. Halála előtt, 1878-ban írták a Vasárnapi Ujságban a kúriáról az alábbiakat: „Ha a nemzet minden egyes fiában oly nagy és őszinte a kegyelet, hogy mindig találkoznak egyesek, kik vetélkednek egy ily drága emlék megőrzésének dicsőségében; s azt hisszük, a míg e házat magyar lakja, nem lehet könnyű és tán nem is lesz szükséges az államnak ez emlékezetes hajlékot kisajátítani, mert mindig fog találkozni egyes honfi, a kinek kezében a közkegyelet e tárgya „jó kézben lesz”.

Jelenlegi birtokosa (**Sántha Péter**) is ilyen, kiről egy, a helységben lakó irótársunk megjegyzi, hogy az épületet jó karban tartja és „semmi áron” nem adja”. (54.p.)

A csalomjai temetőben nyugvó Sántha István szép sírjele 1880-ra készült el a gyermekek jóvoltából. Sántha Péter ezt már nem élhette meg, hisz egy évvel korábban elhunyt. Neve azonban ott áll a sírkövön. Bár a régi csalomjai születései anyakönyvekben való búvárkodásiam során nem bukkantam rá nevére, itteni kötődése így is vitathatatlan. Hisz itt nyugszik a hosszú élettel megáldott édesapja meg a hatvanévesen elhunyt édesanyja, s itt született Ágoston öccse is. Sántha Péter tinnyei sírjáról ez egyik internetes weboldalon találtam az alábbi sorokat: „A község régi temetőjét nevezik a helyiek nemesi temetőnek, ahol az általános iskolások évente rendbehozzák többek között **Sántha Péter** 48-as honvédszázadosnak, a **takarékpénztár alelnökének sírját**”. (<http://tajertek.uni-corvinus.hu>) Most, hogy felfedeztük őt, bizonyára a csalomjaiak is elhelyezik majd koszorújukat a síron.

A fiatalabb gyermek, Sántha Ágoston (1813 - 1898 ?)

Sántha Ágoston nevét az említett családi sírkövön olvastam először. Az emléket állítató gyermekek egyike volt hát ő is. Aztán felbukkan a neve a *Vasárnapi Ujság* 1883. évi 39. számában is a *Haldokló honvédszászlótartó* című cikkben. Pontosabban annak ama fejezetében, melyben a tinnyei ház sorsáról olvashatunk. Ezt írják többek közt: „**Sántha Péter** nőtlen és gyermektelen volt s a házat (A volt Kossuth-házat – Cs. K. megj.) kötelezettségeivel együtt testvéröccsére: **Sántha Ágoston báthi, hontmegyei r. kath. esperes plébánosra** hagyta. A nem jövedelmező házat és kertjeit az egymásra következő Sánthák, kik mindig saját másik uri házukban laktak, mindekkorig, mint nemzeti emlékkincset, a legjobb karban tartották fenn, s ezen hagyományos kötelességének az utolsó örökös: **Sántha Ágoston** esperes plébános is híven megfelelt. Üres ház, bármit költsenek is rá, mégis pusztul...”

Idővel aztán Sántha Ágoston is eladta a hajlékot. Abban azonban neki is nagy érdeme volt, hogy a kúria évszázadokon át aránylag jó állapotban fennmaradt.

Sántha Ágostonról természetesen a *Némethy-féle Siries parichiarum et parochorum* is közöl adatokat. Innen tudjuk, hogy **Sántha de Nyitravicsap et Pusztaszántó Augustinus** 1813. dec. 13-án született. Nagyszombatban végzett filozófiai és teológiai tanulmányokat. 1837. okt. 23-án pappá szentelték, majd ipolyszakállosi és lévai káplánna nevezték őt ki. 1849. aug. elsejétől a **báti plébánia** adminisztrátora, dec. 18-tól plébánosa lett. (1897:907) Ebben a tisztségében 1898-ban váltotta őt Stibló Ágoston. Közben 1891-ben a Szent Adalbert Intézet munkatársa is lett. Halála pontos dátumát nem tudjuk. Az idézett mű születési helyét sem közli. Ám adatait megtaláltuk az egykori nagycsalomjai születési anyakönyv lapjain, az 1813-as esztendőnél. Eszerint édesapja valóban az a Sántha István, édesanyja pedig az az Obeskovics Erzsébet volt, akinek nagycsalomjai nyughelyéről már többször szóltunk. Keresztvíz alá Horváth Fausztina tartotta őt.

Sántha Ágoston neve az említett *Vasárnapi Ujság* című kiváló hetilap korábbi számában is felbukkant már. Egész konkrétan a Magyar Tudományos Akadémia *palotájára szervezett gyűjtések* kapcsán. Innen tudjuk, hogy Báton, ahol születtünk több évtizeden át plébános volt, „*egy díszes gyülekezet azzal fejezte be a Széchenyi-gyászünnepélyt, hogy nemzeti közcélra, az Akadémia palotájára áldoztak.*” A jelenlévők 50 forinttal járultak hozzá az építkezéshez, maga Sántha Ágoston 7 forintot adott. (Vasárnapi Ujság 1854-1860)

Úgy gondoljuk, az egészséges nemzeti eszmék: a reformgondolatok, a Kossuth-kultusz, az Akadémia ügye megérintette és áthatotta Nagycsalomja papszülettének eszme- és érzésvilágát is, amiért az évtizedek távlatából is tiszteletet érdemel.

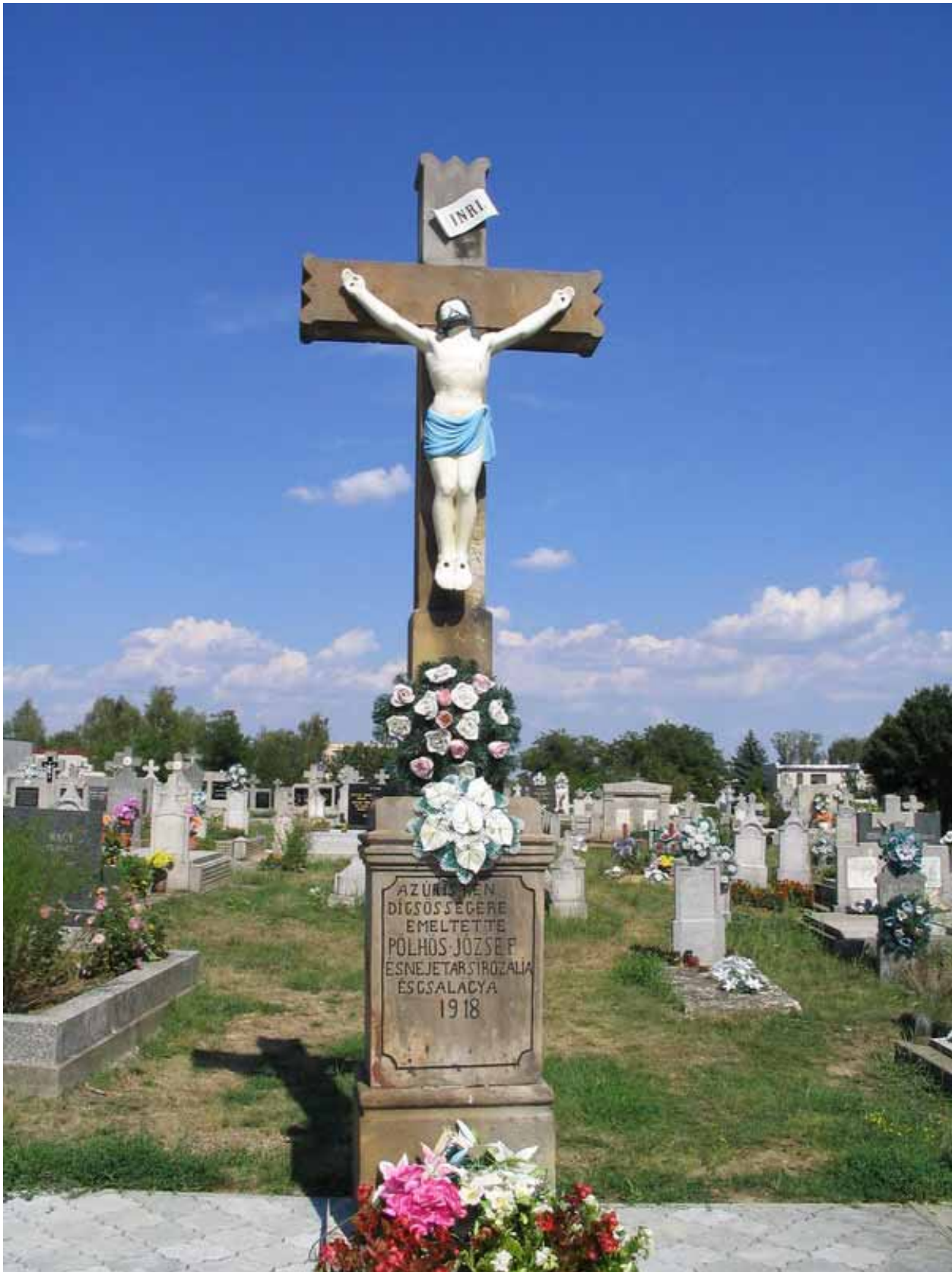

A tinnyei nemesi temető sírjelei, köztük Sántha Péteré (Világháló)

A tinnyei ház, melyben Kossuth Lajos és Sántha Péter százados is lakott

(Világháló)

A nagycsalomjai temető a központi kereszttel (Csááky Károly felv.)

A 108 éves korában elhunyt Sántha István síremléke (Csáky Károly felv.)

HORVÁTH ÖDÖN*versei***Megfojt az öröm**

Te mindig az vagy, ami mindig voltál:
felbukkanó és tovatűnő emlék,
suhanó fény az égi művész szobrán,
finom illatát hátrahagyó vendég.

Légies lény, (szabályos arc, éjszín haj,
érzéki száj, fitos orr, magas homlok)
ha megjelenysz szép, formás lábaiddal,
megfojt az öröm, szinte felsikoltok.

S te rám tekintsz, mosolyogsz, úgy, mint régen,
mint már annyiszor látomásaimban
ártatlan szemeid szelídségével.

Emléked él, emléked mindig itt van
titkaim között elrejtözve mélyen,
ameddig röpke létem el nem illan.

Mérlegen

Ebben a nagy felfordulásban
úgy elszalad ez a kis élet,
noha sok mindent megpróbáltam.
Most komoly tűnődésre késztet

az égető kérdés: mi végett
vagyok itt a földön, s halálom
után meglelem-e az édent,
őshazámat, én, a hazátlan?

Vajon mi vár rám? Milyen mércét
használ az Úr, ha tetteimnek
következményeit bírálja?

Lehetek még szemében érték,
vagy csak csúfolója a hitnek,
Szent Lelkének rossz kintornása?

Nagy a mi bűnünk

Ebben a felsikoltó jajban
ott az egész tragédiánk.
Hiábavaló viadalban
esett az ég kénköve ránk.

Nagy az én bűnöm is; engedtem,
hogy megtörténhessen. Imát
mormogtam! Jobb lett volna menten
megölni a haramiát!

Most szállunk, két fekete léggömb
a felszálló légáramlatban;
ismeretlen tájak fölött.

Ha visszanézünk, innen két föld
száguld alattunk furcsa trappban:
egyik a múlt, másik jövőnk.

Nekik már jobb

Sokan meghaltak, sokan megőrültek:
vízbe fojtották magukat, vagy bódult
fejvel az ablakpárkány szélén ültek,
s fentről nem észlelték az odatódult

tömeget, azt sem hallották, hogy zaj van.
Rövid imával épp arra készültek,
hogy ugorjanak, amikor egy lassan
közeledő tűzoltólétrát küldtek

értük, de ők akkor már eltökélten,
lélekből valahol máshol tanyáztak,
ahol nincs gond, fájdalom, ahol semmi

zavaró nem fenyeget; égi fényben
úszik minden, élesebb szemmel látnak,
s magától értetődő lett szeretni.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ*versei***Napló**

A semmiből piszkálom a holnapot.
Csak vergődik felém. Menekülne.
Pedig ő is látni akar.
Forgolódik a Föld, keresgéli helyét.
Bosszankodik.
Koordinátákat vág hozzám. Bámuljam
az eget, ott van a holnap.
Mint egy Nap körüli metro megálló.

Az előző stop pillanat elsüllyedt.
Ugyanúgy, mint milliárd évek óta.
Nincs is múlt, csak rögeszmék.
Emlékezz, kettős spiráloddá csavarodott.
Kígyó. Alma. Ő lesz a fék.
Dobszóra táncol, dobra ver, figyelj.

A tegnap fényesebbel feketedik.
Csillagja nincs.
Előlépett. Hallottam, ahogy zsilipelt.
Én csak lassabban követhetem.
Már rég nincs, mire rámszakad.
Genetikája halmazok elmélete.
Pillanata a mindig. A most.
Nincs párja, nincs neme.
Utóbb ő a holnap történése. A semmibe.

Csak vizionálok. Idő. Fogócska.
Visszafordulok, még lássam pulzusát.
Mégis, miről írjak néhány sort?
Ma.

Minduntalan

porzok,
előbb be, majd helyemről
a mennyekbe, a boltba,
unokám küldött, négy múlt,
játsszunk, mennyboltost,
kérdi, mit lehet venni
ott,
most,
és majd,
és kell e

felporzok hát,
tisztelettel szétterülök,
kérve fényt,
hogyan lássak

a földből felmagzottam,
anyám és apám hullámain,
virágzást láttattam,
mind,mind, nyíltak sorra

néha már talán
fáradt mindunottan,
de minduntalan,
lehet,
unos untalan válaszként
a mindenségnek,
bocs, esetleg félreértve

talán nem hiába választottak
ide,
illatok felsejlő és villanó
formavilágába,
visszacsatoló rezonálássá
szelidítve

a mennybolt nyitva,
éjjel-nappal,
minden kapható,
unokám mindezt tudta,
viccelt velem, kíváncsi,
emlékszem-e,
hiszen ő nemrég jött,
onnan,
Nappal

MARUZS ÉVA

KÓKÓ ÉRMELLÉKEN

Egyszer volt, hol nem volt, Nógrád hegyei közt, a régi szénbányák mélyén élt egy ifjú kis bányarém. Úgy hívták: Kókó. Ez a rémecske, az apró Kókó, a kis piros nadrágjában, rettenetesen unta magát a hegyek mélyén.

Osztálytársaival, a Nógrádi Bányaszellem Iskola 5. osztályos tanulóival az osztálykirándulások idején bejárta már minden régi bányát, de mostanság soha, sehol nem lehetett emberekkel találkozni. Megtanulta, hogyan figyeljen a föld alatti világ ezer csodájára, hogyan keressen csörgedező vízerecskéket. Megérezte a föld mélyének rezgéseit, amiket ugyan minden bányaszellem érez, de már azt is elleste, melyik rezgés mit jelent, mi fog történni odalent. Természetesen elsajátította a bányászszerszámok helyes használatát is. Már még azt is bemagolták a szorgalmasabb bányarém-tanulók (köztük a mi Kókónk is), mikor és hogyan kellene értesíteni az embereket a közelgő bajról – de bizony ez teljesen fölösleges tudomány volt, csak a történelemórákon emlegették. Nem járt mostanában ember a nógrádi bányákban, nem volt kit figyelmeztetni. Egyszer Kókó az osztálytársaival elszökött a lejtősaknába. Már a tett elkövetése idején is furcsa érzésekkel lépkedett a csoportban, tudta, hogy nem kéne itt lennie! Később pedig nagyon szégyellte, amiért engedett a többiek hívásának. Először is minden bányarém-szülő a legszigorúbban tiltja a gyermekének, hogy egyedül a felszínre menjen! Még a szülők sem szívesen tesznek ilyet, hiszen oly sok az ismeretlen veszedelem a föld színén! Másodsor – valljuk be őszintén! – ezek a bűdös kölykök ijesztgetni akarták az embereket. Nem jóindulatúan figyelmeztetni, elterelni a veszélyes környékről az arra bóklászókat, ahogy egy rendes bányaszellem teszi, nem! Egyébként sem készült a lejtősakna környékén éppen semmi veszély. Nem, ezek a rémecskék ijesztgetni akartak, nagy „huhú!” kiáltással a gyerekek elé pattanni, élvezni a rémült sikoltozást és ugrálást, és Kókónak bizony már az ötlet sem tetszett. De azért ment a többiekkel, mert olyan nehéz egy kis rémnek kivonnia magát a csoportból. Hanem a harmadik ok, amiért aztán soha többet nem is akarta Kókó ezt a napot emlegetni, az volt, hogy a lejtősaknán le-föl mászkáló emberek (jaj, elfelejtettem mondani, hogy ez a lejtősakna múzeum, bányamúzeum, itt azért járkálnak emberek!), szóval az emberek észre sem vették őket! Hiába a „huhú!” meg a rémes fintorok, minden hiába volt, a szökéssel súlyosbított rosszkódás fölöslegesnek bizonyult.

Otthon persze Kókót elővették a szülei. A többi ifjú bányarémet is, de ez most minket nem érint. Hát... nem dicsérték meg. És Kókó be is húzta rendesen a fülét, nagyon tudatában volt, hogy jogos a szemrehányás. Később az öregapja leültette Kókót maga mellé a lócára és mesélt a régi emlékekről. Azt eddig is tudta Kókó, hogy ők a bergmantli nemzetségből származnak, mert valamikor, többszáz éve, német földről vándoroltak az őseik a nógrádi bányákba. Azt is tudta, hogy Borbála-napkor régen az emberek dohányt ajándékoztak a hegyek népének. Hogy mi a csodának, azt nem tudta. Aztán például nem tudta, hogy az emberek, akik a föld alatt dolgoztak, úgy köszöntek egymásnak: Jószerecsét! Öregapó elmesélte, hogy ezek az emberek nagyon bátrak voltak:

- Képzeld el, nekünk mennyire félelmetes kimenni a felszínre, a vakító fényre, a rengeteg ismeretlen veszély közé! Ők meg naponta lejöttek ide, ahol semmit sem látnak, ahol nem ismerik a föld rezgéseit, ahol őket várják teljesen ismeretlen veszélyek! Te tudod, itt merre mehatsz. Ők nem. Ezért szokta minden rendes bányaszellem figyelmeztetni az embereket a veszélyre. De csak a jó embereket! A kapzsi, a káromkodós, aki nem tiszteli a hegyet és a népét, az éljen meg, ahogy tud! És ezért nem ijesztgeti egy rendes, mondok, egy rendes bányaszellem az embereket!

Kókó szeméből még a könny is potyogott szégyenében. Hanem azért megkérdezte:

- De, édes Öregapám! Ezek az emberek észre sem vettek bennünket. Nem ijedeztek, semmit sem csináltak. Majdnem letaposták a lábujjamat. Hát akkor?

Öregapó hatalmasat sóhajtott:

- Láttál már a tévében előadást a kipusztulóban lévő állatokról? Az az érzésem, kisunokám, hogy mi is ilyenfajta, kipusztulóban lévő lények vagyunk. Mondhatnám, hogy a lejtősaknában túl nagy a fény – nekünk biztosan -, azért nem láttak meg. De azt hiszem, ennél sokkal súlyosabb a helyzetünk.

Kókó elgondolkodva ment aludni. Éjszaka álmodott valamit, ami még reggel is megvalósíthatónak tűnt. Űrgette-forgatta Kókó az ötletét, közben egyfolytában nagyon jó és szorgalmas manó volt, nehogy szülői ellenállásba ütközzön majd, ha eljön a várt nap, amikor ki kell mondania a kívánságát. És egyfolytában edzett, a bányász-órákon különösen törte magát. Erősödött is alaposan. A vakáció kezdetén aztán odaállt a családjá elé:

- Édes jó szüleim, kedves Öregapám! Engedjete el engem a vakációban világot látni! De messzire, távoli hegyekbe! Szeretném megnézni, máshol hogyan élnek a magunkfajta bányaszellemek. Anya, most ne mondj semmit, légy szíves! Csak holnap válaszoljatok, jó? Én már mindent összekészítettem az úthoz, ellenőrizheted. Ja, és még valami fontosat! Ilyen nagy útra a föld alatt nem indulhatok. Anya, még most se mondj semmit, légszi! Úgy gondoltam, hogy bebújok annak a busznak a csomagterébe, amelyik itt szokott éjszakázni a domb mellett. Ígérem, hogy a legsötétebb zugot keresem meg benne, és semmiképpen nem kerülök emberi szem elé! Anyukám! Csak holnap! Nagyon, nagyon szeretnék világot látni!

És hiába hulltak az anyai könnyek, a férfiúi túlerő reggelre meggyőzte Anyát. A kölöknek jogában áll világot látni, elég nagy is hozzá. Öregapó az ő korában már... és Apa is.. de a meséket most mellőzzük! Kókó mehet! Csak vigyázzon magára!

Kókó tehát másnap este egy csomó puszival, egy kis motyóval, hamuban sült pogácsával, kulacs vízzel és – biztos, ami biztos – egy csákánnyal bebújt a busz legsötétebb zugába. Kezdődhet a kaland! Egy hiba volt csak a nagy számításban! Kókó nem tudott emberül olvasni. Sőt, azt sem tudta, hogy létezik ilyen tudomány. Ezért aztán – meglepően hosszú zötykölődés, rázkódás után, amikor már régen elfogyott a hamuban sült pogácsa, sőt, ami nagyobb baj, a kulacsból a víz is – Kókó megérkezett Valahová. Elképzelése sem volt, hol van. Egy embergyerek talán észrevette volna, hogy egész nap délkeletre tartanak, de Kókó persze abban a sötét zugban nem láthatta a Nap útját. Na, és ha látja? A föld alatt egész jól tudott tájékozódni, de itt fönt...

A busz megállt, de Kókó ki sem dughatta az orrát, amíg sötét nem lett. Hanem akkor kiugrott, megropogtatta a csontjait és gyorsan szétnézett. Víz kellene, már teljesen kitikkadt!

Először is tömény akácillatot érzett. Rengeteg akác virágozhat éppen! Aztán hallott néhány elkésett méhecskét hazafelé zümmögni. Siessetek, zárják a főkaput a kason! Mi van még? Ott, távolabb dombok. Kicsik. Nincs szénszaguk. Jó volna tudni, hová is csöppentünk! Hajaj, mit lehet itt megtudni a hegyi emberkék életéről? Erre viszont vízszag van! Tömérdek víz szaga! Arra megyünk!

Megszólalt egy mélyhangú nagyharang. Hohó, emberek is vannak, jó lesz vigyázni! Hát persze, minek is jött volna a busz egy embermentes helyre? Nem bányai kisvasút ez! A harang szava ott hátul szól, a víz szaga erről jön, semmi vész, csak óvatosan! Hopp, ott valami fény van! Picike fény, meg lehet kerülni.

A pici fény nem lett megkerülhető. Egyre közelebb jött, közelebből aztán kiderült, hogy egy picike manó szeméből sugárzik. Kókó ijedten kapta az arca, szeme elé a kezét:

- Légy szíves, csukd be a szemed! Vagy legalább nézzél másfelé! Szeretnék tőled kérdezni, ha lehet.

A picike lény udvarias volt. Leült egy fücsomóra, elfordította a fejét és megveregette maga mellett a földet:

- Ide ülj! Majd nem nézek rád.

Kókó köszönte szépen, de először azt érdeklődte meg, hol talál vizet, mert már nagyon szomjas. A pici lény csodálkozva felelte:

- De hiszen itt mindenütt víz van! Ez itt a láp! Csoda, hogy még nem veszekedtél bele! Add ide azt a kulacsot!

Megtöltötte a kulacsot, megvárta, amíg Kókó jót iszik, aztán tette csak fel a kérdést:

- Ki vagy te? Hogy kerülsz ide?

Kókó mesélt. A kis lény csak ámuldozott! Hegy gyomrában élnek? Föld alatti járatokban közlekednek? De tényleg át tudsz menni a föld alatt Jánosaknáról Kányásra? És legalább csinos az a manólány? Nem manó? Bányarém, bányaszellem? Az olyan, mint a markoláb?

- Nem, nem! A markoláb nekünk csak unokatestvérünk, vagy még annál is távolabbi rokon! Tudod, ő az,

aki megeszi a Napot, a Holdat. Az emberek úgy mondják, napfogyatkozás. Nem, mi ilyesmit nem csinálunk! Hallottam már mástól is, hogy összetévesztettek bennünket a markolákkal, de az tévedés. Hanem te ki vagy, te tüzes szemű?

- Az én nevem Lidércke. Itt élek a lápon, zsombékról zsombékra ugrálok, a testvérkéimmel együtt. Mindegyikünket Lidérckének hívnak. Ha negy leszek és valami különlegeset csinállok majd, akkor talán lesz saját nevem. De az még soká lesz, ha lesz is.

- De hát hogyan különböztetnek meg a szüleitek, ha mindenki csak Lidércke?

- A szüleink? Hát te nem tudod? Igaz, honnan is tudnád. Nekem az anyukám egy kis fekete tyúkocská volt, neki voltam a legislegelső tojása. Azt a tojást az apukám, egy ember a hóna alá vette és kiköltötte. Akkor születtem én, érted? Az apukámnak teljesítettem három kívánságát, de már szabad vagyok, önálló lidérc. Azért vissza szoktam járni az apukámhoz, kicsit segítek ebben-abbán, mert jó ember. Az anyukámat meg egyáltalán nem is ismerem. Minden fekete tyúkocskának köszönni szoktam, hátha éppen ő az, ő az anyukám.

- Hú, hát ez nagyon érdekes! Micsoda család! – Kókó igazán elcsodálkozott Lidércke különös származásán. De a kis tüzesszemű még folytatta:

- Tudod, az egyik nagynénémet, itt, nem messze, Gyertyástündérnek hívják. Messze északra élnek rokonaink, őket úgy hívják: szmok, és ők igazi sárkányok. Azt mondják. Én még nem láttam. De a Gyertyástündért ismerem. Nagyon büszke vagyok rá, én is olyan szeretnék lenni, mint ő. Mi mindig segítjük az embereket, merre lépjenek, hová menjenek a lápon. Tudod, nehogy elmerüljenek, mert a lép bizony alattomos. Illetve nem is igazán. Nem rossz ő, csak ismerni kell. Felvenni a láptalpalót, botot a kézbe, óvatosan mászkálni! Meg aztán az elrejtett kincset is meg szoktuk mutatni. Meg kéne mutatni. De, tudod – ezt csak neked mondom! – én nem is hallottam elrejtett kincsről. És akkor a kapzsi emberek utánunk jönnek, csak a kincs jár az eszükben, nem néznek a lábuk alá... Jaj, de szörnyű dolgok ezek!

Igen, ezt Kókó is megértette. Hiszen a bányában is jártak Öregapó szerint olyan ostoba emberek, akiknek a manók kincse kellett volna. Aztán ottpusztultak.

Elgondolkodó kis csönd után Kókó fölöttette a kérdést, amit már az elején kellett volna:

- Mondd! Hol vagyok most én? Nem a hegyek között, ahová indultam, ez biztos.

- Ezt a vidéket úgy hívják, Érmellék.

- És mi az az Ér?

- Hát egy nagy, álmos, furcsa árok. Ezt nálunk mindenki tudja, egy emberköltő írta le. Amúgy folyó lenne. A dombokon pedig bor terem az embereknek, sokan dolgoznak a földeken, máshol is, állatokat is tartanak, erdők is vannak, vizek is, olyan vidék ez, mint bármelyik másik. Csak ez a legszebb, a világon a legislegszebb, mert mi itt élünk. És még a lép miatt is a legszebb. Imádom a lépöt! Ha látnál egy lápi hajnal! Ha hallanád a madarakat hajnalban... - Lidércke tüzes szeme álmodozó lett.

Érmellék! Ehhez majd otthon térkép kell. Van egy az iskolában, majd megnézi Kókó, ha hazaért. Érmellék! Szép név. Hanem most Kókó megkérdi azt, amiért útrakelt, ami a legjobban izgatta:

- Mondd! Ti is kiháló fajta vagytok? Hisznek még bennetek az emberek?

Lidércke mélyre csüggesztette a fejét. Aztán egy kicsit megrázta. Aztán erősebben is megrázta. Csak azért nem fakadt sírva, mert tüzes szemekkel ez megoldhatatlan. Kókó szíve keservesen összeszorult.

Közeledett a hajnal, Kókó már érezte, hogy ideje elbújni. Hanem akkor emberek hangját hallották meg, elég közletről. Szerencsére még sötét volt. Először egy asszony sikoltott:

- Nézd, ott egy lidérc! – Bizonyára Lidércke bánatos szemeit látta meg messziről.

- Babonás nőszemély! Lidércet lát! Ezt vigyük magunkkal a testvérvárosunkba? Hiszen egész Nógrád rajtunk fog kacagni!

Az asszony már túltette magát az ijedtségen (Lidércke mélyen lehajtotta a fejét, tán a szemét is becsukta), ezért visszacserfelt:

- Már miért kacagnának? Hiszen bányarém-fesztiválra hívtak meg minket! Ha ők hihetnek a bányarémekben, akkor mi miért ne hihetnénk a lidércekben? Nálunk az él, lidérc! Minden rendes lépben élt lidérc! Tán nem mesélte nagyanád?

- De, bizony mesélte! És én hogy szerettem hallgatni! Téli estéken olyan szép meséket szóttek a lidércekről...

Az emberek ábrándosan, emlékezve, a régiek szavát emlegetve rakodtak be a nagy buszba, készültek a hosszú útra, egészen Nógrádba, a testvérvárosba. A két kis manó viszont a sötétben örömtáncot járt, összekapaszkodva, de nagyon csendben, nehogy meghallják a tevő-vevő emberek:

- Nem vagyunk kihaltó faj! Hisznek bennünk! Lidércben is, bányarémben is! Nem halunk ki!

Aztán Kókó megölelte újdonsült kis barátját (- Hunyd csak be egy kicsit a szemed!), és gyorsan bebújt ő is a buszba. Nógrádban akárhol teszi le az a busz, a föld alatt már hazatalál. Még kiszólt Lidérckének:

- Jövőre gyere el hozzánk ezzel a busszal, ha megint jönnek a bányarém-fesztiválra! Akkor mindent megmutatok neked minálunk!

Lidércke rábólogatott. Ezért jövőre a bányarém-fesztiválon a mi vendégeink lesznek mind a ketten. Majd estefelé figyeljétek, nappal biztosan nem jönnek elő!

Maruzs Éva a Nógrádi mese című kötetekkel

ZATYKOSALASZI ZATYKO ISTVÁN

Piszkozati (vegyes) füzetek

Éljen a haza
Az imént porban csúszott
Végezzétek ki
((Végezzétek ki
Az imént porban csúszott
Éljen a haza))
(Madács)

Tudjuk, hogy párszáz darabból mindegyik is lesz megbocsáthatatlan. (Nemcsak azért, mert e kis szövegek afféle műhelyforgácsok.) S ebben kéretnék is a t. olavsó, hogy ilyként is tekintene

rájok...

(szy)

*

3 7 után HA

Minden klappolna
Én is más lettem volna
Nem lettél volna
(- - - - -)

**Ház-as-ság, soha-volt;
avagy:
Egyedül?, magunkban**

Pilinszky Jánosnak

Ülök a vízben
Negyven-boldog kádban-év
Vízben hidegben
(- - - - -)

Mintha értené; a

Érti a nem-szót
A tudatalatti nem
Mondja okoska
(- - - - -)

Hahó!; satnya érdem!

Gőz... * az elfogyott...
Hagyjátok a hencegést
Szoci-uracsok
(- - - - -)

* Épp?...az elfogyott...

Kentaur; nagy rejtvény

Detiz dö vaprósz (?)
(Sekszpír Vilmos: Hamlet)

... kérdések kérdése ez.
(Petőfi)

Seggében az már
Melyik posztol melyik jár
Ez itt a kérdés
(- - - - -)

POLGÁR VERA

Barátom, Ashley

Amikor a feleségem tíz év házasság után elhagyott, visszaköltöztem a szüleim lakásába. Akkor már csak anyám élt, aztán tavaly karácsonykor elment apám után. Sokáig hallottam neszezését a bútorok között, léptei nyomát néha most is látni vélem a szétborzolt szőnyegrojtokon. Eltelt egy hónap is, mire volt erőm arra, hogy legalább a ruháit összecsomagoljam. Könnyű, mégis az orr nyálkahártyájában hosszan megülő, virágillatú parfümjei mélyen beszívták magukat a kelmek szövédékebe, testetlen lénye minden helyet kitöltött egy nagy kartondobozban. Mivel egyedül maradtam, kénytelen voltam megtanulni olyan alapvető tevékenységeket, mint például kivasalni az ingeimet, gondoskodni a számlák pontos befizetéséről, rendszeresen locsolgatni a virágokat. Kibogarásztam néhány egyszerű étel receptet is a netről, és elviselhető rendet tartottam magam körül, mégis úgy éreztem, ezek mind pótcselekvések, menekülés a lassan múló idő fogságából, mihaszna hiábavalóságok sora. Áttetsző fluidumként lebegtem a magam gyötrelmei között, kínozta az egyedüllét és az esték szótlán csendessége.

Ekkor határoztam el, regényt írok. Hogy miről, arról sejtésem sem volt, mint ahogy arról sem, hogy, ha elkészül, vajon kiadják-e, és egyáltalán akad-e valaki, aki majd el is olvassa. De ez tűnt az egyedüli megoldásnak, hogy gondolataim más irányba is lekösssem, mint a sorsomon való töprengés és az egyhangú könyvelői tevékenység.

Hosszú sálat tekertem a nyakam köré, golyóstollat és egy noteszt tettem a kabátzsebembe, és lélekben már írónak érezvén magam, ábrándos tekintettel kiléptem az utcára. Figyeltem a szembejövők arcát, lestem az előttem haladók mozdulatait, igyekeztem belemerítkezni a belváros forgatagába, a zajok, színek inspirációjára vártam, és olykor mélyen beszippantottam a nyirkos, szmogos levegőt.

Ekkor pillantottam meg Ashleyt. A valódi nevét nem tudtam, és később sem tudtam meg, én neveztem így, mert úgy gondoltam egy regényhős neve nem lehet más, csakis Ashley. Ashley életkorát nehéz volt megsaccolni, éppúgy lehetett negyven, mint ötven, vagy akár hatvan is; apró termetű, sovány férfi, arcvonásait elfedte a többnapos borosta, sötét – egykor talán szürke – nadrágja kényelmes redőkben rábukva a cipője orrára, így minden csosszanáskor a járdát súrolva maga a két nadrágszár haladt a délidőben felállított gulyáságyú, azaz az ételosztó kondér felé. Ashley homlokába húzott, fekete kötött sapkát viselt, rövid harakolás után időnként egy-egy sárgásat kiköpött maga mellé, előtte körülnézett, hogy a mögötte állót ne érje, mert a sor, ha lassan is, de haladt. A megfáradt és beletörődött nélkülözők között Ashley kitűnt a maga egyedülálló öltözékével, talán azért is akadt meg rajta a szemem, ő ugyanis élénkpiros műszörme bundát viselt. Néha apró, fehér párafelhők szöktek ki a bunda felhajtott gallérja mögül a levegőbe. Néhány pillanatig még rezegtek arca előtt a szavak megfagyott bodrai, aztán feloldódtak, és eltűntek a hirtelen megeredt és jegessé vált hőszemcsék között. Az Ashley mögött álló hórihorgas alak is időnként kicsi párafoszlanycsokot eregetett a szájából, de, hogy miről beszéltek, nem hallottam. Egy kapualjba húzódva figyeltem, amint egyre közelebb érnek a konyhakocsihoz, időnként összedörzsölik tenyerüket, és lehelgetik ujjuk hegyét. Az ételosztó asszony ismerősként üdvözölte mindkettőjüket, láttam, amíg mélyen megmeríti a kanalat a forró levesben, egyfolytában beszélt hozzájuk, azok meg vissza, neki, összefolytak a párafoltok az edény felett, és mint valami fényes, fehér szalag, úgy lebegett az a néhány megdermedt szó a hódaras levegőben. Aztán az üstből felcsapódó forró gőz ereje szétkergette valamennyit.

Ashley és a társa két kézzel tartotta a gömbölyű műanyagtálat, ügyesen egyensúlyozva billegették a paprikás, zsíros lét a tál pereme alatt, vigyázva annak minden cseppjére. Emberes adagot kaptak az asszonytól, aki még egy nagy serclivel is megtoldotta a két vastag kenyérszeletet. A kapuval szemben, a járda szélén állt egy pad, oda telepedett le a két férfi. Jól láttam, amint kenyérdarabokat dobáltak a tálba, majd cuppogva

szívták ki a szottyögössé ázott falatokat a kanálból. Mindkettő hagyott a tál alján valamennyi levest, meg húsdarabokat is. Pontosan összemérték a maradékokat, aztán egy mozdulattal összeöntötték, így az egyik tál több mint félig újra megtelt. Ekkor felálltak, és elindultak. Ashley vitte a levessel telt tálat, a másik néhány méteren át maga előtt rugdosta az ürest, aztán egy jól irányzott jobblábassal kipenderítette a kocsútra. Az edényen azonnal áthajtott egy autó, ekkor felnyerítettek. Engem pillantásra sem méltattak, így bátran követhettem őket. Az aluljárónál lekanyarodtak a lépcsőn. Orromat ekkor megcsapta a gulyásleves illata. Éhes lettem. Anyám jutott eszembe, és arra gondoltam, ha tudná, milyen szar dolog árvának lenni még negyven évesen is, talán visszajönne.

Másnap ebéidőben elmentem oda, ahol láttam Ashleyt. A szürkén kígyózó sorban lehetetlen volt nem észrevenni a vörös kabátos férfit, és a mögötte toporgó égimeszelőt. Újra beálltam a kapu mélyedésébe, és onnan figyeltem őket. Minden ugyanúgy történt, mint az előző napon. Lassú csoszogás a mozgókonyha felé, a lilára fagyott ujjak lehelgetése, majd apró, páracsomagokba burkolt köszönésképe az ételosztónak. Néhány másodpercig ismét láttam a levegőben megfagyott beszéd fényesen rezgő szalagját, aztán máris ott ültek mindketten a padon, kanalzták a sűrű, főzelékszerű enniválót, majd a maradékot összeöntötték, és elindultak az aluljáró felé.

Annak ellenére, hogy lassan egy hét is eltelt azóta, hogy Ashleyt megpillantottam, és napi gyakorlatommá vált a délidőben egy dohos kapualjban való ácsorgás, és a két – minden bizonnyal hajléktalan – fickó nyomkövetése az aluljáróig, a regényírásban csupán az ígéretes „Barátom, Ashley” címig jutottam el. Kénytelen voltam valamilyen módon tovább lépni, így elhatároztam, hogy szóba elegyedem velük.

– Szép jónapot, egészségükre váljon az ebéd – léptem melléjük nagy lendülettel úgy az ötödik nap tájékán, amikor az utolsó húsdarabkát is átkanalzták egyik tálból a másikba, és kezdtek felcihelődni a padról. – Tudják, én író vagyok – kezdtem bele a hazugságba –, most éppen egy regényen dolgozom, rendkívül örülnék, ha megengednék, hogy néhány kérdést feltegyek önöknek, vagy esetleg beszélgethetnénk egy keveset arról, hogy hogyan is... – hadartam egyszuszra, miközben igyekeztem kellő távolságot tartva lépkedni mellettük, óvakodva attól, hogy a rosszarcú magasabbik, megunva a locsogásomat, egyszerűen ráköpjön a fejemre, vagy arcomba nyomja a kezében tartott üres tálkát, illetve attól is féltem, hogy a bűz, amely feltehetően jobbára a piros bundából áradt, erős öklendezésre készítet. A két férfi lassított, majd megállt. Ashley rám emelte savós színű tekintetét, és gúnyosan elmosolyodott.

– Ez író, hallod? – nézett fel a colosra, és karjával megbökte. A forró lé meglötytyent a tálban, és néhány csepp a kabátra fröccsent. – Picsába! – mondták meglepő egyetértésben, csaknem egyszerre, azzal hátat fordítottak nekem.

Leforrázva álltam a járda közepén. A havas eső hirtelen előbb hőszállingózássá, majd sűrű hóeséssé komolyodott, így néhány perc múlva elvesztettem szem elől mindkettőjüket. Éreztem, jeges hűvösség kúszik fel a talpam felől. Átázott a cipőm. Visszakullogtam a munkahelyemre.

A regényírásról letettem. A noteszt és a tollat a fiókba hajítottam, és ezután ebéidőben zsebredugott kézzel kószáltam a városban. Lassan tavaszodott, lazábban gombolódtak a kabátok, és az utcák napos oldalán néhány apró kávézó elé kikerült pár asztal. Ashleyről már-már teljesen megfeledkeztem, bár a lábam gyakran arrafelé vitt, ahol először megláttam, de már nem lapultam meg huzatos kapualjak árnyékában, inkább leültem a sebtében kialakított kis teraszok egyikére, és tejeskávét rendeltem magamnak, meg bagettből készült, sonkás szendvicset.

Így üldögéltem az ebédem mellett azon a koratavaszi napon is, amikor egyszer csak megpillantottam a piros színű kabátot.

– Ashley... – motyogtam magamban meglepetten, miközben hunyorogva tekintettem felé.

Emberem éppen derékig behajolt a buszmegálló mellé helyezett hulladékgyűjtőbe. Mintha kisebb és vékonyabb lett volna, mint ahogy emlékeztem. Amikor kihúzta magát a szeméthyűjtőből, akkor láttam, hogy a jellegzetes, piros műszőr kabátot ezúttal egy nő hordja. Az Ashleyhoz hasonlóan szintén

meghatározhatatlan életkorú asszonyt alkata és mozgása alapján negyven körülnek véltem, de a felpuffadt arc és a vastag táskák mögött rejtőző, apró, szinte láthatatlan szemek emberpróbáló, az éveket könyörtelenül maga alá gyűrő, nyomorúságos életről árulkodtak.

Írói ambícióim már tovaszálltak, csupán szánalmat éreztem, éppen olyat, mint gyerekkoromban a vizesvödörbe dobott kismacskák iránt. Emlékszem, nagyanyámnak volt egy állandóan vemhes macskája. Nagyanyám hébe-hóba megtartott egy-egy kölyköt az éppen aktuális alomból, a többit „elcsinálta”. Engem az az aktus mindig nagyon megviselt, és elhatároztam, kimentem a halálraítélteket. Egyszer sikerült is. Amikor nagyanyám elfordult, kihalásztam az egyik fulladozó, félhalott kismacskát, és a szobámba rohantam vele. Addig dörzsölgettem, lehelgettem, amíg valahogy magához tért. Akkor a pulóverem alá rejtettem, és kioldalogtam vele a kert végébe, ahol az anyja kétségbeesetten kereste a kölykeket. Letettem az elázott, kis szőröcsomót a macska elé. Az megragadta a kölyköt a nyakszirtje tájékán, és eltűnt vele a bokrok között. Soha többé nem jött elő.

Szóval ez jutott eszembe, ahogy néztem abban a loncsos szőrökabátban botladozó, Ashleynek öltözött, valaha nőneműnek anyakönyvezett, jelenleg inkább csak élő személynek nevezhető alakot.

Intettem, jöjjön közelebb, majd kotorászni kezdtem a pénztárcámban. A nő értette a jelet, és néhány másodperc múlva az asztalom előtt állt. Összemarkolta az érméket, aztán megszólalt. A hangja érdes volt és kemény.

– Adjon nekem egy olyat! – A szendvicsem felé bökött. – Ma alig hagytak valamit. Éhes vagyok.

Ekkor hasított belém a gondolat: Ashley és a hórihorgas ennek lötytyintették össze az ebédjük maradékát.

– Maga nem eszik ott? – Fejemmel abba az irányba intettem, ahol a mozgókonyha szokott állni, de most nem volt sehol. Jóval elmúlt már dél.

– Nem bírok állni, rossz a gerincem – felelte –, meg aztán, kell valakinek vigyázni a holmikra is, tudja, hogy van ez...

Nem tudom, gondoltam, szerencsére nem tudom.

– Nem akar egy másik kabátot? – kérdeztem, és anyám sárga, rövid gyapjúkabátját láttam magam előtt. A kabátban pedig egy pillanatra anyám tűnt fel előttem.

A nő bólintott, én meg felálltam, a pénzt az asztalra dobtam, és az egyik szendvicsemet a kezébe nyomtam. Megfogtam a maradékot, és elindultam a lakásom irányába. A nő szó nélkül követett. Láttam magunkat a kirakatok üvegében amint sonkás szendvicset eszünk, és valami megfoghatatlan egyetértésben baktatunk a széles utca napos oldalán; én és egy piros, ragacsos szőrű kabátot viselő, leharcolt homlesz. Az Ashley imitátor. Nem mondom, szépen nézhettünk ki.

– Itt várjon! – mondtam, amikor megérkeztünk a kapuhoz.

Besurrantam a lépcsőházba. A földszinten laktam, hamar elértem a lakásajtóig. Hallottam, amint a kapu döngve becsapódik mögöttem. Hátranéztem. A nő a lépcsőház aljában a falnak támaszkodott, és az utolsó falat szendvicset tömte a szájába.

– A feleségéé? – kérdezte, amikor átvette a kabátot. Hosszasan nézegette, forgatta, mint aki lyukat vagy foltot keres rajta, hogy aztán elégedetlenül visszaadhassa. Orromba bekúszott anyám a kabátban feledett jázminillata.

A feleségem – a hideg kiráz, ha hallom ezt a szót – egy zsebkendőt sem hagyott a lakásban, nem hogy egy kabátot. Mindent elvitt, amit csak mozdítani bírt, beleértve a szemétköndöröt is. Amit meg nem, azt a pasija egy napon feldobta egy teherautóra, amikor nem voltam otthon. Így könnyen kitakaríthattam az addig bérelt lakást, aztán hazaköltöztem anyámhoz. Ha ő nem lett volna, talán én is úgy élnék most, ahogy Ashley meg a colos. Meg ez. Ez a tudomisénkicsoda.

– Elváltam, ez az anyámé volt – válaszoltam.

A nő hümmögött, aztán kibújt a bundából.

– Ez éppen jó – tapogatta magán az új darabot, azzal kilépett a kapun. A piros bunda ottmaradt a lábam előtt a földön, aztán becsukódott a vasajtó.

Az órára pillantottam. Jócskán letelt az ebédidőm. Felkészültem rá, hogy alaposan le leszek cseszve, ha visszaérek az irodába.

Elhatároztam, nem megyek többet Ashley terepe felé. Nem akartam látni anyám kabátját sem a hulladékgyűjtők között, sem az aluljáró mocskában. Egy napon azonban mégis belefutottam.

Péntekenként általában elüldögélek a közeli kocsmában, csak úgy, és bámulok a fejemből kifelé. A második pohár bor után szeretném az egész világot megváltani, a harmadik után hazaindulok. Mámoros könnyedségemben keblemre ölelnék mindenkit, aki csak velem szemben jön az utcán. De ilyen még sosem történt, kevesen járnak tíz óra után már arrafelé. Sötét, keskeny mellékutcában lakom, ahol a szűk lépcsőházakat is csak gyenge fényű lámpa világítja meg. Kissé kapatos voltam azon az estén. Mire előkotorásztam a kulcsaimat valamelyik zsebem aljáról, addigra kialudt a spórolós világítás, így kis híján felbotlottam a lakásajtóm előtt gubbasztó alakban.

– Adjon egy pohár vizet! – szólt nyöszörögve egy hang.

Kitapogattam a lámpa kapcsolóját. A halványan derengő fényben először anyám sárga kabátját pillantottam meg a földön, aztán kirajzolódott a benne kucorodó asszony is.

Míg elfordítottam a kulcsot a zárban, újra azok a kismacskák villantak emlékezetembe, amelyeket nagyanyám határozott mozdulattal átküldött a túlvilágra. Lehajoltam, és akár az a régvolt anyamacska a vizesvödörből kimentett félhalott kölykét, én is megragadtam a nőt ott hátul, a gallérjánál fogva, és berántottam az előszobámba. A legjobbkor. A szomszédom éppen akkor lépett ki az ajtaján az örökké vicsorgó rottweilerjével.

A kabátból már elillant anyám jázminillata, kifújták az éles márciusi szelek, és kimosta a gyakran megeredő tavaszi eső. A nedves gyapjú szaga összevegyült a savanyú bor és az olcsó pálinka bűzével. Valahogy sikerült a parányi előszobából beszuszakolódnom a konyhába a vízért, de mire visszabotorkáltam, a nő behúzódott az esernyőtartó mellé, és összegömbölyödve aludt a földön.

Ruhástól elnyúltam az ágyamon. Néhány gondolatfoszlány tolakodott elő, vajon jól megfontolt lépés volt-e ez a bormámoros, karitatív cselekedet, de néhány perc múlva összezavarodott az észjárásom, és elaludtam. Fázósan ébredtem reggel. Az előszoba ajtaját résnyire nyitva találtam, az esernyőtartóból hiányzott az ernyőm, a nő eltűnt.

Tétován megálltam a szobában, és hallgattam, amint a zuhogó eső veri az ablakpárkány szélét. Aztán azon tűnődtem, mint mostanában gyakran, mi a francot lehet csinálni egy ilyen unalmas, szürke hétvégén, egyedül? Hat óra tájkán elállt az eső. Szélesre tártam az ablakom, arcul csapott a friss levegő, és betódult szobámba a közeli templomból a fáradt harangszó. Ezzel egyidőben valaki csengetett. Az ajtóban a nő állt, kezében az ernyőmmel. A kabát nem volt rajta, csak egy vékony pulóvert és valamilyen szoknyafélét viselt, de az is lehet, hogy egy bőszáru nadrág volt az, amelyik a bokája köré csavarodott. Láthatóan fázott, és igen megviseltnek tűnt. Most jobban szemügyre vettem, mint amikor először láttam. Madárcsontú, vékony teremtés volt, a negyvenes évei elején járhatott, szőkésbarna haját hátul varkocsba fogta egy minden bizonnyal piros vagy fekete befőzőgumi. Mellette állt egy kopott, kockás, gurulós bevásárlótáska, éppen olyan, mint amilyenekkel az öregasszonyok tolatnak a piacon. Én csak banyatanknak hívom azokat a szörnyűségeket, már néhányszor elütöttek velük, amikor csak úgy báméskodtam a halárusok standja előtt. Egy másodpercig megrökönyödve bámultam rá, aztán meghallottam a rottweiler hörgését a kapu irányából, így megint csak berántottam a nőt magamhoz, ezúttal a karjánál fogva. Meglepően könnyűnek éreztem, pedig még a banyatankot is behúzta magával, mielőtt a dög nekirontott volna.

– Elvették a kabátot – nyomta a kezembe az ernyőm. A hangja most is karcosan szólt, de a keménység hiányzott belőle. Azt hittem sírni fog, de csak az orrát törölte meg a nyűtpiros pulóvere ujjával.

– Azok? – kérdeztem, és Ashleyre meg a colosra gondoltam.

– Ne kérdezen többet – felelte, miközben bólintott. – És engem semmiről se kérdezen! Mert én semmire nem válaszolok, ami történt, az már megtörtént, kit érdekel, ami volt? Engem az sem érdekel, ha odalök az

elé a vadállat elé – fejével az ajtó felé intett. A kutya megveszekedettten ugatott odakint. – Az sem külön, mint azok. . . – itt megakadt egy pillanatra, de aztán folytatta kásásan összemaszatolva a szavakat, ahogy azt az alkohol, meg a hitevesztett kilátástalanság teszi az emberrel –, mint azok ott abban a koszos szállóban. Érti? Érti ezt maga? Áhh! – legyintett –, dehogyan érti!

Aztán felnevetett. A fogai meglepően épek és egészségesek voltak. A szabályos fogsor sehogy sem illett a fakószürke, felpuffadt arcbőrhez, a töredezett, szálkás hajvégekhez és a berepedt körmökhöz. Mintha tévedésből valaki másnak a szájából került volna a cserepes, duzzadt ajak mögé, hogy megüljön a rossz lehelet párájában. De a hang mélységes mélyről, a pokol feneketlen bugyrából süvített felfelé, és a szurkosan fortyogó üst keserű füstjével csapódott a fülemhez, megrezegtetve a dobhártyámat. „Érti ezt maga?” Dobolt bennem a kétségbeesett kiáltás.

Hirtelen csend lett körülöttünk, csak a banyatank műanyagfogantyúja verődött ütemesen a falhoz, ahogy a nő a táska oldalának dönt, arcát két tenyerével eltakarta, és hangtalanul zokogott.

Megköszörültem a torkom.

– Fürödjön meg! – mondtam. Gondoltam, a törülközőt majd kidobom. – Keresek valami melegebb holmit magának.

Amikor a nő néhány perc múlva anyám fűzöld pulóverében és fekete bársonykabátkájában elém lépett, egy pillanatra összeszorult a szívem.

– Evett ma? – szegeztem neki a kérdést.

A nő rázta a fejét.

A Rézkutyába vittem. Forró levest kért sok tésztával, meg kelkáposzta főzeléket. Minden korty leves után lehunyta a szemét. Láttam, amint átengedi testén a pillanatot. Egészen elbágyadt, mire az utolsó kanálnyit is lenyelte. Aztán hátradőlt a széken, és igazgatta magán anyám kabátkáját.

– Maga kicsoda? – Nem nézett a szemembe, babrálta a gombokat, de éreztem hangján az őszinte kíváncsiságot.

Ittam egy korty bort, és belekezdtem az Ashley-nél kudarcba fulladt hazugságba az íróságomról, a készülő regényemről, és a képzeletemben megálmodott sikereimről. Miközben arról beszéltem egy, az anyám jobb napokat megélt holmijában feszengő, az emberi méltóság partvonalán kívül tengődő, minden javát egy kockás bevásárlókocsiban őrző asszonynak, hogy az írói felelősség nem más, mint megfogalmazni, hogyan lehet jobbá tenni azt a világot, amelyben csak úgy csapódunk ide-oda, és aztán valamiféle pillanatnyi édes-bús lét után végül is nyomtalanul beleveszünk, azon járt az eszem, hogy kipofozom az alagsori, lomtárnak használt lakrészemet, felajánlom, költözzön oda, hozza az Ashley-jét is, majd szerzek nekik valamiféle munkát, és írni fogok. Egy regényt fogok írni róluk, az lesz a címe, hogy „Barátom, Ashley”, mindegy bárhogy is hívják azt a pasit.

– Akkor maga művész – hallottam a nő hangját az asztal túloldaláról. Az utolsó kenyérdarabbal tunkolta a főzelék levét. – Én csak takarítani tudok, máshoz nem értek.

Hagymázás képzelgéseimből visszarebbentem a Rézkutya kockás abrosza mellé.

– Maga jó ember – folytatta –, majd egyszer adjon nekem egy könyvet. Szerelmeset, vagy állatokról szólót. – Igazgatta a táskát maga mellett, indulni készült. – Meg a meséket is szeretem – tette hozzá.

Ránéztem. Szerettem volna látni a tekintetét, de elfordította a fejét. A füle tövében tenyérynyi liláskék véraláfutás virított.

– Most már vissza kell mennem. . . – motyogta.

– Azokhoz? – Ismét a két alakra gondoltam.

Nem felelt. Elé toltam egy ötezerest. Szó nélkül eltette a pénzt, aztán felállt, és elindult a kijárat felé. Húzta maga után a banyatankot. Egy pillanatra hátranézett, halvány mosoly futott át az arcán, aztán kinyitotta az ajtót, és belefolyt anyám fekete kabátjával együtt az előttünk tátongó, mélysötét éjszakába.

Záróráig maradtam. Biztos voltam abban, hogy egy-két nap múlva újra eljön, az ajtóm előtt fog ülni, vagy a kapuban fog ácsorogni. Vártam.

Ashleyt és a colost azonnal felismertem a fantomkép alapján. A hangokból csak foszlányok jutottak el a tudatomig. „... két büntetett előéletű férfivel... látták utoljára... feltételezett elkövetők... szemtanúk elmondása... súlyosan bántalmazták... elvették a pénzét és a ruháit... magára hagyták... negyven év körüli asszonyt... kórházba szállítás közben... aki tud valamit... körözött személyek... jelentse...”

Lekapcsoltam a tévét, és letámolyogtam a kocsmába. A harmadik pohár bor után kiabálni kezdtem.

– Ashley, te rohadék! Te szemét, tetves állat! – Úgy rémlik, borogattam a székeket magam körül. –

Kinyírlak, bazdmeg, te utolsó patkány! Esküszöm, kinyírlak, te mocskos ganéj!

És azt hiszem, folyt a könnyem is.

Budapest, 2015. február.

SZÁJBELY ZSOLT

A felperzselt lugasok dalnokai

Könnyekből emelt falakon átderengő pirkadati vágyakozás álarca mögé rejtett mezítelen nyugalom! Feledhetetlen tétlenség a felszántott agyakra fagyott órák hirtelen szárnyrebbenései alatt szunnyadva! Az éjszaka szálkáira cseppent álmok önfeledt feltámadása a forrongás tenger-kék magányában!

Pajzs-vesztett harcosok roncsolják szét a vizet, ahogyan felemelkednek a kristály-habok alól, és halott szemeikben véres csőrű hollók alakja tükröződik. Iszap-csápok nyúlnak csontos lábaik után, s a céltalan szavak felkapaszkodnak a szétronsolt ajkak némaságára, hogy végső halálugrásukban magukhoz ölelhessék selyemmé álmodott emlékeiket. Ím, valóban ennyi az élet: egy megfulladt álmok tetemén lakmározó keselyű, egy fekete olaj-réteken fuldokló bánatos kormorán, s a hideg bőr illatától megrészegült hamis halhatatlanság. Szökőkutak ölében hajzó borostyán-ladikok selymes hullámverése, a tettek művészete és a gondolatok mágiája között nyújtózó hazug szimmetria.

Az aranypáncélokon megtörik a zuhogó eső ereje. A gyászba vont őszi tájon nyári villámok fényét tükrözi a feltépett ajkak lassú lengedezésére forrasztott szótlanság. Az álmodó kertek megálmodott álmatlanságának illat-szőnyegén térdelve, új hajnalt várnak a felperzselt lugasok dalnokai. Szertartásos mozdulatokkal köszöntik újra a Képzület érkezését, s midőn lehunyja Hold-szemét az ég, királyi pompát öltve, önnön halálukról dalolva, mind elmerülnek az örökkévalóság tengerében...

KŐ-SZABÓ IMRE

A fűrészelő

Elemért, a szőke, harminc éves Pacsirta utcai fickót mindenki ismerte az utcában. De nemcsak itt, a környéken is, szinte az egész városban. Híres volt több jellemző tulajdonságáról. Először is arról, hogy kigyúrt alakja, óriási lapát kezei, meg természetesen markáns, ellentmondást nem tűrő habitusa miatt a környező kocsmák rettegett alakjává vált. Nem sok kellett ahhoz, ha felbosszantották, vagy úgy szóltak hozzá, hogy összetörjön pár széket, asztalt és természetesen a közbepofázó arcát, melyet legtöbbször kiköpött fogai is megbánták. Másodszor arról volt híres, legalább is köztudott volt róla, hogy egyetlen gyerek. Apja gazdag vállalkozó, van mit aprítani a tejbe. Volt már neki több autója is, de a legtöbb kocsit az utakon rótt kilométerek során, más autóval, vagy egyéb akadállyal való találkozási formája miatt, a roncsstemetőben végezte. Elemér az utóbbi időben ebből kifolyólag gyalogosra váltotta közlekedését, meg apja is mosolyszünetet rendelt el a pénztárcája körül. A harmadik, rejtett hírességét nem tette közzé, de mégis elterjedt róla, persze életkora hozta, hogy férfihormonjai jól működtek, vágyott már a szerelemre. Meg is ismerkedett az utcában lakó, alacsony, melles Zsófi-val. De ez az ismeretség, szerelmi viszony nem tartott sokáig, mert Zsófi nem bírta az ágyjelenetek gyűrődését. El is hagyta Elemért, a kudarcról beszélt is, önmagát igazolva, lopva, sunnyogva, hogy akkora szerszámja van, hogy azt tartósan kibírni nem is lehet. Köznapi nyelven úgy szokták mondani, hogy ez a testrészt olyan „szamárbőgető” méretű.

A kis Tódor, mert csak így hívták Elemér barátját, mesélte a kocsmában azt a történetet, amikor egyszer dolgozott egy vállalatnál és az igazgató sofőrjéről járt a hír, hogy neki is a természetfelelős megadta azt a bizonyos „szerszámot” méreten felül. A nők, akik hallgatták a sofőr történetét, szégyenlősen, szemlesütve viselkedtek, mintha nem is lennének kíváncsiak az egészre. Az elbeszélés végén az egyik nő megszólalt:

- Hol van az a sofőr?

Elemért is így ismerte meg Piroska. Hallott Elemér harmadik jellemzőjéről és érdeklődést mutatott a fiú iránt. Elemér pedig nem utasította el a lány közeledését, meg is volt a próbaút, melynek az lett a vége, hogy Elemér és Piroska házasságot kötöttek.

Elemér faterja egy emeletes házban vett lakást a fiatal párnak, nászajándékként. Nem is volt egy darabig semmi baj, sem az együttléttel, sem a bőgető létezésével. Éltek, mint a mesében. Aztán egyszer valamin kiborult a liszt. Nem is akárhogyan, szinte ez az állítólagos „liszt” alaposan beborította kettőjük kapcsolatát.

Ezt követően Elemért, meg a haverját majdnem minden nap meg lehetett találni a „Hét törpe” sörözőben. Ment a mesélés, a házasságról, annak rejtelméről, görbe napjairól. Egyik nap Piroska, szeme alatt nagy kékesfekete foltokkal jelent meg az utcán. Ment a pusmogás, mi is történhetett. Persze tudták, hogy Elemér első jellemű tulajdonsága lépett életbe, jól elverte az asszonyt. Vállnak, de az asszony kikötötte:

- Mindent megfelezzünk! Elemér először gondolta természete ellenére, hogy szépen, rendben menjenek dolgukra, de az asszony kötötte az ebet a karóhoz: - Vá-lunk, felezünk!

Erre aztán Elemér úgy begurult, hogy hívta a barátját, a kis Tódort: - Megyünk a lakásra, és mindent felezünk! Előtte a „Hét törpe” sörözőben bevettek kétszer két deci bort egy-egy felessel, háromszor megismételve. Ez alatt kellő erőt és hangulatot gyűjtöttek a felezési munkához. Amikor beléptek a lakásba, Elemér egy nagy keretes fűrészelt vett elő az egyik beépített szekrényből. A kis Tódor szeme fennakadt.

- Ez tényleg felezni akar! - futott át rajta a gondolat. Elemér elsőként a konyhaasztalt fűrészelt ketté. A kis Tódor döbbenetben állt. - Most mit csinálsz? - kérdezte Tódor és hirtelen nem tudta, mit tegyen. - Fogd a másik végét és húzd! - adta ki a parancsot Elemér. Ettől kezdve mintha műszakban lennének, könnyed egyszerűséggel csak fűrészelték. Széket, szekrényt, asztalt, meg ami sorban jött. Nem telt bele egy óra sem, a lakás megtelt szédobált, formájából kivetkőzött bútorok halmazával, fűrészporral, szeméttel. Elemér eztán elégedetten nézett körül: - Most már nem mondhatja az asszony, hogy nem voltam hajlandó felezni! Még hozzá tette: - A farkam nem hagyom felezni, mert akkor csak pisilésre alkalmas bőrdarab marad!

Ezzel összedörzsölte a két kezét, vállon ragadta a kis Tódort, lementek a lépcsőn és a „Hét törpé”-be” leengedtek kétszer két deci bort egy-egy felesel. Aztán mindenki ment a maga dolgára.

Eltelt vagy hat hónap. A kis Tódor nem is látta Elemért. Már azt hitte, elköltözött a városból, amikor megszólalt a telefonja, a túlsó végén Elemér beszélt:

- Gyere segíteni!

- Minek?

- Új bútort veszek, kibékültünk az asszonnyal.

Úgy látszik a „bőgető” használatára mindkét félnek további szükséglete támadt.

KEREKES TAMÁS

BourbonDouglas Itókfalván I. rész

BourbonDouglas és a felesleges agy

A karalábé olyan, mint a forradalom: fölfalja gyermekeit:

Megy a Karatézó Karalábé a kertben, találkozik a paradicsommal és jól összeveri. A paradicsom megkérdezi:

- Hát te meg ki vagy?

- Én vagyok a Karatézó Karalábé.

Megy tovább, találkozik a paprikával, azt is jól összeveri, és az is megkérdezi:

- Hát te meg ki vagy?

- Én vagyok a Karatézó Karalábé.

Megy tovább, szembe jön vele egy alak. Jól összeveri a karalábét. A karalábé nagy nehezen, nyögdécselve megkérdezi:

- Te meg ki vagy?

- Én vagyok Krump Lee

A télen hiába próbáltam zsiráfokat megtanítani görkorcsolyázni, nem ment, a tél viszont kitolódott, a Sándor, József, Benedek, nem hozta zsákban a meleget, a mezőgazdaság, a kertészkedés egy hónapos hátrányban van. Ott ahol belvíz az úr, még egy hónap kell, hogy a gépek rámelessenek a földre. Itókfalva politikailag Magyarország, de földrajzilag az Alacsony-Tátrához tartozik, itt még június elején is fűtenek, ha a házban palántákat nevelnek.

A növényeknek általában a keléshez melege van szükségük. Kelés után 5-8 fokkal alacsonyabb hőmérsékletre kell vinni őket, mert a meleg serkenti a növekedést, és a sziklevelek nem tudnak ehhez elég tápanyagot biztosítani. A kikelt növények a sziklevelekkel még nem fotoszintetizálnak, hanem disszimilálnak, azaz a lebontási folyamatok túlsúlyban. A szikleveleket élük fel, ha nem csökkentenénk a hőmérsékletet, akkor ez a folyamat felgyorsulna., a növény nem magába építené, hanem ellélegezné a tápanyagokat. Tűzdelés után egy ideig, amíg a begyökeresedés meg nem történik, újra 5 fokkal melegebb kell. Később a hőmérséklet és vízadagolással szabályozható a növekedés. Általában a meleg fokozása és több víz serkenti a növekedést, akár rossz irányba is, aminek nyúlás, laza sejtszerkezet lesz a következménye. Ez fordítva is igaz, hogy a hőmérséklet csökkentésével, a vízadagok kisebbé tételével, kevesebb öntözésszámmal a növekedés intenzitása csökkenthető. Ez a mód, ha a növényeink „ész nélkül” nőnek. Azonban arra figyelni kell, hogy minden esetben megfelelő fényt kapjanak.

Letti (a kölyök németjuhász) élvezzi a kertben rohangálást, nagyokat alszik, napközben is. Szerintem naponta nő. Egy lyukkal odébb toltam a nyakörvét, de már megint szoros.

Nyílnak a palánták. Az első hullámban a karalábé nőtt ki (a szentesi fehér), ezeket ma szétültettem, de innentől kezdve egyenként nevelek palántát. A paprika és paradicsom palánták is kezdenek kibújni, természetesen a dohánynak írmagja sincs még. Ma olyan szépen sütött a nap, hogy még a télkabát is lekerült. Béla megemberelte magát, dolgozik tisztességgel és már nem is borszagú. Kezd kertformája lenni a dolognak, de a sok szemetet, sített, törmeléket évek múltán tudjuk csak kitolni. Sebaj. Letti mindenféle régi csontot talált, aztán rágja, majd elássa máshová.

A fenti kertet teljesen nem lehet felásni, mert Varga úr(a korábbi tulaj) egy darabot lebetonozott, csak tudnám, miért.

A karalábé tulajdonképp káposzta:

A karalábé (*Brassica oleracea* convar. *acephala* var. *gongylodes*) keresztesvirágúak vagy káposztafélék (*Brassicaceae*) családjának tagja. Csak felneveléséhez nem kell egy hektoliter víz, mint minden fej káposztához. Mennem kell, Toddy szomszéd kopogtatott, azt mondja, adjam kölcsön az agyamat, én úgysem használom. Kicsit pálinkaszagú volt.

BourbonDouglas és az elveszett fogsor

Reggelente Itókfalván, a Bükk és Börzsöny közt, fagyzugban, 10 fok van, mint enyhe télen. Mára virradóan két hálósákban aludtam, az egyikben már átvészelttem az utcán néhány kemény londoni telet, de most az alattomosan a csontomba szivárgó hideg ellen tettem még bele egy katonai thermobetépet. A palánták nem nőnek, kiültetésükre várni kell. Szamáca már termett, de minden más áll, mint fax a lakodalomban. A szamócapalántákat egy itteni barátomtól kaptam. Mindezért kedvet kaptam, hogy erdei szamácaátültetéssel kísérletezzek. Bár eddig mindenki azt állította, hogy erdei növényeket nem lehet meghonosítani konyhakertben. Megszólal bennem a csapos: és az orchideák? Mindig találok valami érdekeset, Rétságon, miután elintéztem az ügyem a rendőrkapitányságon (akivel gondom volt, kihallgathatatlan volt, mert csaprészeg volt), vettem virágföldet (ötven kiló), s mivel 140 kilós bundeswehr hátizsákom (140 kiló) is teli volt, a helyi báméskodó cigánygyerekek fogadtak, hogy a buszra vagy nem tudok felszállni, vagy infarktust kapok. A világ kaotikus, mint a dipoláris meteorológia, vagy egy portugál lázadás Stockholmban? Akkor kérek egy vállról indítható Stinger rakétát. A hét több jeles eredményt hozott, de nem a kertben. Egy kártyaolvasó segítségével megnézhettem végre azokat a fényképeket, amiket Salzburgban készítettem néhány képet. Kezdtém érezni az ívet, miért mondhatta Plátón, hogy a fejfájás talált kincs. Lehet, hogy tablet pc-m is szoba áll router nélkül 3g USB modemmel a nettel, jól bazsevál fordítógépem is, feléledt fényképezőgépem, és a héten új digitális diktafont kapok. Már nem is baj, hogy mindkét karórám bement a unalmast, s nem tudok rászokni, hogy a mobiltelefonomról nézzem meg a pontos időt. Van öröm nagyon. Már mindegy, mit is mondott Spinoza a szentháromságról, kerügmáról. Vajh mennyit kérhetett József, az ács, egy számítógépasztalért? Ez elvileg Apám kérdése lenne, aki esküdött rá, hogy spórolásból meg lehet gazdagodni. A stratégia: ha a 10 sor, nemzetbiztonsági stratégiai készletnek is kitűnő fél futballpályának megfelelő zöldborsó sort felszedtem, beérve, akkor jönnek a palánták: padlizsán, cukkini, pattison, szóval a kabakosok és a mángold. De a hét legnagyobb fogása az articsóka magok megvétele volt. És már rebarbaránk is van. Különös vidék ez, egy év alatt összesen egy cseresznyefát láttam a környéken. És még nem mentem el megnézni az ősbörökást. Igyekszem olyasmit termelni, ami eláll: babot például. Karósat és bokorbabot. De a többi miatt valszeg előbb-utóbb venni kell egy komolyabb mélyhűtőt, olyast, aminek egy tétova reggel előre köszön az ember a hajnali homályban. Kudarok is érik az embert. 110 dohánymagomból három palántát sikerült nevelnem. A répa és fehérrépa is alig kelt ki. Kétséges a sorsa facsemetémnek, melyről a prospektus azt állította, hogy kívül is, de belül is piros termést hoz. De talán a nemrégiben elültetett naspolyacsemete jobban jár. Az idő megbolondult. Egy rövid kánikula után visszajött a tél. Nem csoda, ha a spenót sem kelt ki. Törökmogyorórnak se híre, sem falva. Még a mókusok is fáznak, időnként puffan valami, kinézek, egy-egy didergő macska esik le ilyenkor a fáról. Megspórolom Emile Durkheimnek és a frankfurti iskolának a szociológiai felmérést, de rájöttem, hogy Itókfalván pont annyi embernek van foga, mint állása. Ez nyolc embert jelent. Kivéve azt a házaspárt, akik egy motelt üzemeltetnek, és most akarják eladni a yajchtjukat. Seggfej- sosem tudtam vizuálisan elképzelni ezt, míg egyszer Miskolc és Zalaegerszeg közt, egy taxiban, a hátsó ülésen bele nem ültem egy nyitott műfogsorba. Na, ma már tudom, hogy mit fog szólni Zoli, ha nálam alszik és arra ébred, hogy egy összekattantott műfogsor csipantja gazdagon erektált hímtagját. A helyi Király család bezzeg könnyebben van, az öregben meggyulladt a fogadásból megivott liter szilvapálinkától, mielőtt a mentő érte jöhetett volna, fia belevizelt a szájába, azóta jobban van. Mindenesetre gyomormosáskor kivették műfogsorát, azóta keresi, de nem találja, noha két hete, hogy itthon van, ha szoba kerül, csak legyint: ha megéhezik, hazajön, mondja pöszén.

BourbanDouglas és a gyógyír

Aki nem látott még földet, annak fogalma sincs arról, hogy mákot szilveszterkor kell vetni, a hóra. A bánatkertész DC 13-as morfiummákat választott. "Az íze végett", mondta a hevenyészett házkutatáson. A faluban befogadták, közvetlen volt, segítőkész, irtózott a nagyképűségtől, és mindenkin segített. Eleinte Whiskys Rabló volt a neve, ami a kemény téli borozások után „Tomi-ra” változott. Ez úgy esett, hogy Toddy, a másik szomszéd kapott Erdélyből hétfőn két liter pálinkát. Csütörtökön tudott legelőször felkelni, de akkor is epét hányt. A bánatkertész átment hozzá, tudta, hogy délután Toddynak dolgoznia kell, és volt egy orosz varázsszere másnaposság ellen. Vett egy vizespoharat, beletöltött három evőkanál durva sót, egy kanál meleg vizet, felkavarta és beleöntött egy deci vodkát. Odament az ágyon haldokló Toddyhoz, bal kezével befogta az orrát a fekvő, magatehetetlen embernek és jobb kezével egyetlen határozott mozdulattal leöntötte a torkán a zavaros kotyvalékot. Toddy úgy tett, mintha agyvérzés érte volna, hánykolódott, hányingere lett, szeme kidülledt, levegőért kapkodott, de aztán, úgy egy perc múlva vonásai kezdtek kisimulni, levegővétele normális lett, arcszíne visszatért, és egy cigaretta után halkán azt mondta, „Most már jobb.” A faluban mindenki ivott, mint homok, már, aki nem volt beteg, és a gyógyírt házról-házra adták, mint csodaszert. Evvel végleg bevágódott a bánatkertész.

Aztán egy reggelre megjött a tél. Még meglocsolom langyos vízzel-utoljára a málnatöveket-aztán hadd jöjjön. Vettem egy almafa- különlegességet. A prospektus azt állítja róla, hogy nemcsak kívül, de belülről is piros lesz a gyümölcse. Adrienne a neve, a kert közepében áll. Itt én megérkezésem óta mindenféle földeket vettem, béreltem. Általában senki nem szeret dolgozni. Illetve elvéve látok a házak melletti veteményekben öreg nénikeket hajladozni, 80 és a halál közt, de szerintem ezeket pont ez tartja életben. Én vagyok a faluban az egyetlen, aki kijárt az erdőbe nyáron gyújtós gyűjteni. Mindenfélét termeszték, amihez a föld enged. Brokkoli pl. nem. Kabakosoknak jó. A fő csapásirány a dohány és málnatermesztés lesz. De abból elegendem van, hogy egy darab paprika egy százas, és még ezután jöhet egy élelmiszerár robbanás. A dohány a burnóhoz lesz. A nikotinnak mindegy, hogy hol szívódik fel. A 18. században aranyeret úgy műtöttek, hogy benedvesítettek egy szivart és feldugták a paciens fenekébe, ott a nikotin elszibbasztotta az idegsejteket és jöhetett a szike. A burnót illatos dohánypor, orron keresztül szívják fel. Olyan, mint egy jól sikerült balhorog: megszedülsz tőle-kellemesen. Na, én a száraz dohányt rummal fermentálom és jöhet a burnót, a hátam közepére meg a jövedéki törvény. Ma meghívásom van: pálinkakóstolás. A volt kocsmáros hívott meg, aki egyébként ebéddel lát el. Én csak akkor főzök, ha vendégem jön. A pálinkakóstolás önmagában nem vonz, de az igen, hogy a pasasnak van Erdélyből hozott áfonyapálinkája. Az döfi. Elvileg kökényből én is főzhetnék, de a kökény nagyon szaporátlan, egy nagy mag az egész, és egy vékony héj. No, abból leszedni egy mázsát, az már babramunka. Csipkebogyólikórt terveztünk csinálni a szomszédal, de közbejött az agyvérzés. Én egészséges vagyok, a korosztályomra jellemző típushibák (magas vérnyomás, magas vércukorszint, prosztatabántalmak stb.) engem elkerülnek. De más viszont nem. Itt a hegyek közt szakállat növesztettem, s míg a hajam megmaradt feketének, a szakállam már majdnem teljesen ősz. Ok, elkerülöm a templomot és a temetőt. Tényleg veszélyes helyek.

Ma állítólag jön a bordatörött szomszédom és megcsinálja a központi fűtést, belekerül egy demizson boromba. Itt ez pénzügyi fogalom és mértékegység is. (A bánatkertész lapszéli jegyzete.)

BourbanDouglas és a csekk

A bánatkertész derülten nézett a másfélmilliós kifizetendő csekkre, annál jobban örült Pádár, aki csak 100-ig tudott számolni, (10-ig osztott és szorozott, de azzal vége) és örült a sok nullának, mert azt hitte nekik jár az összeg. A bánatkertész fogta telefonját, felhívott egy számot és kért egy szívességet. A szakik azonnal munkához láttak. Kikérték az eredeti okmányokat, a széndioxid-szénmonoxid szintről, melyről tévesen hitte a balga alkoholbeteg szomszéd, hogy okozta, s odébb tettek néhány tizedesvesszőt az eredeti

okmányban, aztán a lap alján hivatalból tettek néhány formai kifogást és visszavitték az aktát. Aztán föl hívták telefonon a rangidős parancsnokot és megmondták neki diszkrétan, hogyha nem állítja le az eljárást, akkor a felesége tudtára hozzák, hogy csütörtök délután túlórán szopatja Vörös Gizit, a titkárnőjét. A szolnoki szakik visszatelefonáltak a bánatkertésznek, mint Adolf Eichmann, akinek a jeruzsálemi bíróságon szintén az volt a védelme az ellene felhozott vádakra, hogy „egy aktát el kell intézni”, mire a bánatkertész vidorászva kitöltött egy újabb csekket a katasztrófavédelem főparancsnoka címére, csak megtoldotta egy nullával, de szigorúan ráírta, hogy „nyolc napon belül fizetendő” és nekilátott, hogy elmerüljön a dohánytermesztés titkaiba.

BourbonDouglas és a pártszakadás

Apám 112 centi volt, marha nagy ember, mondta Toddy üveges szemmel, mert néhány hónapja nem sikerült kijózanodni.

Visszanéztem- félutamból.

Arcán a meggyőzés szilárdsága uralta az arc alkoholos puffedségét. Visszaültem. Néztem az ötvenes években készült tucat fotográfiát. Felálltam. Mondtam neki, hogy én 170 centi vagyok, ha az apja 112 centi volt, akkor az övemig ért volna. Bambán bámult. Aztán megszületett a felismerés:- meg is kérdeztem. -Nem 202 centi volt?- kérdeztem. -De annyi - mondta boldogan, a vízben fuldoklók kimentése utáni mámorban. Na nézzük, mit lehet kihozni. Mindenki ossza ketté jövedelmét a lakásfenntartásra, és a kosztra. Többre csak a vasbarom gusztustalan politikusoknak, szoci államtitkároknak telik (I. Imre, Sz. Ferenc) Namármost az arány miatt nem is érdemes csak élelmiszert termelni, és olyasmit, ami jövedéki termék, mert azoknak az ára 10 év alatt megháromszorozódik.

Mustfokolóra, hordókra, permetezőre, kénre, maligánmérőre, lopóra, nemes szőlőtőkékre és szakértelemre nem telik. Marad a reduktív gyümölcsbor. Bodzával kezdünk, követi a meggy, a málna folyamatos, ősszel a csipkebogyó és kökény követi. A könnyed gyümölcsborok maradékából áll össze a pálesz. Kifejezetten a málnapálinkára és a kökényre hajazok. Litere 30 ezer forint az interneten. Egyébként nem is iszom. Nem is dohányzom most, de jövőre már megrendeltem a muskotálydohányom magjait. A fermentálást kell házilag megoldanom, barna cukorral karamellizálom, kap egy kis vajsínű árnyalatot a vaniliarudak miatt, s kerül bele darált szegfűszeg, s már kész is a dolog, ami hasonlítani fog az indonéz cigire, a híres kretekre. A többi hab a tortán. Mondjuk az a négy mázsa borízú alma, amit a héten szedünk össze Kása Gyuri kertjéből, s próbálkozunk valami calvados-utánzattal. Namármost a falu két pártra szakadt-régen. Bajszos, szakállas öregasszonyok szidták az embert, ha talicskán tolták haza az akkor még működő boltból és korcsmából. Igen, de nagyon szaporodtak az unokák, konstátálta Harcos, a séf. Asszony be sem teszi a lábát a korcsmába, nehogy megszólják, de úgy tűnik, hogy nagyon sok a köszvény, meg a reuma, meg az ízületi megbetegedés, mert az asszonyok kilószámra vásárolták a sóborszeszes dianás cukrot. A rumot főzőrumként vették, hangosan karattyolták, hogy jönnek az unokák, és a pitéhez kell. Kifogyott a rumkészlet. Mari néninek nem is jutott. -”Adjon Lacikám barackpálinkát, az is jó lesz a süteménybe”, vágta át a gordiuszi csomót a bölcs asszony, szakállát, mely Kossuthéra hasonlított, selymesen megsimogatva.

KOVÁCS T. ISTVÁN

Nézik az eget

Derús az idő, kéklik az ég. Végtelen mezején hosszú, fehér csíkokat húznak a repülőgépek. A csíkok eredője valahol a látóhatár alatt kunkorog.

A párhuzamosok a nagy kékség középpontja fölött kezdenek közelíteni, majd a vonalak metszik egymást, nagy X-et alkotva, háromszögeket bocsátva ki magukból. Mintha egy iskolatábla mértan óráján rajzolta volna példának a tanár, hogy az alant nézelődők, a mezőn szorgoskodók számítsák ki a szögeiket.

Később megint párhuzamos lesz a két gép útiránya, egyenesen a nap felé tartanak, fénylenek, mint azok a százával zümmögő géprajok a háború idején, valamelyik nagyváros felé tartva bombaterheikkel. Láttukra, ijesztő hangjuk hallatára fák alá rejtőztek, futóárkokba húzódtak le az emberek, de most, a békében felnőtt nemzedékekhez tartozók közül valaki égi foci pályához hasonlítja a látványt. -Mintha éppen a játéktér vonalait húznák ki most odafent- mondja és nevet.

-Valami gyakorlat lehet most itten -gyanakszik egy idős ember. -De minek, miért gyakorlatoznának? -tűnődik, és egyszerre az a kép villan az emlékezetébe, mikor a falu fölött rajzoltak köröket az ellenséges repülők. Az emberek meg ijedeztek, hogy biztosan a bombázás helyét jelölik így ki, előre.

-Hát, mostan ez csak egy érdekes látvány -gondolja az idős ember is, de eszébe jut, hogy hiába múlt el több mint fél évszázad, ő még az első pillanatban mindig ösztönösen összerezzen, ha esős időben a felhős ég fölött mélyebb hangon bűg akár egy személyszállító is. Vagy, ha néha piros gömböt lő ki magából valamelyik gyakorló vadászgép. Csak aztán kap észbe, s olykor még nevet is, hogy hohó. -Hát nem támad ez, csak manőverezik.

Ami azt illeti, elég ijesztő volt az a hetvenes években is, amikor a közeli szovjet repülőtérről felszálló Migeek gyakorlatoztak a fejük fölött. Öregapjával ásták a krumplit odakint a veteményesben. Azok a Migeek meg ágyúlövés-szerű hangrobbanásokat hallattak. Zuhanórepüléskor ők mindketten azt hitték, mindjárt közéjük esnek, aztán nyílsebeseen fúródtak újra fel, úgy, hogy tán még azok a fehér bárányfelhők is félve rebbentek szét előlük.

-Az anyátokat! -morgott ijedtében maga elé a frontot járt öregapja is. Hangosabban nem mert káromkodni, nehogy a fia észre vegye, ő bizony megijedt.

Öregapja után mostanra a fia lett az öreg, aki a háború idején volt gyerek. Fura módon mindig eszébe jutnak azok a nyomasztó hangulatú esték, amikor fekete lepellel sötétítették be az ablakot. A szoba csendjét egyszerre távolról jövő, egyre közelebről és mind hangosabban közeledő morajlás törte meg. Apja a fronton volt. Édesanyjukkal és kishúgával félve bújtak össze, mikor már a fejük fölött hangzott az ijesztő zaj és rezgett az ablaküveg. Aztán megkönnyebbülve néztek össze;

-Elmentek - mondták egyszerre, mikor a motorok hangja már távolodott.

Egy éjszaka éles csattanást hallott a gyerek.

-Mi történt Édesanyám? Tán szétrepedt a lámpaüveg? -kérdezte álmából ébredve.

-Semmi kisfiam. Álmodtál. Aludj csak tovább -nyugtatta az anyja.

Ám Marci néni, a szomszéd tanyán lakó menyé másnap már korán reggel beállított egy félkosárnyi repeszdarabbal. A közelükben bombát dobott egy eltévedt, és a német vadászok által üldözöbe vett angol repülő -mondta, s ez rossz hír volt, mert mindenki félt, hogy az ilyen eset még megisméltódhet.

-Különben a háború végéig hazaköltözünk a szülői házba -közölte Marci néni, - mert félünk. Az a hír járja odakint, hogy a kukoricásokban már partizánok bujkálnak.

Áll az öregember kint a tágas mezőn és nézi az eget. Úgy mint máskor, most is az eszébe jutnak az ütközet napjai. A szovjet csapatok váratlanul jelentek meg a falu előtt. A kis létszámú, meglepett német alakulat katonái kapkodva távoztak teherautóikkal, motorkerékpárjaikkal a szomszéd falu irányába. Visszavonulásukat vadászgépek fedezték. Odafent megkezdődött a kergetőzés. Vöröscsillagos és horogkeresztes gépmadarak harcoltak egymással a falu légtérben.

Lent a gépágyúk is felugattak. Fehér nyomjelzős gömböket küldtek a magasba, s közben olyan ritmikus hangok törtek elő az ágyúk csövéből, mintha azt mondanák: -Tela-tela, pum-pum-pum.

Ők ezt a csatát már az orosz katonák közt nézték az istálló eresze alatt, ahová azok terelték őket. Nehogy még valamelyik fölöttük épp alacsonyan átrepülő harci gép megeressen rájuk egy sorozatot.

Akkor is ragyogott a nap -úgy emlékszik az idős ember. Egyszerre fekete füstfelhő jelent meg a gőzmalom fölött, s egy német repülő nyílként fűrődött a föld felé, ejtőernyő lebegett a lángok közelében. Az orosz katonák egymást ölelgették, táncot lejtettek annak öröme, hogy a tüzeik lelőttek egy német vadászt. Furamód, két tiszt hintóval indult el a német pilótát megkeresni. Vajon milyen sors várhatott arra a pilótára? Már teljesen bíborszínűvé vált a táj. Szeszélyesen szétszóródott felhőfoszlányok úszkálnak a látóhatár peremén. Az idős ember szeret így meg-megállni, nézelődni a mezőn, mikor hazafelé tart a munkából, de most még mindig a régi emlékekkel bajlódik: Nem érti, hogy miért jönnek azok elő a bőre alól, a sejtjei közül, vagy honnét, ahová bevésődtek, s megrezzentik az idegrendszerét. Ha túl alacsonyan húz el felette, akár egy sportrepülő is, az első pillanat tört részében ösztönösen a földre vetné magát. A híreket hallgatva is olyanokat szokott mondani, mikor az asszonnyal nézik a tv-t és háborús képeket látnak; -Hát még mindig nem értik, hogy ezzel semmire sem mennek? Az emberiségnek még mindig nem nőtt be a fejelágya? Nézi az eget. Úgy nézi, mint mikor arra kíváncsi, hogy lesz-e másnapra szél. Netán pusztító viharral, jéggel érkezik az eső, vagy inkább termést fakasztó áldást hoz magával?

TÓTH MIKLÓS

Egypercesek

Az élet nem könnyű

Néha, csak így ültömben, mindkét karom kinyújtom felfelé, mintha el akarnám érni a plafont. Aztán magam elé engedem őket, jobb kezemet a bal könyököm mögé teszem, és erősen megfeszítem a törzsem felé. Ugyanezt megcsinálom a másik kezemmel is. Majd – mint régen az iskolában – a hátam mögé teszem a kezeimet, és egyenes derékmal ülök egy darabig.

Aztán bekapcsolom a vízforralót és készítek magamnak egy teát.

Bár nem szokásom nekem sem, ahogyan más íróknak, festőknek, művészeknek sem, hogy utólag magyarázkodjanak egy-egy művükkel kapcsolatban, azonban olyan sokan, szinte szemrehányóan szegezték nekem a kérdést: Miért nem írtam le, mennyi ideig ülök hátra tett kézzel?

Leírhattam volna, hogy egy percig vagy fél óráig. Így azonban egyik- másik olvasóm úgy érezné, hogy az általam leírt időtartam számára nem megfelelő, sőt kimondottan hátrányos! Ez egyrészt hiteltelenné tenné írásomat, másrészt megfosztanám az olvasót attól, hogy akár ösztönösen, vagy többszöri kísérlet után ráérezzen a neki megfelelő időre. Így nem egy diktátumnak kell megfelelnie. Sőt szinte Ő maga is alkotónak érezheti magát! Ettől a gondolattól még arra is gondolhat, hogy az élet nem is olyan nehéz!

Teremtés

Isten, talán mert unatkozott, vagy csak melege volt, arra gondolt – szívesen meginna egy korsó sört. De, hogy néz az ki, ha csak úgy teremt magának egy korsó sört. Ezért előbb megteremtette az eget és a földet aztán a nappalt, az éjszakát. A tengert a szárazföldet, növényeket, állatokat. Majd az embert is saját képmására. Úgy látta, ez így jól vala.

Később azonban azt látta, hogy Noé - aki egyébként jó barátja volt- nem a sört, hanem a bort találta fel! Kis gondolkodás után megkóstolta azt, és jónak találta. Sört azóta ivott-e vagy sem? Ki tudja?

Érdeklődési kör

Reggel, amikor elindult, tudta, hogy 300 darab B 38-as téglát kell beépítenie. A falazást nem bírta volna másra. Ezt érezte legfontosabbnak, leglátványosabbnak a házépítésben. Mint a kis facsetetét: elülteti, locsolja, metszi, aztán megnő, egyre nagyobb lesz és mindenki örömére évről-évre termi gyümölcsseit. A ház is ilyen, kinő a földből, aztán megtelik élettel. Mikrobuszával összeszedte a munkásokat. A kisboltban vett egy láda sört. Bár ő nem ivott alkoholt, tudta, hogy embereinek ez kell a jó munkavégzéshez. Ebédig ütemesen dolgoztak. Az aznapra tervezett munkának több mint kétharmadát elvégezték. Így volt idő kényelmesen megebédelni, egy kicsit lazítani. Elgondolkozott saját házán, amit ő tervezett és ő is épített fel. Lehet, hogy egy kicsit nagyobb lett, mint amire szükségük volt. Így ki tudott alakítani magának egy könyvtárszobát.

Nagyon szeretett olvasni. Lakásfelújításoknál sok esetben a feleslegessé vált könyveket felajánlották neki, és ő szívesen elfogadta. Sőt, néha bement a könyvesboltba és vásárolt is. Főleg azokat a könyvsorozatokat szerette, amelyek egyforma kötésben jelentek meg. Ezek nagyon jól mutattak a polcon. Így vette még a Jókai összest is. Büszke volt erre a szobára. Vett egy nagyon kényelmes bőrfotel, lábtartója is volt. Úgy állította be, hogyha olvasás közben rövid időre felnézett, az ablakon keresztül látta az olajfinomító lámpáinak gyöngysorát, a magas kémények tetején-mintha gyertyák lennének- az imbolygó lángokat.

Családjából senki sem szeretett olvasni. Felesége, lánya vásárolni szerettek. Fia a számítógépbe volt szerelmes. Filmeket töltött le, harci játékokat játszott. Volt, amelyikről beszélni akart apjával, de ő elzárkózott ettől. Nem szerette ezeket az agresszív, gyilkosos filmeket (általában a filmeket sem szerette). Szerencse, hogy ilyen nagy házat épített, mindenki élhette úgy az életét, hogy nem zavarták egymást.

A délutánra kiszabott munkával időben végeztek. Indultak haza. Ő már a könyvre gondolt. Az Aranyembert olvasta. Izgalmas résznél hagyta abba: kincset talált elsüllyedt hajóján a főszereplő.

Nem tudta, nem is sejtette, hogy fia az előző két napon megölte nagyszüleit, anyját és a húgát is. Azt sem tudhatta, hogy fia bozótívágó késével arra vár, hogy ő is hazaérjen.

Terasz

A pohár peremén túlcorduló hab ablakot nyitott a párás üvegen. Rövid ideig láthatóvá téve a buborékok felszín felé törekvő táncát. Valamikor, régebben, egy ugyanilyen teraszon üldögélő költő, vagy író mondta: - Nem is értem, hétköznapi van, az utca tele emberekkel. Vajon akkor ki dolgozik? Ezt én is kérdezhetném. Az utca túloldalán megláttam egy kopott ruhás embert. Pont a velem szemben lévő kapualjban a kukában turkált. Meglepetésemre (talán az övére is) kiemelt vállfástól egy jó állapotú öltönyt. A zakó alatt vasalt ingek is voltak. A szerencsés ember magához illesztette az öltönyt, bár az eredeti tulajdonosa magasabb és testesebb is lehetett nála, nem sokat gondolkozott. Meztelenre vetkőzött, saját ruháját nem túl gondosan összehajtotta és a kukába dobta. Felvette a talált ruhákat, a három inget, a nadrágot. A kabátot azonban kifordítva összehajtotta, leterítette a földre és ráült. Hátát a falhoz támasztotta, megpihent. Arra gondoltam: beszélnem kell ezzel az emberrel. Átsiettem az utca túloldalára. Még ugyanott ült, csak a lábát nyújtotta ki közben. Így, hogy én álltam ő pedig ült, a beszélgetéshez nem találtam megfelelően közvetlennek a köztünk lévő kapcsolatot. Előbb legugoltam, de így nagyon feszültek az izmaim, ezért papírzsebkendőt vettem elő, leterítettem a földre, egyik lábammal rátérdeztem. Most már bátran szólítottam meg:

-Aleszja, kedves, ön, aki elismerten a világ egyik legnagyobb, legelismertebb balerinája, akinek lételeme a mozgás, aki táncával, mozdulataival, ugrásaival forgásaival, gesztusaival képes bármit kifejezni, tud lelkünk legmélyéig hatolni, akár megdöbbeneni, akár magával ragadni, akár megrendíteni, akár szárnyakat adni, aki sisszergő lendületével, alakításának plaszticitásával kitölti a legnagyobb operaházak színpadait, aki mozgásával tölti be a teret, hisz abban, hogy mindez akár rögzíthető egy kimerevített pillanatban, visszaadható egy képben? Azzal, hogy fotózni kezdett, azt sugallja, hogy különböző, egymástól eltérő művészeti ágak ugyanazt a lényegyet fogalmazzák meg a maguk eszközeivel? Hogy képeinek impresszionista közelítése a pillanat megragadásának lehetősége?

- Igen

*- Köszönöm szépen.**

Felálltam, összegyűrtem a papírzsebkendőt, be akartam dobni a szemetesbe, de akkor át kellett volna lépni a lábán. Inkább begyűrtem a zsebembe. Valami eufórikus könnyebbséget éreztem. Mégiscsak nagy dolog ha mi, emberek, beszélünk, törődünk egymással. Azt hiszem még nincs túl késő:

- Pincér, kérek még egy kávét.

* a párbeszéd a Nők lapja 2012 június 20. számából lett átvéve.

VASI FERENC ZOLTÁN

PERVERZ CSALÁDRAJZ

A meztelen kard tabu.
A meztelen kard szégyen.
Az időtlen alatt felfakad
a seb – elrettentő látvány.
Én túléltem még, de a vitéz
lefordul élete mélyébe
s a földön sírja el magát.
Tehetetlen, agóniás magány
s láthatatlan keselyűk serege
keringenek a falu, a ház,
az ágy felett... A falon
Sarlós Boldogasszony képe,
mélyre mérve a szikevágás
s csak az éjszaka tág,
mikor új létre támad a lét,
feledvén tengernyi sok baját...
Élte mérte sorscsapásait.
Lába felől írás születik,
a pótcselekvés kudarca...
Milyen perverz ápolás,
napszakok változnak át
megfeketült obulussá,
s jön a tepsis burgonya,
mert szomjas a föld hidege
- borra! halad a gyászmenet,
ezredtrombitás szól,
összesűrűllnek gödörre
a hangjegyek. Helyükre
települnek a sírok,
összemosva könny, gyolcs,
fekete zászlók sorfala
és zöld katonaköpenyek,
nehéz esők szaga, homálynap,
több szó nem hallik, - csend:
hatalmas hegynyi fájdalom,
sirokkói gondolatvihar,
a hűlődő test delfinporca
ég felé tereli az átételt:
marsallbotok éles hangja
a kazán pléhlemezére,
majd az asztalra ejtve s
sírva, kifordulva a hallba
s a halálkeringő szégyentelje,

a szálkás wc-deszka,
a tartály tartama-búze —
Az ember nem részletezi,
ez épp elég, így is sok.
Tompá mondat: Meghalt apád.
Ennyi. Az éjjeliszekrény 7 százását
elteszi. A többi most jön.
Ugaron a kert, reped a ház.
Eladjuk. – Nem. – Dehogynem.
Az is úgy lett. Terv szerint.
Bukott fiad vagyok, apám,
kizsigereltetett félholt.
Késői a döbbenet, de a
halálad halálát haltad.
Kegyetlen és hiábavaló volt.
Vesztesnek születtem én (is).

KISS - SIMON MIKLÓS

CSICSÓFALVI HEPIJEND

Hej, amikor az a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma elrittyentette magát, hogy : „Ritty”-(így e), akkor a faluba még egy külyök se maradt szárazon, ammé biztos. Csak úgy sepertek kifelé, mint a fülön csípett bolha a kutyából, oszt kijabáltak nagy rémülettyikbe, hogy : -„Jaj! Jaj! Csak az a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma utó ne érjen, mer azonmód kipárolog az utóssó lehelés is belőlem, mint száraztakonybó a matrózrum. Efféle nagy sikótozás közepitte rohanászott az apraja-cseppje Csicsófalvábó a burnyáson át végtelenős végig, bele a mezőgazdasági monokultúrába, egész a lucernásig. Hetekig bújdokoltak oszt, napraforgóolajon meg sülttojáson fenntartva magukat, mint ahogy Rózsa Sándor a kocsmába kesereg.

A helyzet tarthatatlanságára ekkor már a Mákosfahérvpusztai-pártbizottságon is felfigyeltek. Mivé fajulhat ez a nemzedékek óta tartó, Csicsófalvát két kibékíthetetlen táborra osztó bujtás. – „ Ott van ugye, a falusiak. A mi drága munkásosztályunk. És ott van az a paraszt Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma. A harc elkerülhetetlen elvtársak.”-adott kiváló nemzetközi szintű helyzetelemzést Párttitkárelvtárs.

Hej! De miféle egy szagos hajú, mérges tekintetű, paszulytól feszülő belü, szőrös mellű, monogán-csigagyűjtő, nagy szemödökű ember vót az. Mint egy méretes kanmedve. Húúú ! Tisztára olyanvót. Meg egy nagy kukkoló művészlélek is vót. És mindennek ez vót a kiindulóponttya a Csicsófalviak és közötté feszülő pártméretű identitás zavarnak. Hacsak azt nem számítyuk, hogy zsenge apraja-cseppje korától őt csúfolta az egész falu.

„-Testvéreim! Hátha egyszer olyan nevet kapott az a gyermek, viselje szeretetben.”-vette védelmébe Kágé Béla plébános-kanonok, a falu papja. Aki (halkan megjegyezzük) annyiban ludas volt a viszály kialakulásában, hogy ő keresztelte meg a kis Búzösdörgedelmes Pottyáncsomát.

Csúfolta osztán boldog-boldogtalan, addig-addig, hogy a kisfiú, -akinek nagyobbacsokák vótak a bibircsókók az orrán, mint ő maga -bosszút esküdött: „ Ríttok tik még Csicsófalviak. Hajbókoltok tik még a Nagyhatalmatos Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma előtt.” És innentől elkezdte kikukkolni a Csicsófalviakat, mint ahogy a NÁZA-műhold kukkolja az utóssó fenéktörlést is a világba.

Oszt, má nem vót megállás. Ez e, úgy megkukkolt egy szempillantás alatt akármiféle falu nagy titkot, hogy csak no. Odasettenkedett a Téeszcsébe is a tehéntöggyihe, -mint a Dzsémszbond a Brezsnyev lyukáho-oszt úgy megkukkolta a Téeszelnököt, ahogy a fejönököt csecserészte, ahogy köll. A slusszpoénnya meg az vót, ahogy a nagy hatalmas kukkolás végén el tudott tűnny a helyszínről, mint ló pata az újlennyomat nyilvántartóból. Aszongyák, hogy tán még a Dévidkopperfild is megirigyelte, ahogy ez a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma képes vót mekegő birkanyájnak átvátozni.

„-Jessz ! Kongratülésün, Miszter Pottanszoma Buzoszörgedelmesz.”-ilyen dísztvíratot küdött neki Amerikábó ez a írigykutya Dévidkopperfild e. (Ezt a történelmi adalékot az analfabéta, díszlekszikális tudással rendelkező, szeszakázán Szeletebarlangi-Postás Pityu mesélte a későbbiekben.)

Node, hogy szavam ne felejtsem, kerekeggyen is má ki valami ebből az ijesztő háborús históriábó.- A faluba ekkor már mindenki úgy útalta ezt az –egyébiránt kiváló emberi tulajdonságokkal is rendelkező, de csak bibircsókós orrúnak csúfolt antihóst, hogy egyenesen megvetette, mint kapca a lyukas zoknit.

És ez kérem történetünk kvinteszenciája ,metafizikája : hogyan képes egy zárt társadalmi közösség közmevetésnek örvendő tagjának kivívnia embertársai megbecsülését? Holnap hőssé válni a tegnap ganéj dombján? Acéllá nőni a rozsdá alól. Micsoda emberi feladat.

Ekkor má nagyon elmérgesedett vót a helyzet. Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma válogatás nélkül akárki fíjának rálépett a tyúkszemére. Kikukkolta, oszt odarittyentette a pofájába, ha akarta a kifigyelés eredményét. Kágé Béla kanonok atya is tudna errő beszéni. De nem beszél. A népharag és a pandúr-betyár osztálytalálkozó szervezőbizottságának tagjai ekkor már egyként ellene fordultak és nyíltan sértegették. Egy postahivatalban nem folyik olyan szintű megbélyegzés, ahol naponta ezerszám csapkoggyák a pecsételők dákócskát a levelek pofájára, mint Csicsófalva közterein történt ebben a vészterhes időkben. Néhány szimpatizánsa együttérzően suttogta, látva az emberi gonoszság ilyen mérvű helyi megjelenését, hogy: „No, ennek a szerencsétlen faszinak is elege lehet má a nagyhatalmatos népszerűtlenségbő, a számolatlan gúnyos-irónikus somolygásbő, ahogy léptenkint beleütközik a kegyetlenség és ármányos testet-lelket megméltató megnyilvánulásaiába.”

(Nem véletlen, de szándékos, s híven tükrözi jól álcázottnak hitt, de leplezetlen lelkiállapotát Sárközy zeneszerző géniusza, aki évtizedek múltán róla mintázza „Az egy kicsit szomorkás a glottgatyában állva”, című nagysikerű szonóját.)

Nem tudni hová vezetett volna ez a közös gyűlölködés, mivé fajul, hogyan végződik, ha nem történik az, ami aztán történt? Mi lett volna, ha...?

Kágé Béla atya szerint :-, „Csak a Jóisten a megmondhatója!”

Node! Oszt eccer csak, mikor a polyák megiramodott, úgy előre slégan, hogy hátra mégcsak egy lecövekelt sátorponyvát se hagyott-ezt már autentikusok mesélték hitelt érdemlően- vót oszt akkor falunagy riadalom Csicsófalván.

-, „Most mi lesz?” -, „Jaj, végőnk van!” -, „Ki merre lát.” -, „Nem szégyen futni, ha hasznos.” -Ilyeneket, meg ehhez hasonlókat kiabáltak. Még Tanácselnökkelvtársat is meginterjúvólták:

-, „Falazhattuk köntörbe is kérem, de egy szónak is száz a végi, szőrő ismerőgyik meg a kutyaplejbász, meg különbe is kutyábó kutyakolbász, ha nem is szalonna, mint lehetőség.” Ilyen kerek mondatokba beszélt ez a Tanácselnökkelvtárs, azis biztos. Épp ezért lehetett ő és csakis ő, és nem más a Tanácselnökkelvtárs. Mer ilyen pozícióhoz ugye szókincs kell meg hit.

Node szóval. Gyütt má a muszka, közeleg fel, s alá. Csicsófalva apraja-cseppje-nagyja Tanácselnökkelvtárssal, de tanácstalan. -, „Mi lesz itt?” -, „Hova fajul?” Rívás. Főveszett ide-oda tolongás. Kollektív pánikreakciók. Tömegjelenetek. Hejmicsoda jajgatás, bábeli csűrés-csavarás. Reszket a nép, félti nyavalyás egyszeri életét. Érthető aspektus. Oszt ekkor, egyszer csak:

-, „Ritty!-így e. Erre má pisszenés se. Sehol egy hang, sehol egy pizmákolás. Micsoda csend hirtelennyibe. Oltári dramaturgia, az egyszer szent. Hát ilyen ez a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma.

-, „Hát így!” -mondja, de micsoda nyugottan. -, „Hát miféle félsz ez-e?” -kérgyi bátran tovább. Oszt a végi a legjobb : -, „Csak semmi pánik, no.” Kezibe kap egy könnyező apraja-cseppje gyermeket, (elhül a nép hirtelen, de oszt láttyák, hogy nem bántya az) csak úgy viszi a hóna alatt hazafelé.

-, „No, mennyetek a vackotokra hazafelé. Majd én elintézem a barbár gócot, csak gyűjjön, ha mer.” -így e. Ámulat övezi, szájtátva lesi csak a nép miféle bátorság tör elő e lappangó ideálból. Hát ez má ember valóban. A valódi nagy jellem sajátja, hogy nehéz időkben sem válik vízzé, de ízzé töri mi útjába áll.

Csak ámulnak csendben a Csicsófalviak. Oszt nemsoká megindul a sutyorgás. „-Egyedül?” -, „Még hogy a..?” -, „Majd Ő ..?” -, „Mink meg csak mindig úgy.” -, „Minő méltóság?” De ő már csak indul is kifelé a faluból a határba, ott várja be az irredenta-soviniszta-fasiszta láncos kutyákat. Kágé Béla plébános káptalan atya tesz még egy kíséreltet a bűnök bocsánatára: -, „Isten nevében megáldalak Te Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma. Az Úr legyen veled nemes és igazságos harcokban nők, apraja-cseppek, szegények, árvák és a többségben lévő kisebbség hős védelmezője.”

Micsoda Oszkárdíjas jelenet. Ő megy előre, által a kátyúkon, bele a burnyásba, a pap álggya, kórus zeng

közben a harangok is félreverte, szót kér Tanácselnökeltárs is (de nem kap), könnyes szemű anyák zokognak, nagy szemű külykők bámujják az ő ma született falunagy hősüköt. A kameraman bravúrkodhat kedvére az életírta dramaturgián. Ebből oszt néhány díjjat kilehet hozni. Totál plánba veszi a távolodó, mind kisebb és kisebb alakot. Marasztalná még néhány beállítás erejéig, de má nem lehet. Mennyi köll. Gyön a bocskoros vandál horda. Hamarosan kezdődik a Csicsófalvi-csata. Egyszer csak eltűnik, kimegy a képből.

Várakozás. Eltelik egy óra. Eltelik még egy. Micsoda feszültség. És csak nő és nő. Ki se bírni má. Eltelik megint egy óra. Mi lesz itt? Mi vár a népre ezután? Aztán feltűnik a távolban egy alak. Még nem lehet kivenni ki az. A jövőt dönti el ki jön ott. Még csak egy pont, de közeledik. Aggodalmas tágra nyílt szemek koslatyák a távot. Kukkos Lupe szemihe emeli a kihúzható tengerész teleszkópos távcsövet és bámul bele a messzeségbe. – „No, no? Kija? Kigyün? „-firtattya a nép. Kukkos Lupe ekkor áteszi a fekete gézzel leragasztott üvegszemirő a másikra a kukkert, köp egy nagyot, oszt kimonggya az ítéletet.

– „Őja!” Erre oszt kitör a nagyhatalmas ováció. Hirtelen elszabadulnak a visszafolytott indulatok. Sapkákat dobálnak, magasba ugrálnak, pezsgő durran, futva megindulnak feléje és csak futnak, futnak amíg oda nem érnek. Vállukra emelik, ő hiába tiltakozik, így hozzák be Csicsófalvára a falu megmentőjét, a Búzösdörgedelmes Pottyáncsomát.

Ki gondolta volna akár csak egy nappal korábban is, hogy így oldódik fel ez az antagonisztikusnak gondolt ellentét Csicsófalván. Lassan terjedni kezdett egy kósza hír, hogy a Párt, az Egyház, a Téesz és a Tanács hívó szavára jelent meg a félelmetes ellenség a falu határában, hátha a veszély összekovácsolja a két tábor. Ki tuggya, no? Száz év múlva mindenesetre csak annyi lesz a könyvekbe, hogy Csicsófalvi hepíjend. Két szó. A történelem már csak ilyen. Két szó. A mögötte lévő indulatok, könnyek, a kétszáz hektoliter kiömlött vér, verejték, bűz, szag eltűnik a semmibe.

KOVÁCS T. ISTVÁN

KÜLÖNLEGES OLVAMÁNYAIM

A repülő csizmadia

Vannak olyan régi feljegyzések és levelek, melyek akár egy évtizedig is vastagítják az Elintézendők című iratok keményfedelű dossziéját. Az ember csak rakosgatja őket, mert azt sejtí, hogy van bennük valami, csak éppen nem tudja pontosan megmondani, hogy micsoda.

Gyűrött már az én kedves barátom levele is, akire sajnos a néhai jelzöt kell használnom, mert rég elvitte a magas vérnyomás, amely a szívet is tönkretette. Munkás és költő sors volt az övé. Mert úgy látszik, hogy a magyar poéta-lelkűek többségének az élők sorából való korai távozás van előírva abban a láthatatlan nagykönyvben, amelybe élő ember még sohasem lapozhatott bele.

Mert költő volt az én barátom. Népköltőnek mondanám. Olyasféle, mint a képzőművészetben a naiv festők. A népről, a nép között írt, ha volt egy szabad estéje, a napi nehéz munkája után, amikor nehéz vasvesszőket cipelt és szerelt össze a pesti házak, meg a metró építmények betonkoszorúihoz. Ottan őt vasbetonszerelőnek ismerték. Abban a szakmában is olyan kiváló ember volt, mint otthon családapának, köztünk jó barátnak, a munkásszálláson szállásbizottsági elnökként, a lakótársak közti viszonyok egyengetőjének.

Forgatom, olvasgatom a szálkás betűkkel, sok-sok évvel ezelőtt, akkor nagyon rossz hangulatban írt levelét, amelyben beszámol arról, hogy végre leszázalékolt beteg lett. Csak egy év után lesz majd igazi nyugdíjas. Ám, hogy ezen dolgok intézése közben miként ment keresztül, azt csak megbántott emberként tudta velem a levélben közölni.

-Ne haragudj, de el kell mondanom-írta.

”Amikor beléptem az orvosi szobába, ott volt két orvos. Azt kérdezték, hogy mi a panasom. Én elmondtam, hogy a magas vérnyomás megrongálta a szívemet és az izületeimet. Kérték, hogy emeljem fel a kezeimet. Megállapították, hogy nem vagyok béna. A vérnyomásom szerintük egész jó, mert a kórházi jelentés szerint 140/90.

-Nem dolgozik? -kérdették.

-Ilyen szédelgős fejjel nem lehet -mondtam.

Az egyik orvos akkor megmérte a vérnyomásomat. 21/11-jelentette ki arra, hogy a műszer 210/110-et mutatott. Az volt a benyomásom, hogy szerintük én ki akarom rabolni a magyar államot. Másodszor meg azt akarják, hogy ezzel a betegséggel még dolgozzak. Pedig nekem az ilyen esős időben is, mint most, úgy érzem, mintha borgözös lenne a fejem. No, de végül mégis megjött a határozat, kezdek végre megnyugodni. Úgyhogy elég a panaszból” -váltott át más hangulatra.

Mint a folytatásból kiderül, visszahúzta a szíve a régi cimborák közé, ahová ellátogatott. Beszámolt arról, hogy mi újság, milyen változások történtek a munkásszálláson, s hogy milyen szívesen fogadta mindenki. Gyuri bácsi, az öreg darus már nehezen várta, kávéfőzetett neki. Megemlíti a levélben, hogy szeretne egy olyan baráti találkozót, aminek a gondolatáról már én is írtam neki.

-Küldök neked egy pár verset, amit a leszázalékolásom óta írtam-közölte a levelében.

Az egyiket én, a Kicsi Panna címűt később, amikor ő már sajnos nem olvashatta, közre is adtam a Börzsönyi Helikonban, a másiktól viszont azt tartottam, hogy az nem sikerült, nem vers csak rigmus. Most, hogy újra olvasgatom, mégis azt kell gondolnom, hogy tévedtem. A valóságból lett népi ballada is lehetne ez. Akár rímekbe szedett népmese. A régi, falusi versfaragók sajátos produktuma, melyeket réges-régen akár vásári ponyvaárusok is kínálhattak a sokadalomban. Régi műfaj, aminek történeti értéke van. Valóságos históriákat fogalmaztak meg a régi verselgető falusi emberek. Ezek hatására írta meg Szántó László barátom is a *Repülő csizmadia* című legendát, ami szerint a jászárokszállási csizmadia szárnyakat csinált magának, felment a háztetőre és azt mondta: -Isten áldjon, megyek a sziráki vásárba, és meglengette a szárnyait. Lerepült és eltört a lába

Szántó László**A repülő csizmadia**

Juli néni fia volt a csizmadia.
Szorgalmas legény, de nem volt pénze soha.
Vigasztalta anyját. Anyám majd meglátod,
Megtérülök egyszer, az egész világot.
Tervezgetett éjjel, tervezgetett nappal.
Tanácskozott sokszor a kis pappal.
Azt kérdezte többször, hogy az angyaloknak,
A szárnyai vajon milyen tollból vannak?

Angyalok templomban, csak ott térdepelnek,
Arra volt kíváncsi, hogy hogyan repülnek.
Azt mondta a kis pap, hogy úgy késő este
Az égből repülnek egyenest a földre.
A földet berepülik. Valamint a lepke,
Édes álmat visznek az alvó szemekre.
Ha hasad a hajnal, eltolják a hegyet,
Hadd szórjon a napunk tűzpiros meleget.

Hitte is, meg nem is, csak nézte az eget.
Gondolatban máris odafenn lebegett.
Emelte a kezét, a fején kopogtatott,
Ah én balga János, mért hordok kalapot?
Csinálok két szárnyat, szedek hozzá tollat,
Fából lesz a váza és azon lobognak.
Dróttal meg csirizzel oda erősítem,
Mint a kőszáli sas, repülök az égen.

Keverte a csirizt, tekerte a drótot,
Kifigyelté múltkor szomszédban a tótot.
Minden tudományát a munkába adta,
Drótozta, foltozta, ki is subickolta.
A nyakában lóg majd 12 pár csizma,
Két kézzel szárnyait könnyedén mozgatja.
Nagy sokára kész lett a világ csodája,
Piros-fehér-zölddel ki is pántlikázta.

A fél falu ott volt, a rengeteg gyerek,
Várták szívszorongva, hogy hasítsa az eget.
Háztetőhöz lapult a nagy padlás-létra,
Azon indult János a repülő útra.
Felállott hirtelen a veréb deszkára,
Indulásra készen, feszült a két lába.
Az Isten megáldja, megyek a vásárba,
Óriás madárként csapkodott a szárnya.

Csapkodott, csapkodott, fel a levegőbe,
Imbolyogni kezdett a szomszédék tetője.
Gyenge volt a szárnya, nehéz volt a csiriz,
Le esett a János szárnyastól az útra.
Mindenki ott termett, mindenki csak nézett,
Istenem! Istenem! Nagy a büntetésed.
Két nap múlva meghalt.
Mondókámnak vége.
Elrepült a János, egyenest az égbe.

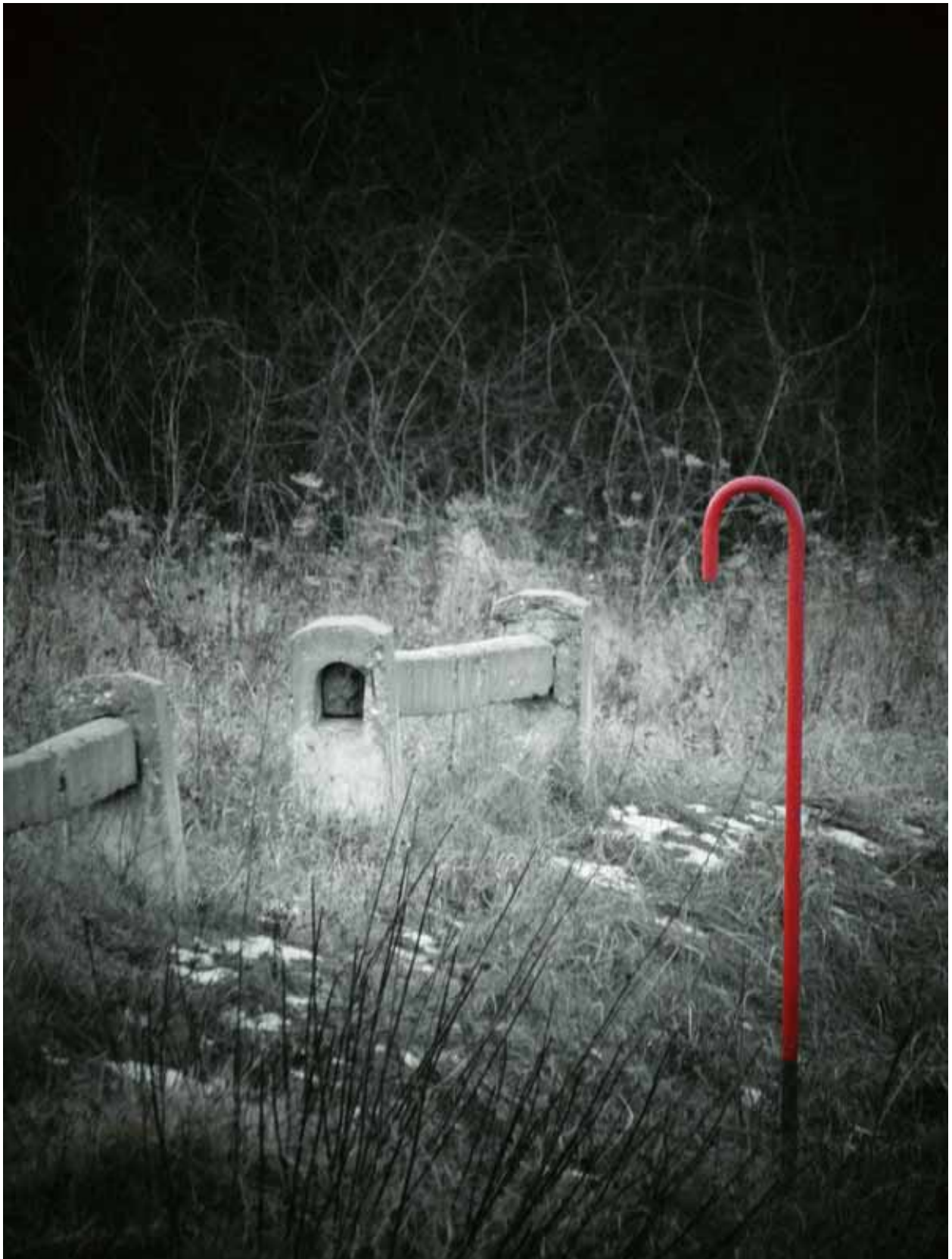
1983.VI.10.

H. TÚRI KLÁRA

ZODIÁKUS-FARSANG

/Elkezdődött.../

Türelemmel hittem a csodákban,
s így lehettem aztán az, aki...
- világél'temben kivárá típus voltam
/kiválónak? ne tessék mondani!/-
s aszerint...ege kinek mit mutatott
:voltam a szemükben élő vagy halott.
- Megtanulhattam, hogy lehet valaki
- köszönet érte - ikrek-lány s ikrek-fi;
de azt, hogy mit jelent a h a l a k ?
- bárha választékos s idegen szavak
szóltak hozzám egy mérleg nyelvén -
halálomig kapiskálom csak én - !
Tanulnom kellett nagy nyugalommal
amit egy kostól tanulhatni el,
de mit értem nála szép szavakkal -
kemény feje ha nem foghatta fel.
- No, s...már egy nyilastól elrettentem,
s sok hegyes nyilát csüggedten fogadtam
- tőle hogy hány sebbel menekedtem?
...meg én azt sohse számolhattam.
/Egy szűz volt, ki engem tárt karokkal várt,
- ha nevét elhallgatom, ne csodáld!/
S...végül: mert "soká lefetyelt vizemen",
vad bikára támadt bennem egy oroszlán -
/és.../ ma éjjel ott fenn, a BAK-jegyben
állatöv-másom...így szólott hozzám:
- Farsang-időben ki váltja meg, mondd,
jó Herceg ezt az állatövi hont!
Mondd: - mindaz, ami ború volt lent,
hogy válhat derűvé odafent?!
Mondd, Herceg, aki itt váltig mást remélt,
...már az fent nem csak egy eszement
közönséges kispolgári bolond?
- Jó Herceg, mondd meg nekem:
meddig gyötör még minket e gond!

B. TÓTH KLÁRA**Végrendelet táncmulatsággal**

amikor majd meghalok
vagy csak átlibbenek a mennyei szférába
ahol már jártam
ahonnan vissza kellett jönnöm
mert itt még sok feladat vár
ha meghalok – a ti fogalmaitok szerint –
ne sirassatok
csapjatok táncmulatságot
mint az etruszok Tarquinia
és Cerveteri sírkamráinál
daloljatok *lanttal citerával*
zengő cimbalommal
rendeztetek felolvasóestet a verseitekből
öleljétek egymást azzal a tudattal
hogy az ölelés is véges
ne sajnáljátok magatokat előre
ne sirassátok bennem
a saját mulandóságotokat
a saját eltékozolt lehetőségeiteket
ne tétovázzatok
álljatok neki
dőljétek bele
ne kíméljétek magatokat
ne sajnáljátok az időt – megtérül –
ne várjátok hogy majd
odafentről pátyolgtalak titeket
mert én el leszek foglalva
az ottani feladataimmal
a végtelen — mindent
magához vonzó
fény dicséretével

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

A TATAI PLATÁNKIRÁLY MANÓJA: JOKLI I. RÉSZ

(tatai mese - felnőtteknek is)

...Előző este sokáig hallgatta a rádiót, azon aludt el, Mátyás király környezetének mindennapjairól beszélt egy történész szakszerűen, érdekesítően, izgalmasan. Szerette az ilyen, történelmi témájú műsorokat. Nehezen jött álom a szemére. Arra a mondatra emlékezett utolsóként, hogy a király gyorsfutárt küld, de, hogy hová, miért, azt már nem tudta meg, hirtelen aludt el. Álmában mintha folytatódott volna a műsor; arra riadt fel, hogy marcona, állig felfegyverzett, páncélos vitéz áll az ágya mellett, kardját a parkettához ütögeti, erre a ritmusra beszélt, keményen, pattogón, ellentmondást nem tűrően:

- Ébredj fel, Pinka Péter! Azon nyomban öltözz és indulj! Várnak rád!

Pinka Péternek komoly hivatala volt, s ettől kissé rátarti lett: a tatai várban dolgozott, s mint a múzeumi takarítókülönítmény csoportvezetője jelentékeny személy volt, s ezt a fontosságot mélyen átérezte, és érezte, büszke volt rá.

Álmában kérdezni próbált, hová induljon, ki vár rá, de a vitéz olyan zordonan meredt rá, hogy nem mert kérdezősködni. Valószínűleg az alvás ismét győzött, mert az álomlátomás hirtelen szertefoszlott, s a vitéz alakja csak derengéskor bukkant fel újból, de akkor még kényszerítőbb erővel, fenyegető modorban szólította fel:

- Mire vársz, még Pinka Péter? Öltözz, indulj, várnak! Nehogy lekéss a találkozórol!

- Máris öltözöm, de hová menjek, ki vár rám? - habogta félálomban Pinka Péter.

- Ne kérdezz, csak tedd, amit parancsolok, majd érezni fogod, hová kell menned. Bízd magad a megérzéseidre. S most kifelé az ágyból, mert megjáród! A vitéz felemelte csillogó buzogányát, és kissé közelebb libbent, mintha támadni akarna. Pinka Péter nem mert tovább ellenkezni, szemei éberre nyíltak, s kipattant az ágyból. Rápillantott a világító faliórára: pontosan négyet mutatott. Még aludhattam volna, méltatlankodott, de azért a kezei gyorsan mozogtak. A szekrényből kiráncigálta a legvastagabb edzőruháját, meleg zoknit is talált, arcát hidegvízzel leöblítette, felkapta legkényelmesebb edzőcipőjét és kilépett a lakásból. A második emeleten lakott, a lépcsőházból kilátott az utcára. A közvilágítás gyéren pislogott. Ameddig ellátott, mozgást nem észlelt, Amint kilépett az utcára, hűvös kora reggeli szél legyintette meg az arcát. Megborzongott, legszívesebben visszafordult volna, tovább aludni, vagy egy meleg felsőkabátot magára venni. Egy pillanatig tétozott, s már fordult volna vissza, amikor elméjében feldördült az álmában hallott kényszerítő parancs, a páncélos vitéz recsegő hangja:

- Ne merészelj visszafordulni, mert ágyastól hurcollak a pokolba!

Ettől úgy megdöbben, hogy lábujjhegyen osont tovább. Így ért ki a Keszthelyi úti szélesebb járdáig. Ott, mint egy holdkóros, jobbra fordult, elhagyta a volt Takarékszövetkezet tornyos épületét, s folytatta útját. Csoszogó léptekkel jutott el a Hajdú utcai kereszteződésig. Ott bizonytalankodva megállt, s töprengett, merre tovább; a Kórház irányába forduljon, és pihenjen meg a Hősök terén a trombitáló katona hősi szobránál kedvenc padján, vagy forduljon balra, netán jobbra? Figyelt befelé, hátha valóban megérzi a parancsot, hová kell mennie, s ki az, akinél jelentkeznie kell? S főként, miért? Aztán, anélkül, hogy bármi jelzést kapott volna, akaratlanul balra fordult. A Stranszky házig ment, ott újból megtorpant, s várt, hátha ismét jelez a belső hang. Ám az nem jelzett semmit. Jobb ötlet híján rágyújtott egy cigarettára, mélyen leszívta a füstöt. A szellő a vár felé vitte a füstöt.

Ezt jeladásnak vélte, és elindult a füst után. Sötét volt, itt semmilyen világítás nincs, de emlékezett, hogy a kis utcácska rövid, széles, egyenes, hepehupás. Végén boltíves, barokk kapu alatt kell áthaladnia, aztán már a tó vize mutatja az utat. Baloldalt az építkezésről kivillant némi gyengécske fény, talán az éjjeliőr kapcsolta fel a villanyt, hogy lássa, merre kell körbejárnia a területét. Ennek megörült, nem árt

egy kis útmutató. Áthaladt a boltíves kapu alatt, s rögtön meglátta a vöröslő égbolton kirajzolódni vénséges barátját, az öreg, platánóriást. Eltéveszthetetlen volt, méltóságos, tiszteletre méltó. Szokása szerint közel sétált hozzá, megsimogatta a fa derekát és pajtáskodva megszólította:

- Jó reggelt, Öregúr! Milyen volt a tél? Hosszú, mi? Jól vagy?

Három pad is áll ott, kitapogatta az egyiket és lehuppant rá. Közben tovább folytatta gondolatban a beszélgetést a fával:

- Nem lettél beteg Öregúr? A gyökereid rendben vannak? Nem tett bennük kárt a hideg? Szerencsére, nem volt kemény a tél. A vén fa lombjai mintha igenlően bólogtak volna, legalább is Péter úgy vélte, de az is lehet, hogy csak a szél borzolta éppen feléje az ágakat, vagyis képzelődött.

Merthogy időközben felerősödött a szél. Nem viharosan, épp csak, hogy összeborzolta Pinka Péter haját, de ahhoz elég volt, hogy az eget borító felhőket szerte-széjjel fújja, kitisztult az ég.

Előmerészkedett a hold. Egyszeriben fellángolt a tó tükre, a ragyogó holdsugár beborította a bodrozó víz teljes felszínét és ezerszeres fényözönt árasztott vissza. Az „Öregúr” levelei is felragyogtak, még a vézna, alig kibomlott, üde, zsenge levelek is felszisszentek. Pinka Péter elvarázsolva gyönyörködött a látványban, szemei lecsukódtak, feje félrebillent, félig alva kérdezte:

- Te hívtátál, Öregúr? Itt vagyok! Megérkeztem. Mit kívánsz tőlem?

S ekkor különleges dolog történt:

Pinka Péter agyában felsejlett egy hang. Honnan jött? Mindegy! Az a fontos, hogy megértette! Úgy érezte, hogy az öreg platán szólt hozzá:

- Igen, én hívtalak! S azért Téged, mert Te néha télen is meglátogatsz, és megkérdezted, hogy vagyok, hogyan viseltem a telet. Ez jólesik nekem. No persze, ti, akiket én embereknek neveztem el magamban, nem is sejtitek, hogy mi fák is épp úgy képesek vagyunk érezni, mint ti, örülünk, félünk, bánkódunk. Ezért, ha az emberektől simogatást, jó szót, gondoskodást kapunk, örülünk, s ilyenkor a nedveink gyorsabban keringenek, ellenben, ha bántanak minket, a keringésünk lelassul. Képes mindezt megérteni egy apró ember? Te megérted?

- Megértem, Platánapó. Mi is pontosan ugyanígy érzünk. Sajnálunk, amikor ez a szörnyű seb keletkezett az ágaid között.

- Ne is emlékeztess rá! Régen történt! Gyalázat! Villámcsapás volt, ami ellen a fák nem védekezhetnek. Az emberek türelmetlenek voltak, nem bíztak bennem, nem várták ki, hogy magam növesszek új ágat az elpusztult helyén, betömték valami kemény förtelmes idegenséggel, ami azóta is kínoz, de nem lökhetem ki a testemből, mert a nedvkeringésem lelassult, erőtlenné vált körülötte. Viselnem kell, s szégyenkezem a kedves emberek, a barátaim előtt. Pedig nem én tehetek róla. Lám, te sose csúfoltál érte.

- Ne búslakodj az embereken, Platánapó, rajtam is, másokon is vannak sérülések. Azt viszont valóban kevesen tudják, hogy a fák is éreznek, s ha meglátnak egy baltás embert, rettegnek. Én így ismertelek meg sérülten, mégis megszerettelek, a sebeddel együtt. Nem a te szégyened, hanem azoké, akik ezt az idegenséget odarakták. Remélem, növesztesz helyette új ágat, szebbet, nagyobb, s akkor kigyógyítunk az idegen anyagból. Akkor is te vagy a város legszebb fája, a fák királya!

- Köszönöm a vigasztaló szavakat! Ezért megjutalmazlak!

- Miért tennéd? Hiszen te magad vagy a jutalom, a szépséges látvány nekem őszintén öröm. Nem jutalomért mondtam, hanem mert igazán így érzem.

- Annál jobb! Majd meglátod. Elküldöm hozzád az erőmet, találkozz vele. Kívánhatsz, amit akarsz, mert nagy varázserőt adok neki, számára nincs lehetetlen, s ha túl nagy a feladat, én segítek neki. Kicsit kelekótya, de jóra való lény, ő az én Manóm. Nevet is adtam neki: Jokli. Így szólíthatod, érteni fogja... Vajon embernév ez? De nevezheted egyszerűen Manónak is. A Joklit talán jobban kedveli, azt állítja, igazi manó név.

- Mindegy, hogy az-e. Úgy nevezem, ahogy kívánod, és kész. Jó név, ha hallgat rá. Régen *jokulátorok* járták a világot, akik saját zenéjük kíséretével versben, dalban hirdették a nagyvilág híreit. A Jokli név rájuk emlékeztet, kedves, mesebeli név.

- Már itt is vagyok! Hangzott fel egy kamasz fiú mutálva kuncogó hangja a Keresztelő Szent János

szobor irányából. Pinka Péter meresztgette a szemét, a korai szürkületben nehezen fedezte fel az alakot: a szobor lábánál ült, a Hattyútetőnél, hátával neki támaszkodva. Most kissé előbbre csúszott, egészen a kis sziget szélére, ekkor látszott a holdfényben, hogy fején kockás anyagból készült csúcsos, bojtos sapka lötyög, hanyagul félre vágva. Mindenféle csillogó kövekkel kirakott mellény virított rajta, csillogott-villogott. Haja oldalt kócosan buggyant ki a sapka alól, s ettől mulatságosnak, játékosnak tűnt az ábrázata, a mosolya. Pimaszul vigyorogva a szobor talapzatáról, szempillantás alatt a szájátva bámuló Péter melletti padra libbent.

- Te vagy Pinka Péter? - kérdezte. Koravén arcát árnyék takarta, csak élénk, koboldos szemei villogtak.

- Én bizony! És te ki vagy?

- Az én nevem Jokli, s azért küldött az Öregapám, akit te tiszteletlenül öregúrnak nevezted magadban, hogy egy holdtólte időre szolgáljalak, teljesítem minden kívánságodat, varázsoljak. Nem szívesen szolgálalak, de nincs választásom, Öregapám szava parancs. Engedelmeskedem tehát! Van valami kívánságod? Ne feledd, hogy a varázserőm végtelen erejű. Természetfeletti, korlátlan erőt kaptam!

- Először is, teríts rám egy meleg, puha takarót, aztán keríts egy kancsó finom forralt bort sok fahéjjal, cukorral, aztán egy jó erős kávé kérek.

- Ez minden, amit kívánsz? - mondta Jokli szinte csalódottan. - Hát nincs túl sok eszed!

- Ne félj, majd megjön az is, csak győzzed teljesíteni a parancsaimat.

- No, no!... Azért ne bízd el magad! Nem tudsz te olyat parancsolni, ami számomra nehéz lenne. S ha mégis, Öregapám segít. Megígérte, azzal indított útnak.

- Sok a beszéd, Jokli, hol van már az a meleg takaró, meg a többi, amit kértem?

- De hiszen már minden itt van, csak nyisd ki jobban a szemed. Ébredj fel végre!

S valóban, Pinka Péter vállára színes, vastag, fahéjillatú takaró simult, de olyan pihe-puha, könnyű volt, hogy nem vette észre, amiként azt a kis faragott, ragyogóra csiszolt, márványasztalkát sem, ami a térde előtt állt, rajta aranycsészék, aranykancsó, s a kért italok.

- Jó, rendben van! Most pedig vigyél a várba, pontosabban a múzeumba, a Kőtárba.

Arra gondolt, hogy most, korán reggel kellene végigtakarítani az egész épületet, mielőtt a látogatók előzönlének a termeket. Ahogy kigondolta, máris ott voltak.

- Na, most mutasd meg, Jokli, mit tudsz! Egy percet kapsz, hogy, tökéletesen kitakarítsd az egész múzeumot, lenn, fenn! Rajta! Kezdheted! Ragyogjon ám minden!

De Jokli nem mozdult, csak keresztbe tett lábakkal füttyörészve még jobban elterpeszkedett egy díszes karosszéken, és elégedetten vigyorgott.

- Mi van veled, Jokli? Miért nem engedelmeskedsz? Vissza akarsz menni Öregapádhoz?

- Nézz körül a várban, Péter úrfi, találsz-e akár egyetlen porszemet is? Már rég túl vagyok a takarításon. A takarítás nekem csak ennyi... - mutatta, s hetykén csettintett az ujjaiával.

Igazat mondott, a termek, folyosók valóban tökéletesen tiszták voltak. A képkeretek, kőfaragványok is tisztán csillogtak. Sosem volt itt ilyen tisztaság.

A csigalépcső mellett, kényelmes bárnyofotelekben ültek, amiket Jokli varázsolta elő a semmiből, s akkorák voltak, hogy akár fekhelynek, vagy trónszéknek is beillettek volna. A legkülönösebb az volt, hogy, mégis látszott a nagy platán, és a Keresztelő Szent János szobor is felvillant a holdfényben, tisztán látszott mindkettő, mintha a várfalak üvegből lennének.

- Hát ezt meg hogyan csináltad, Jokli?

- Óh, ez nekem semmiség! - kacagott fel a kis varázsló. - Ér még nagyobb meglepetés is.

- Tehát, igaz, hogy varázsló vagy?

- Próbáld ki! - felelte hanyavetin Jokli

- Rendben van - vont vállat Péter - kipróbáljuk. Varázsolj a tenyerembe egy aranypénzt, de eredetét ám, Mátyás király korából hozd! Megismerem az igazit!

Az aranypénz a következő pillanatban megcsillant a tenyerén. Hunyadi Mátyás közismert arcvonásai tisztán kivehetők voltak még a homályban is.

- Jól van! - bólintott Péter. - Most azt akarom, hogy legyünk ott, amire gondolok! Tudsz gondolatot olvasni?

- Én mindent tudok, amit kell! - felelte Jokli hetykén. - Elég csak elgondolnod a kívánságodat, én azonnal teljesítem.

Máris a Kossuth téren voltak, egy padon, előttük a szökőkút szélén ülő lány szobrát világította a lassan felkelő nap fénye.

- Karosszéket!

Kényelmes, puha karosszékekben találta magát.

- Most pedig, lassan, sétáló tempóban haladjunk végig a Rákóczi utcán. Így, karosszékekben!

- Ahogy parancsolod!

- Sajnos, néhány korai járókelő tüstént elöbukkant a Fürdő utca felől.

- Legyünk láthatatlanok!

- Máris azok vagyunk, úrfi! S valóban, Péter se kezét, se lábát, se Joklit nem látta, csak érezte, hogy vannak.

- No, Jokli, most egy még nagyobb próbatétel vár rád, ha azt is teljesíted, elhiszem, hogy igazi, óriási varázserőd van. Vállalod?

- Állok elébe, Péter úrfi! Vágjunk bele! - vont vállat Jokli.

- Akkor legyünk ott, amire gondolok. Úgy számíts, hogy a neheze utána következik.

Péter a várárok vízvezető zsilipjénél a kis hídon találta magát, a korlátra dőlve figyelte a zúgva hömpölygő vizet. A víz túloldalán, az Öreg vár bástyafalához közel, a náddal ellepett részen vadkacsák úszkáltak, sőt egy-egy kósza sirály is átröppent a víz felett. A zsilipnél az áradat millió csepre törve, tombolva, menekülve zúdult az úttest alatt átvezető alagúton az Általérbe, egy kis híd állt az úttest túlsó oldalán is, a Nepomuki szobornál. A híd mellett keskeny, kavicsos ösvény vezetett át a várkanyartól a közeli főútig. Péter lekanyarodott a kis ösvényhez. Közben a zavaros vizet nézte szomorúan, amiben törött gallyak, korhadó falevelek, műanyag palackok, mindenféle szakadozott ringy-rongyok, szemetek éktelenkedtek, a víz piszkosszürkén, lustán kavargott, és orrfacsaró, messze terjedő bűzlő szagot árasztott. A felső szakasz hídjánál elpusztult kutya foszladozó teteme akadt fel egy korhadt, faágon. Az ágot zöld penész vonta be, körülötte felgyülemlett falevelek fedték a felszínt.

- Hát ez a feladat, Jokli! Tisztítsd meg a vizet a mederrel együtt, az aljáig. Látni akarom a legalul lévő homokszemeket is! A múzeumban könnyen csettintettél az ujjaiddal, hogy neked a takarítói munka „csak ennyi”. Még mindig mered ezt állítani?

- Semmivel sem lett gyöngébb az erőm - mondta vállát vonogatva Jokli, de látszott a képén, hogy a parancs meglepte. Kelletlenül figyelte a piszkos vizet:

- Csak nem ezt a koszos helyet akarod velem kitakarítani? Hát mi vagyok én? Ember? ...

- Hát... éppenséggel úgy nézel ki. Mi vagy tehát?

- Magam sem tudom. Öregapám úgy akarta, hogy emberi külsővel jelenjek meg előtted. Eddig nem történt velem ilyesmi. A fában éltem, közte, benne, és boldog voltam, Te most megzavartad a nyugalمامat.

- Nem én hívtalak

- Tudom, de miattad történt! Nem baj, úgyse tart sokáig. Amint vége a holdtöltének mehetek vissza haza. Ugye, nem akarod komolyan ezt a nagytakarítást?

- De bizony, éppen azt akarom! Vagy nem mered vállalni? Ne vitatkozz, mert végleg emberré válsz. Jokli először bizonytalanodott el egy pillanatig. Dadogva válaszolt:

- Hát... hadd... kérdezzem meg Öregapámat, vállalhatom-e? Ha ő engedi, s ha ő segít, megpróbálom.

- Kérdezd meg!

Jokli megállt egy bokor mellett, rezzenetlenül meredt maga elé, mintha imádkozna.

- Rendben van, megcsinálom! - kurjantotta vígan.

Alig telt el néhány perc, az Általér vize átlátszóvá tisztult, s látni lehetett, hogy békák, és kisebb - nagyobb halak úszkálnak mindenféle vízi növények között a kavicsos, homokos meder alján. A víz folyása felgyorsult.

Gyere, sétáljunk tovább! - intett Péter Joklinak. - Most mutatok valami szépet.

Átsiettek a széles úttesten, onnan ismét lefordultak az Általér immár kristálytisza vize mellé. Hamarosan kedves kis ligethez érkeztek, ezt nevezik a Testvérvárosok parkjának.

Egy kör alakú pavilon állt beljebb a város címerével ékesítve, körben kényelmetlen padokkal. A pavilonban leültek:

- Hogy tetszik itt neked, Jokli pajtás?
- Nem rossz! - nézett körbe hanyagul a másik. A padok csúnyák, rajtuk ülni fárasztó lehet.
- Hát tedd kényelmesebbé!
- Milyen legyen? Képzeld el, s olyan lesz. Párnázottat akarsz?
- Jó lenne, de attól tartok, ha esik az eső, elázik, s tönkre megy. Kár volna érte, ha már megvan. Találj ki valami okos megoldást.
- Csak ennyi a gond? - kacagott fel Jokli. - Ezen könnyű segíteni...

A következő pillanatban az összes pad bőrrel párnázott bevonatot kapott, kényelmes, puha háttámlával, s mindegyik fölé formás előrehajló sátorszerű kőtetőzet nőtt, ami rossz idő esetén megvédhette a padon ülőket. A padok száma megduplázódott, s a bevezető ösvény mellé is került néhány új pad.

Oldalt is kellene védelem, gondolta Péter. De még a végére se jutott a gondolatnak, az oldalsó védőfal máris megjelent a padoknál.

- Köszönöm, Platánapó! - hálálkodott magában Péter.
 - Na, végre, hogy eszedbe jutottam! - zengett fel valahol az elméje mélyén a válasz. - Tudod már, mi volt a jutalom, amit ígértem?
 - Tudom Apó, Jokli volt az, aki segít jót tenni a nevedben a város embereinek. Köszönöm! Azon leszek, hogy sokan megtudják.
 - Hogy tetszik neked ez a kis tér, Jokli?
 - Attól függ, mire használjátok - mondta vállvonogatva.
 - Ünnepeket szokás itt rendezni, ha kedves vendégek érkeznek a városba. Kár, hogy sok a szemét. A rengeteg lehullott falevél, hulladék, folyton elcsúfítják, ráadásul az emberek is rendetlenek, nem tisztelik a természet szépségeit. Helyettük is szégyellem.
 - Akarod, hogy rendet csináljak? - Jokli szinte megsajnálta Pétert. Ismét csettintett az ujjával, mint a múzeumban.
 - Hálás lennék. Képes vagy rá? Jokli lehunyta szemeit, mintha befelé figyelne.
 - Igen! Meg *kell* tennem. Tessék, nézz szét! Hol látsz itt rendetlenséget? Elégedett vagy?
- A ligetből minden szemét eltűnt, a sárgult falevelek egyetlen kupacban egy félreeső zugban halomban álltak, de a következő pillanatban a kupac is eltűnt. A város címere vadonatújként csillogott, mintha lemosták volna a köveket. Jókora, szépen faragott kőasztalok álltak a padok előtt. A pavilon kétszeresére bővült. Körben a Jokli féle kényelmes padok várták a pihenőket.

- Köszönöm, Jokli! Szép munka volt! *Köszönöm Jokli, köszönöm, Platánapó!*

Hosszú csönd állt be, egyikük se szólt, ám ekkor történt valami, ami Joklit nagy ámulatba ejtette: Péter egy szál cigarettát vett elő a zsebéből és meggyújtotta.

- Mit csinálsz, Péter? Mi ez a rossz szagú füstölő a kezében? Ez forró, éget!
- Ezt úgy nevezik, hogy cigaretta. Ez a neve. Ti nem ismerhetitek.
- És miért kell ez neked? Fontos? Nagyon kellemetlen szaga van! Pfuj!
- Igazad van, tényleg bűdös. Úgy mondják az emberek, hogy ez szenvedély, amiről nagyon nehéz leszokni. Ha tudnál segíteni a leszokásban, bizony jó lenne.
- Hogyan segíthetek?
- Tisztítsd ki belőlem a lerakódott füstmaradékot, s akkor többé nem kívánom.

Jokli lehunyta szemét és úgy tett, mintha befelé figyelne, lehet, hogy most is megerősítésre várt.

Végre kinyílt a szeme, rámosolygott Péterre, s azt mondta:

- Máris segíték! Figyeld a gondolataidat, és engedelmeskedj!

Péter agyában felsejlett egy érzés:

Nagyon rossz, káros a dohányzás! Okosabb lesz rá se gyújtani többé.

Azonnal el is nyomta az ujjai közt parázsló cigarettát, s elhatározta, hogy többé nem fog rágyújtani. Már az elhatározástól megkönnyebbült.

- Egy gonddal kevesebb lesz - gondolta magában örömmel.

- Már értem, miért kell figyelnem a gondolataimat. De mi lesz, ha később ismét megkívánom?

- Akkor gondoldj arra, mi jutott eszedbe az imént.

Este volt, amikor Péter ráeszmélt: egész nap nem kívánt cigarettázni

- Ilyen egyszerű volna? - csodálkozott. - No, persze, varázslattal!

- Ha így van, minden embert leszoktathatnál a dohányzásról, Jokli, mert tudd meg, ez nagyon ártalmas szokás, akár bele is betegedhetnek az emberek, és sok embernek szenvedélye.

Jokli eltűnődött:

- S ezt mindenki tudja?

- Bizony!

- Nahát, ilyen buták az emberek? Ha tudják, hogy ártalmas, miért csinálják?

- Hát ez az... - bólogatott Péter, mert okosabb válasz neki se jutott az eszébe. A zsebében lévő cigarettásdobozt nyomban bevágta egy szeméttartóba. Hallgattak.

Nagy sokára megszólalt Jokli. Hangja tűnődő, bizonytalan volt:

- Én is kérhetek tőled valamit?

- Mit szeretnél, Jokli? Ha rajtam múlik örömmel teljesítem a kérésedet.

- Szeretném látni, hogyan élnek az emberek. Mutasd meg őket közelről.

- Akkor sétálnunk kell a városban, hogy lásd, milyen az emberi család.

- Család?... Mi az, hogy család. Nem értem a szót.

- Akkor mindenekelőtt ezt kell megtanulnod. Láttál már olyat, hogy a fa gyökeréből kinő egy szál vessző, egy új ág, új sarj. Nem önálló fa, csak a gyökérzet hajtása. Az öreg fa és a fiatal ág összetartoznak. Ha ezt a kis hajtást leválasztjuk a gyökérről, s külön a földre helyezük, önálló életet kezd élni, s lehet, hogy idővel neki is lesznek sarjai. Az eredeti, amelyik ezt az ágat kinövesztette és az új fa, s annak ágai rokonok, egy családba tartoznak. Az öregebb az apa, talán még virágozik is, a virág magot nevel, ami, ha földre kerül, kinő és új fa lesz belőle. A virágot nevezhetjük anyának. Ez mind együtt a facsalád. Hasonlóan van az embereknél is, létezik az apa, és az anya is, léteznek sarjak, rokonok, csak mi nem virágozunk, pedig kedveljük a virágokat. Apa, anya és a sarjak jelentik együttesen az embercsaládot. Ezt tudnod kell, hogy értsd az emberek világát. Na, menjünk, ismerd meg az emberek világát!

Péter a sziget vége felé indult, Jokli izgatottan követte. Időnként elmaradozott, mert egy-egy bokrot, vadvirágot hosszasan tanulmányozott. Ismét egy széles főúthoz értek. Híd melletti lépcsőn kanyarodtak fel, a túlsó oldalon nagy, lapos épület körül rengeteg ember nyüzsgött. Jokli kíváncsisága azonnal fellobbant:

- Mit csinál ott az a sok ember? Talán ők a család?

- Mielőtt válaszolnék, ismét meg kell ismerned egy olyan fogalmat, ami csakis az emberek között létezik. Ha valaki készít egy tárgyat, s az neki felesleges, igyekszik elcserélni olyanért, ami neki nincs, de másnak van. Elcserélik. Létezik viszont egy olyan tárgy, amit mindenért el lehet cserélni. Ezt úgy hívják, hogy pénz. De ezt nem lehet csinálni, illetve, lehet, csak nem szabad. Emlékszel arra az aranyra, amit a múzeumban varázsoltál nekem? Az a pénz.

- Emlékszem.

- Nos, például az régen igen értékes pénz volt, amit el lehetett cserélni, mondjuk egy akkora fáért, mint Platánapó. Hogy ezt tehessék, kell egy hely, ahová bárki elviheti a feleslegét és pénzre cserélheti, vagy ha csupán pénze van, arra cseréli, amire akarja. Ezt a helyet úgy hívják, hogy piac. Amit látsz, az a sok ember a piac.

- Varázsoljak neked megint olyan pénzt? Nem nehéz.

- Köszönöm, de most nem. Megyünk tovább, embervilágot nézni. Az a pénz ma már nem jó.

Egy sarokhoz értek. Az első ház emeletes volt, kertjében idős emberek sétáltak, padon ültek, vagy a fűvet gondozták.

- Még egy piac? - Jokli büszke volt magára, hogy felismerte a helyet.

- Nem, kispajtás, ez nem piac, e házban idős emberek élnek, itt laknak, mert már nagyon fáradtak, nincsenek, s nem is lesznek újabb sarjaik. Itt óvják, ápolják őket.

- Milyen idősök?

- Nagyon! Van köztük még 90 éves is!

Jokli csalódottan nézett Péterre.

- Azt ti olyan soknak érzitek? Tudod, hány éves Öregapám? Egy télen, amikor aludt, megszámláltam a gyűrűit, s több mint kétszáz gyűrűt találtam a derekában.

Az emberek, sajnos, nem élnek ilyen sokáig. Igaz, a fák között is ritka az olyan hosszú életű, mint Apó, holott vannak sokkal idősebbek is, mint Platánapó, de azok másféle fák.

- Milyenek?

- Rengeteg fafajta létezik, fel se tudnám sorolni, olyan sok. Van például nagyon öreg tölgy, vagy szilfa. De olyat a környéken nem találsz, mert az emberek nem ültettek ilyeneket a földre.

- Ha igaz, amit mondtál, akkor a fák élete az emberektől függ?

- Nem teljesen - jött zavarba Péter.

Családi házak előtt mentek, Jokli kíváncsian bebámult az ablakon.

- Jokli, nem illik báméskodni az emberek házaiba. Ez csúnya!

- Miért?

- Minden családnak, embernek megvan a saját élete, ahová nem illik beleselkedni.

Ballagtak tovább. Péter, észre sem vette, lassan áttért az utca túloldalára. Éppen az út közepén jártak, amikor motorzúgást, majd fülsiketítő fékcsikorgást hallott. Ijedten kapta fel a fejét; egy autó állt tőle alig fél méterre. Előtte Jokli állt, mintha kezével tartaná fel az autót. Arcán a szokásos kópés mosoly ült. A legcsekélyebb erőlködés sem látszott rajta. Úgy vigyorgott, mintha egy jó csínytet követett volna el.

- Jokli, az életemet mentetted meg! Köszönöm!

- Nem kell megköszönnöd, ez a dolgom, azért küldtek, hogy vigyázzak rád. Mi ez a szörnyűség?

- Ez egy jármű, majd később elmagyarázom. Most elmegyünk egy szebb helyre, ahol ilyen szörnyűségek nem futkároznak. A neve: Angolpark. Tetszeni fog neked, ígérem.

- Angol? Az mit jelent?

- Egyelőre érdekelj, ez a neve és kész. Figyeld a gondolataimat, elmagyarázom.

- Vannak ott fák?

- Rengeteg! Szinte alig van más.

Jokli megnyugodott.

- Akkor jó! Mehetünk!

- Már nem akarod megismerni az emberek életét?

- De igen! Vagy ott nem járnak az emberek?

- Járnak, de nem ilyenkor. Majd később bizonyára jönnek arra sokan.

A platánligetnél bukkantak fel. Jokli lelkesen nézelődött.

- Ez tényleg szép. Örülök, hogy idejöttünk. Járákhatok kicsit? Nem félsz egyedül?

- Menjél csak, nem félek. Járákhatasz, de ne menj messzire. Figyelj rám is, mert szükségem lehet rád.

- Jó, figyelek! - felelte Jokli szinte katonásan, s a legnagyobb fa felé sietett.

Péter csodálkozva nézte, hogy Jokli lecövekkel, merően bámulja a fát, majd hirtelen elkezdett forogni, egyre sebesebben pörgött. Lába alól a kiforduló föld apró morzsalékként, szökőkút-szerűen repült szanaszét, közben Jokli egyre mélyebbre süllyedt, már a derekáig ért a mélyedés.

- Hé, mit művelsz!é, teHJHJJJMMMmithéálljH? - kiáltott rá Péter. - Elment a maradék eszed is?

- Megéheztem! - süvített Jokli hangja. - Új erőre van szükségem, s azt csak a gyökerektől kaphatom meg. Itt éppen jó lesz. Nem tart sokáig, ne aggódj!

S valóban, Jokli mintegy öt perc után kivirulva, mosolyogva, elégedetten tért vissza Péterhez.

- Ne haragudj, de az emberi étel nekem túlságosan idegen. Most jól teleszívtam magam étellel, sokáig elég lesz.

Péter hűmmögött, de belátta, Jokli végső soron nem valódi ember, habár úgy néz ki, mint egy igazi suhanc. Az ő éltető eleme mégiscsak a föld, a gyökérszövet közelsége.

Kószáltak össze-vissza. Időnként Jokli nagyot iramodott, minden fa és bokor előtt megállt, mintha társalogna velük. Egy-egy nagyobb fa, bokor előtt még meg is hajolt, úgy köszöntötte azt.

Már jócskán ragyogott a nap, amikor a Szabadtéri Színpadhoz értek. Jokli értetlenül bámulta.

- Hát ez miféle hely?

- Figyeld a gondolataimat...

Jokli elégedett lehetett a magyarázattal, mert felpattant a színpadra, hármasszaltókat ugrált, majd hirtelen megállt középen, és gyönyörű madárhangon füttyülni kezdett:

- Megismered-e, milyen madár hangját hallottad?

- Nem mindegyiket ismertem fel. Honnan tudsz te ilyen gyönyörűen füttyülni?

- Nem füttyültem én, hanem énekeltem. Ezt még kicsi koromban tanultam a vendégeinktől, akik az ágainkon megpihentek. Ezután csúnya, rekedtes hangon elkárogtatta magát. Ilyen ének is van - mondta diadalmasan - persze, lehet, hogy nekik ez a legszebb, hiszen az övék.

- Ezt még én is megismerem, ez a varjú hangja volt, ha lehet, inkább más, szebb hangú madarak hangján énekelj. Tudsz-e például cinkéül?

- Persze, hogy tudok! Minden madár hangját tudom, ami nálunk, öregapám ágain megpihent. Most galambul szólalok meg.

S lám, Péter egy szerelmes galamb bűgésében gyönyörködhetett.

- Gyere közelebb, Jokli, mert szükségem lesz a varázsereődre.

- Máris itt vagyok, Péter úrfi. Mit kívánsz?

A Szabadtéri Színpad nézőterénél álltak az utolsó sornál.

- Amit látsz, azon ülnek az emberek. Úgy nevezzük: székek.

- Kényelmetlen lehet - jegyezte meg csöndesen Jokli -, ráadásul csúnya is.

- Az bizony, kényelmetlen, és csúnya! No, Jokli barátom, ezek kéne segítenünk. Látod, milyen sok szék el van repedve?

- Nedvesek, piszkosak is - tette hozzá Jokli rosszállón.

- Igaz - bólogatott Péter. Jó lenne megtisztítani.

- Sejtettem volna, hogy rám vár a piszkos munka - mondta gunyorosan Jokli.

- Te csak ne lázadozz! - rivallt rá Péter szigorúan. Inkább segíts, kitalálni, miként tehetnénk kényelmesebbé, szebbé a nézőteret.

- Megengeded, hogy én találjam ki? - Jokli ezt szinte könyörögve kérdezte.

- Tessék, csináld! - hagyta rá Péter.

A következő pillanatban sűrű köd telepedett a nézőterre. Péter bosszúsán nézett Joklira, ám az eltűnt, mintha őt is beszippantotta volna a köd.

- Hé, Jokli! Hol vagy? Hová lettél?

- Itt vagyok - csendült fel közvetlenül mellette Jokli kacagása. - Elmentem tanulmányozni, hogy néz ki egy igazi, rendes szabadtéri nézőtér. Most nézz körül!

A köd hirtelen feloszlott, akárha elfújta volna. A kényelmetlen székek helyén most párnázott padok sorakoztak, a háttámlák is párnázottak, egy-egy pad között oldalt apró kis asztalkákkal. Minden ülőhely előtt a következő padsornál lehajtható lapocskavirított hófehéren. A sorok között ép, dús fűpárna zöldült, a padsorokat elválasztó lépcsősor is megújult, sötét, sima aszfalt borította a lépcsőket. Fejük felett kristálytisztán átlátszó üvegtető fedte a teljes nézőteret, amin át láthatóak voltak a környezet pompásan zöldellő fái. Mind, mind vastag derekú platán volt, s csak elvétve itt-ott néhány fenyő. A színpad is vadonatúj deszkaborítást kapott és a színpad fölött is átívelt egy üvegtető.

- Fogadd el! Ezt a városnak ajándékozza Öregapám, a sok szeretetért, amit a sétálóktól érzett. Ezek a padok sosem fognak elkorhadni! Örökéletűek!

Péter közel állt ahhoz, hogy kicsorduljanak a könnyei a meghatottságtól.

- Köszönjük, Platánapó! Neked is köszönöm, Jokli. Azonban van egy kis gond, Jokli.

- Mi lenne az, úrfi, Mondd el, hadd segítsünk rajta idejében.

- Szép, amit varázsoltál, igazán tetszik, de ha nagyon meleg lesz, a sok ember megfullad, mert nem kap levegőt. A tetőzetet hogyan lehet nyitni, zárni?

- Gyere velem, úrfi, megmutatom.

Jokli megfogta Péter kezét, úgy húzta magával. Hamarosan oldalra kerültek, alig néhány lépésre a nézőtértől megálltak egy fiatal platánfácska mellett.

- Nézd ezt a kis fácskát, ez Öregapám dédunokája. Ha szét akarod nyitni az üvegtetőt, csak lépj e

fácskához és suttozd neki:

- Platánapó üzeni, nyisd szét a tetőt, s a tető kinyílik. Ha viszont azt akarod, hogy zárva legyen, mondd neki: Platánapó üzeni, zárd össze a tetőt. Próbáld ki, ha nem hiszed.

A tetőzet most éppen zárva volt. Péter nagy sóhajrással közel hajolt a kis fácskához és izgatottságtól remegő hangon suttozta a varázsigét:

- Platánapó üzeni, nyisd szét a tetőt! - mire az üvegtetőzet nesztelenül széttáruult.

- No, még egy próbát teszünk! Ismét a fához hajolt:

- Platánapó üzeni, zárd össze a tetőt.

Az üvegtetőzet engedelmesen összezárult. Amint a két oldal összeért, csodálatos, átható gyöngyvirágillat lepté el a nézőteret, Az illat hamarosan átváltott rózsza, majd jácint illattá. Közben Jokli mindvégig a színpadon állt, s különféle madárhangokat hallatott. Amint mély bűgő gerlehangot utánzott, az illat szomorúság orgona illattá változott.

- Jokli, ez csodálatos! - ujjongott fel Péter. - S ez a csoda meddig lesz érvényben?

- Ez addig - válaszolta büszkén Jokli -, amíg fák, s egyéb növények élnek a ti Angolparkotokban.

Vigyázzatok hát a fákra, s akkor a fák is vigyáznak rátok. Ilyen egyszerű. Megértetted, Péter úrfi?

- Megértettem és azon leszek, hogy mindenkivel megértessem: az emberek nem lehetnek meg fák, növények nélkül, de azok sem emberek nélkül. Óvnunk kell egymást! Nagy tanulság!

- Hohó! - harsant fel ekkor egy vékonyka hang. - Rám nem is gondoltatok?

- Miért, ki vagy te? - kérdezte meghökkenve Péter. - Mi a neved, hang?

- Én a víz vagyok! Mi lenne veletek, ha én nem lennék? Tessék rám is vigyázni!

- Úgy lesz, kedves Víz! Rád is nagyon fogunk vigyázni, mert nélküled valóban nem volna se ember, se fa, se növényzet. Egymásra vagyunk utalva, mert így teljes az élet. Ne aggódj, kedves, jó Víz! Pihenj nyugodtan a szépséges Cseke-tóban, ami semmivel sem kisebb értéke a tatai embereknek, mint az Öreg-tó, csak az híresebb.

Jokli most éppen a fülemile dalát cifrázta, majd fecskecsicsergés töltötte be a zárt nézőteret, s a hang a legutolsó padsorban is tisztán hallható volt.

- Kérdezek valamit, Péter úrfi. Szabad?

- Kérdezz, Jokli!

- Amikor ideérkeztünk, láttam egy öreg, összedőlt, csúcsos, romos épületet. Szeretnéd, ha újjá varázsolnám?

- Nem, Jokli, nem szeretném! Neked bizonyára furcsán hangzik, de azt pontosan ilyenné építették a régi emberek, mert így tetszett nekik. Hihetetlen, de így igaz. Annyit megtehetnél, hogy a törött, szétmállott téglákat, köveket újjávarázsolod, széppé, s a körülötte folydogáló patakot, s rajta a kis hidat hozd rendbe, legyen tiszta, s a hidacska legyen jó erős és újuljon meg az is, de ne kőből, maradjon csak fahíd, mint az eredeti is volt. Kissé lejjebb találsz egy érdekes barlangot, az emberek nem mernek odamenni, mert a bejárata szűk, s a lépcsők is kényelmetlenek. Jó lenne, ha azt is rendbe hoznád, mert hozzátartozik a műromokhoz.

- Máris intézkedem! - tüsténkedett Jokli, s már ott se volt. A Műromok felől zaj hallatszott, lehet, hogy Jokli tette a dolgát. Sajnos, Péter ebből semmit se látott. Később arra sétáltak és bizony Jokli túlbuzgóságában kis híján felépítette a Műromokat igazi kastéllá.

- Most akkor ezzel mi legyen? - törte a fejét Péter. - Az emberek megszokták a műromok látványát, s különben is, van elég kastély a városban.

- Sajnálom, Jokli - határozta el magát -, de fontos, hogy e szép kastély helyén azok a régi, mohos műromok legyenek. Állítsd vissza, kérlek olyanná, amilyen volt, csak a törött részeket újítsd fel. Itt van például az a szép dombormű, látod, az is egy embercsaládot ábrázol. Nagyon régi, öregebb még Apónál is, de a városlakók így szeretik és ragaszkodnak hozzá. Ne változtass semmit, csak tedd olyanná, amilyen új korában lehetett.

A dombormű fehér márvánnyá szépült, az alakok szinte megéledtek, olyan tisztán látszottak. A boltív alatti fürdőmedence is új kádat kapott. Ragyogott minden.

Csodálkoznak majd a látogatók, ha meglátják a változásokat!

Bizonyára azt fogják gondolni: *csoda történt!* - S igazuk is lesz! Ezen a furcsa napon csodák egész

sora történik Tatán. Ismét visszatértek oda, ahol az imént voltak, az Új nevű útra.

Az utca végétől éles, fülsüketítő vijjogás hangzott fel, egy rendőr, vagy mentőautó szirénázott. Jokli valósággal megdermedt az ijedtségtől.

- Mi ez a szörnyű hang, Péter?

- Egy olyan jármű hangja, aminek gyorsan kell haladnia, Azért jelez ilyen hangosan, hogy mindenki adjon nekiszabad utat .

- Elviselhetetlen! - lázongott Jokli. - Hogy bírjátok ki?

- Megszoktuk... - vont vállat Péter. - Kénytelenek vagyunk időnként elviselni.

- Hát én nem! - mondta Jokli dühösen és mérgesen toppantott a lábával.

Piros tűzoltóautó fordult be a sarkon. Száguldott. Vészjelző lámpái szemkáprázatóan villogtak. Jokli rémülten bámulta. Hirtelen kinyújtotta a kezét és az autóra mutatott. A vijjogás abban a pillanatban elhallgatott.

- Engedd kiabálni! - szólt rá Péter. - Fontos, hogy gyorsan mehessen, valahol tűz van! Emberek, házak lehetnek veszélyben. Fogd be a füledet! Varácsolj rá egy hangfogót.

- Igazad van, így jobb, most nem hallom - nyugodott meg Jokli.

Mentek tovább, de ekkor féllábú ember lépett ki egy kapualjból. Mindkét hóna alatt mankót szorongatott, sántikálva, döcögve közeledett feléjük. Jokli leesett állal nézte.

- Annak az embernek csak egy lába van. Miért?

- Honnan tudhatnám? Baleset? Lehetséges. A mankói fából vannak, azzal pótolja a hiányzó lábát.

Szegény ember! Nyomorék. Tudnál neki varázsolni a hiányzó lába helyett újat?

- Nem hiszem. Hanem a mankóit, ha valóban fából vannak könnyíteni tudnám.

- Hogyan? A puhafa nem bír meg ekkora testet. Eltörik, vagy elgörbül.

- Amit tőlem kap, erős lesz. Ígérem! A fa nem arra való, hogy járjon, hanem, hogy gyökere legyen, és szép erős lombja. Hadd csináljam!...

- Ne! Csak ártanál neki. Félttem azt az embert

- Ugyan már! Bízz bennem! Figyelj!

A mankók hirtelen eltűntek. Az ember megtántorodott, de talpon maradt. A hiányzó lába helyett most egy szépen faragott tökéletesen élethű faláb került, amivel szaporán haladt tovább. Néhány lépés után megállt és értetlenül nézte az új falábát. Ujjaival kocogtatta, végig tapogatta, sírva fakadt. Két kezét imára kulcsolta, felnézett az égre és úgy látszott, hosszasan imádkozik.

Néhány perc múlva odaért hozzájuk. Láthatóan nagyon boldog volt. Szinte tánclépésekkel járt, vígan dudorászva.

- No, Jokli, ezt az embert boldoggá tetted. Ügyes voltál. Remélem, a faláb nem fog kirügyezni!

- Szeretnéd?

- Isten őrizz! Jokli, elég a tréfából.

- Jó, jó, csak mondtam. Sajnos, többet nem tehetek érte. - morgott Jokli.

- Ez is nagy dolog! Köszönöm!

- Nincs mit köszönnöd, ez nekem semmiség volt. Csak akarnom kellett.

Visszamentek az Angolparkba, a Pálmaházhoz. Péter megéhezett.

- Nézd, Jokli, ott van két pad, leülök, te meg keríts nekem sült kolbászt, hozzá puha, fehér kenyeret. Italt majd utána kérek.

- Foglalj helyet, Péter úrfi. Akarsz kényelmesebb ülőhelyet?

- Egy kis asztalka jó lenne, de márványból legyen, s itt hagyjuk a kirándulóknak.

Péter kiadósan evett, jóllakott Jokli csodálatos kolbászt varázsolta. Ivott utána egy pohár hideg sört. Egy pillanatig felsejlett benne a cigaretta utáni sóvárgás, de Jokli azonnal intézkedett

- Felejtsd el, úrfi! - mondta, mélyen Péter szemébe nézve.

Azonnal megszűnt Péterben a cigaretta utáni vágy. Így könnyű lesz leszokni, gondolta, de mi lesz, ha Joklit visszahívja Apó?

- Ne aggódj, akkor is vigyázni fogok rád. Majd érezni fogod, ígérem. Hanem nézd azt az embert, az még a karosszékét is magával hozta. Ilyen lusta ember is van?

A park bejárata felől egy kerekes-székes ember tekerte a kerekeket izzadva.

- Nem lusta az szegény, hanem béna a lába. Nincs erő a lábában.
- Segíthetek rajta?

- Nagy örömet szereznel vele! Neki is, nekem is.

- Jól van, akkor figyeld, mi történik. - mondta Jokli, mosolyogva.

Az ember éppen amikor odaért hozzájuk, hirtelen felkiáltott és a lábához kapott. Péter odaugrott:

- Valami baj van, uram? Rosszul érzi magát?

(Csak nem csinált butaságot a kis varázsló - gondolta ijedten.)

- Nem baj van, hanem zsibbadni kezdett a lábam - mondta alig hallhatóan az ember. Huszonöt éve ülök ebben a kerekes székben, de ilyet még sosem éreztem, mintha megindult volna a vérkeringés a lábamban. (Mondd neki, hogy próbáljon felállni - érezte Jokli sugallatát, valahol az agya legmélyén.

Engedelmeskedett.)

- Próbáljon ránehezedni a lábára, hátha kimegy a zsibbadás.

Az ember rátámaszkodott a kerekes szék karfájára és álló helyzetbe tolta fel magát. Péter a kezét nyújtotta, hogy segítsen felállni. Az ember berogyott térdével kiegyenesedett. Ajka pityergésre görbült.

- Istenem! Hiszen állok a lábaimon! Ki maga, hogy csodát tett velem?

- Ne nekem köszönje, öneki - szabadkozott Péter, Joklira mutatva, aki továbbra is a

márványasztalkánál ácsorgott, majd, látva, hogy róla beszélnek, futásnak eredt a tó irányába.

- Jöjjenek utánam, Úrfi! - kiáltotta vissza nevetve. - Érjenek utol!

- Hát akkor menjünk! - nevetett Péter is, és az ember hóna alá nyúlva kiemelte a kerekes székből. Az ember imbolyogva állt immár egyenesen, kikerekedett szemekkel meredt a lábaira. Tétován megérintette az egyik kereket.

- Én ezt nem értem... - motyogta sírva. - Tényleg visszakaptam a lábam? Dehát hogyan? Ma még nem is imádkoztam. De most megteszem!

Péter jókedvűen, iramodott Jokli után. Félszemmel az emberre sandított, indul-e ő is?

Az ember bizonytalanul, széttárt karokkal egyensúlyozva elindult Péter nyomában. Pár lépés után már könnyebben haladt. Karjait is leengedte, s oldala mellett lengette, mintha így adná magának a ritmust. Közben hangosan imádkozott. A tóhoz érve Joklit ott találták egy, a víz fölé dőlt vastag derekú platánfán ült, s vígan fütyörészett egy szépséges cinke dallamot. Amint megpillantotta a közeledőket, tovább ballagott.

Az ember megtorpant:

- Ott felejtettem a kerekes széket - mondta döbbsen. - A kerekes székes elhagyta a székét

- Már nincs rá szüksége! - felelte Péter könnyedén.

- Háát... nyúlt meg az ismeretlen arca - talán nincs... ki tudja, hogyan, most tényleg tudok járni. Én csak attól tartok, hogy valaki, csak úgy jókedvében eltolja, ki tudja, hová. Kellhet az még olyannak, aki valóban rá van szorulva.

- Ez igaz! - komolyodott el Péter. De ne aggódjon, az, aki visszaadta a lábát, gondoskodik a székéről is.

S íme, látják, hogy az út végénél, lassan gördül lefelé a kerekes szék, s megáll mellettük.

- Maga varázsló? - hüledezett az ember. - Mert itt sorozatban történnek a csodák.

- Sajnálom, uram, de téved, nem én tudok varázsolni, hanem az a kis fickó, aki ott megy előttünk, ő tényleg varázsló. Ismeri azt a nagy platánfát, ami a Keresztelő Szent János szobránál az Öreg Tó partján áll, ott ahol a barokk kapun átme gyünk? Nos, ezt a fiút a Platánapó küldte. Tudom, hogy ez furcsán hangzik, de így igaz. Én ma hajnalban találkoztam vele, éppen a nagy platánánál.

- Igen, ismerem azt a platánt, szeretek a lombjai alatt üldögelni.

- No, akkor legközelebb, ha ott lesz, a Platánapónak mondjon köszönetet. Elég csak gondolatban is, legfeljebb annyit tegyen, hogy érintse meg kezével a fa derekát. Platánapó megérti. Mindegy, hogy most hisz nekem, vagy sem, tegyen így.

- Megígérem! - suttogta az ember áhítatosan, lecsukott szemekkel, kezeit imára kulcsolva. Ezzel a fiúval beszélhetnék?

- Próbáljuk meg - mondta Péter, bizonytalanul. - Jokli! Várj meg minket! Vagy gyere ide! Beszélünk kell!

- Tudom, mit akarsz mondani, Péter. - Süvített Jokli hangja dallamosan. - De nem szükséges újra megköszönni, amit tettem, mivel nekem is öröm, hogy örülni látok embereket. Elég köszönet a boldog nevetés. Az a legszebb, meg a madárdal.

Talán meggondolta magát, mert egy padon ülve megvárta őket.

A pad előtt csinos márványasztalka díszlett, tele mindenféle finomságokkal, főleg gyümölcsökkel.

- Vendéged meg a barátodat - mutatott az asztalra széles mozdulattal. - A gyógyulását meg kell ünnepelni. Örülünk együtt. . .

Nekiálltak falatozni. Az ember félve nyúlt egy szép almához.

- Az én nevem Kerepesi János. S igazán zavarban vagyok. Kicsodák maguk?

- Pinka Péter vagyok, takarító a Kuny Domokos múzeumban, vagyis a Várban. A fiút nevezheti Joklinak, ez a neve, így nevezte el az öregapja, a Platánapó.

- Viccelnek velem? Csak azért, mert nyomorék vagyok?

- Először is, már nem nyomorék, másrészt, szó sincs semmiféle tréfákozásról. A szintiszta igazat mondtam, csak kissé hihetetlen. Nekem is az, nyugodjék meg. De az, hogy saját lábán jött ideig, az valóság.

- Mi az ott a vízen, Péter? - mutatott a tulsó part felé Jokli.

- Az egy vitorlás!

- Nézzük meg közlőrl! Olyan szép!

- Mire odaérünk már nem lesz ott.

- Akkor legyünk ott azonnal!

Az ember szomorúan látta, hogy két új barátja eltűnik.

- Hé! Mit kezdjek a kerekese székekkel?

- Adja annak, akinek szüksége van rá. - Kiáltotta vissza a tulsó part felől Jokli. - Mire hazaér, már otthon lesz a széke. Elintézem! Az ajtó előtt lesz!

- Maguknak még ezt is elhiszem! - Harsogta az ismeretlen. - És még egyszer köszönök mindent! Isten velük!

- Éljen boldogan! - Jött a válasz.

Péter belekarolt Jokliba, úgy érkeztek el az Angolpark kerítéséhez

- Nézd - magyarázta a fiúnak -, ez a kerítés. Tégy át engem a kerítésen túlra.

- Máris! - válaszolta Jokli és csettintett az ujjával. Péter azon nyomban kerítésen túl találta magát.

Onnan már látszott a kis vasútállomás, rajta a tábla:

TÓVÁROSKERT. A betűk élénk kék színben világítottak. Éppen ekkor engedték le a sorompót.

- Mi az ott? - érdeklődött Jokli izgatottan.

- Gyere közelebb, elmagyarázom. - felelte Péter.

- Itt vagyok! - hangzott fel Jokli hangja, közvetlen közlőrl. - Csak gondold végig, mi az, amit látunk, úgy gyorsabban és könnyebben megértem.

Szempillantásnyi időbe telt. Jokli mindent értett. Csakhogy történt valami, amire egyikük sem számított. Nyugat felől vonat érkezett.

Péter nem készítette fel a fiút a látványra, és Jokli végtelenül megrémült. Odarohant egy fához, átölelte, hozzátapadt és nyűszítve kiáltozott.

- Jokli, ne félj! Nem bánt. Gyere ide hozzám, engem ölelj át, nyugodtan gyere, ereszd el a fát. Figyelj a gondolataimra. Elmagyarázom, mit látsz.

Jokli úgy-ahogy megnyugodott, de továbbra is gyanakodva nézte a dohogó nagy szörnyet, a mozdonyt.

- Menjünk innen - suttogta még mindig feszülten.

- Mehetünk, ha akarod - hagyta rá Péter. Merre szeretnél menni?

- Nekem mindegy, csak el innen. Te hol szeretsz legszívesebben lenni?

- Úgy nevezik azt a helyet, hogy Harangláb. Vigyél oda!

A következő pillanatban egy padon ültek, előttük magasodott a Harangláb.

- Mire való ez? Ebben is családok élnek?

- Nem, Jokli, ebben nem lakik senki. Ez egy olyan szerkezet, amely az időt méri. Nagyjából kétszer olyan idős lehet, mint Öregapád, a Platánapó. Ha várunk néhány percet, még a hangját is meghalljuk.

Egy percet kellett csak várniuk, amikor kerekén 9-et mutatott az óramű. A Harangláb belsejéből zene hangzott fel Jokli ijedten ugrott fel, még sosem hallott zenét.

- Na, már ez is kezd? Nem volt elég az iménti szörnyeteg?
- Ettől nem kell félned, pajtás, - nyugtatatta Péter a kis varázslót. - Ezt úgy hívják, muzsika. Figyeld a gondolataimat, mindjárt megérted.

Jokli fokozatosan felderült. A körülöttük pompázó virágágyásokban gyönyörködött.

- Látom, tudtok ti, emberek szépet is csinálni - mondta elismerően.

- A virágokat nem mi csináljuk, hanem a talaj ereje, mi csak a helyükre költöztetjük őket és gondozzuk, hogy jól érezzék magukat.

- Akkor is szép! - zárta le a témát Jokli, mereven figyelve egy margarétabokrot. Ott a föld éppen domborodni kezdett, mintha mozgott volna valami a föld alatt. Jokli egy pillanatra sem vette le róla a szemét.

- Mit nézel úgy? - kérdezett rá Péter.

- Ott, mozog valami a talajban.

- Egy vakond lehet... - legyintett Péter. Sajnos, sok van erre.

- Miért sajnós? A vakond kedves, aranyos, hasznos.

- Lehet, de kidönti a kisebb növényeket - mondta Péter kelleetlenül.

- Muszáj neki, élelmet keres. Csak így tud élni. Nem az ő hibája.

- Ez igaz, de attól még nem kötelező szeretni.

- Talán szeretni nem, de eltérni, és élni hagyni muszáj.

- Ez a város, ahol ti éltek milyen nagy? - fordult most Péterhez Jokli.

- Ez most miért lett ilyen fontos?

- Nem fontos, csak érdekel.

- Léteznek nagyobb városok, és kisebbek is.

- Mutasd meg a szélét. Ott is ilyen nagy házak vannak?

- Minél kijebb megyünk, a házak annál kisebbek, egyszerűbbek.

- Különös! Miért van így?

- Nem is tudom... Sose gondolkoztam el rajta. De, ha ennyire érdekel, legyünk ott, amire gondolok. A városszélnél.

- Tessék! - tárta szét karjait Jokli, maga is meglepődve, milyen messze ellátnak. Erre valóban csakis alacsony, földszintes házak sorakoztak. Az egyik udvarból éppen ekkor két tehén bukkant elő. Békésen cammogva indultak az utolsó ház mögötti füves térre. Ott megálltak és legelni kezdtek.

- Mik azok? Mit csinálnak?

- Tehenek és legelnek, fűvet esznek, nekik ez adja az erőt. Te a földből vettél magadnak élelert, ők a fűből. Gyere! - fogta meg Jokli kezét Péter és sietve elindult ahhoz az udvarhoz, ahonnan a tehének kijöttek.

A kerítésnél megálltak. Péter mutogatott:

- Látod ott hátul azt a nyitott ajtót? Ott laknak a tehének, az a tehénistálló.

- Látom... látom... És?

- Csináld meg, hogy bejussunk a tehénistállóba. Legyünk ott!

- Az istállóban az ilyen helyen szokásos bűz fogadta őket. A gazda legalább egy hete nem takarította ki. Jokli fintorgott is:

- Pfüj, mi ez a szörnyű szag?

- Az, amit a lábadnál látsz. Most nagyon figyelj, Jokli, takarítani fogunk

- Már megint? Ha nagyon muszáj!

- Igen, muszáj, majd megérted, miért kell. Fontos! Mindent gyűjts egy kupacba, ott a sarokban.

- Így jó lesz? - A sarokban majdnem a mennyezetig ért a szalmás trágyahalom.

- Pontosan így jó. És most látogassuk meg Platánapót. Talán már hiányzunk neki.

- Úgy van! - zengett fel Péterben a dörmögő hang.

A padoknál bukkantak fel. A reggeliző kis márványasztalka változatlanul ott díszlett, az arany csészék, tányérok viszont eltűntek.

- Örülök, hogy ezt nem tüntetted el - dicsérte meg Joklit Péter. Kár, hogy nem a három pad között van, hogy mindegyikről használni lehessen.
- Akkor teszek oda is, hadd örüljenek a pihenők. - Így mindhárom pad kapott egy-egy asztalkát.
- Emlékszel arra a halomra, amit a tehénistállónál hagytunk?
- Igen!
- Akkor most szedj össze minden varázserőt és az egész halmot hozd át és rejtsd el a Platánapó alatt egyenlő vastagságban a gyökereknél. A felszínen nem szabad látszani belőle semminek. Erre meg Apónak lesz szüksége. Örülni fog neki.
- Ezt komolyan mondd?
- Nagyon komolyan, ha nem hiszed, kérdezd meg Öregapádtól. Csináld!
- Már megtörtént! Minden ott van - felelte Jokli, ismét csettintve az ujjával, de látszott rajta, hogy valami nem tetszik neki:
- Nem értem, miért parancsoltál ilyet, Péter úrfi.
- Kérdezd meg Apótól.
- Jokli mereven állt, szeméit a Platánapó derekára szögezve. Ekkor a levelek szinte egyszerre zizzentek fel, pontosan úgy, mintha válaszolnának. Jokli is megnyugodva sétált arrébb és megeresztett egy hosszú, dallamos füttyszólót. Ezúttal rigó hangon füttyült.
- Jokli, most figyeld a gondolataimat, elmagyarázom, miért kellett az iméntit csinálni, hátha a többi fának is tudsz örömet szerezni.
- Jokli éleset füttyentett.
- Már értem!
- Vannak még ilyen tehénistállók máshol is?
- Van sok! Főként a városon kívül.
- Mutasd meg, merre vannak, és hozunk ilyen rondaságot a többi fának is. Fontos!

Folytatása következik. A Szerk.

Pribojszkyné Petrozsényi Esztertől kaptam a hírt, miszerint:

„Tata elindult a 2014-es Év Fája versenyben és Mátyás egyik novellájának a Platánkirálynak a részletét csatolták a nevezés mellé. A tatai fa megnyerte a 2014-es versenyt és ezzel jogot biztosított magának az Európai Év Fája 2015 versenyben való indulásra is.”

Ahol csak tudtam, megosztottam az információt, február 28-ig lehetett szavazni a fákra. A verseny lezárult, a tatai „platánkirály” a nemzetközi versenyben a második helyezett lett.

A Szerk.

Orissaare, Saaremaa, Estonia

Oak tree on a football field

59836 votes

Tata, Komárom-Esztergom county,
Hungary

The great plane of Tata

53487 votes

Agultar del Alfambra, Aragón,
Spain

Poplar pollard of the Remolinar

13951 votes

ELBERT ANITA**Úrszelvénybe nyúló fák**

A föld kráterében forr a világ,
Kitörni látszó, bús, szomorú fák,
Melyek úrszelvénybe nyúlnak,
Átfestve a lecsüngő életet, s
Beborítva az izzadó tekinteteket.
Szálkák és pupillák maradtak,
Mert ki meglátja a másik
Szemében a szálkát, megbélyegző
Tekintetben részesíti a nyomorultat.
Pedig ki lélekkel lép be a nagy
Könyvbe; a valós életbe, szabályai
Megfelelnek az igazságnak. S mint
A valóság remeg a végtagokban,
Úgy úttörője az éjnek az alkimista,
Ki aranyat hoz a fém helyébe, holott
Az arany sem több, mint ócska kő.
Átváltoztak a fák ma, emberi ruhába
Csavarva, hangadásra készen lakoznak
Költőien. Birtoklás nélkül szakítok
A nagy anyagmágnásokkal, már
A küszöbön állok, s várom, mikor
Léphetek át a kitárt ajtón. Elhallgatom
A susogó fák árnyékában a bús
Perceket, melyeknek lelógó karjai
A földet söpörlik, s halált hozzon az élet,
Bevezetve a csontos jövőt jelenbe.
Mikor az ég a föld szemébe néz,
Könnyekkel megtelve tekint vissza az ég
A múltba, de megrázza magát, s
Az élet gerincét csigolyánként pakolja
Egymásra. Átértékelní mindent
A parancsszó, nem szállnak–e hangok
Szerteszét, hol igazságtalanság honol, s
Egy perccel sem éli túl az ég pupillájára
Szálló muslica, ki embernek ártott.
Most csend van, hó és halál, úrszelvénybe
Nyúlnak a fák, bekeretezve a Föld
Kráterét, örökmozgó jövőmet.

PONGRÁCZ-DANIELISZ ÁGNES

mai magyar

ha valaki megkérdez

né tőlem hogy szeret

nék-e KORTÁRS magyar költő lenni

akkor visszafogottan azt felel

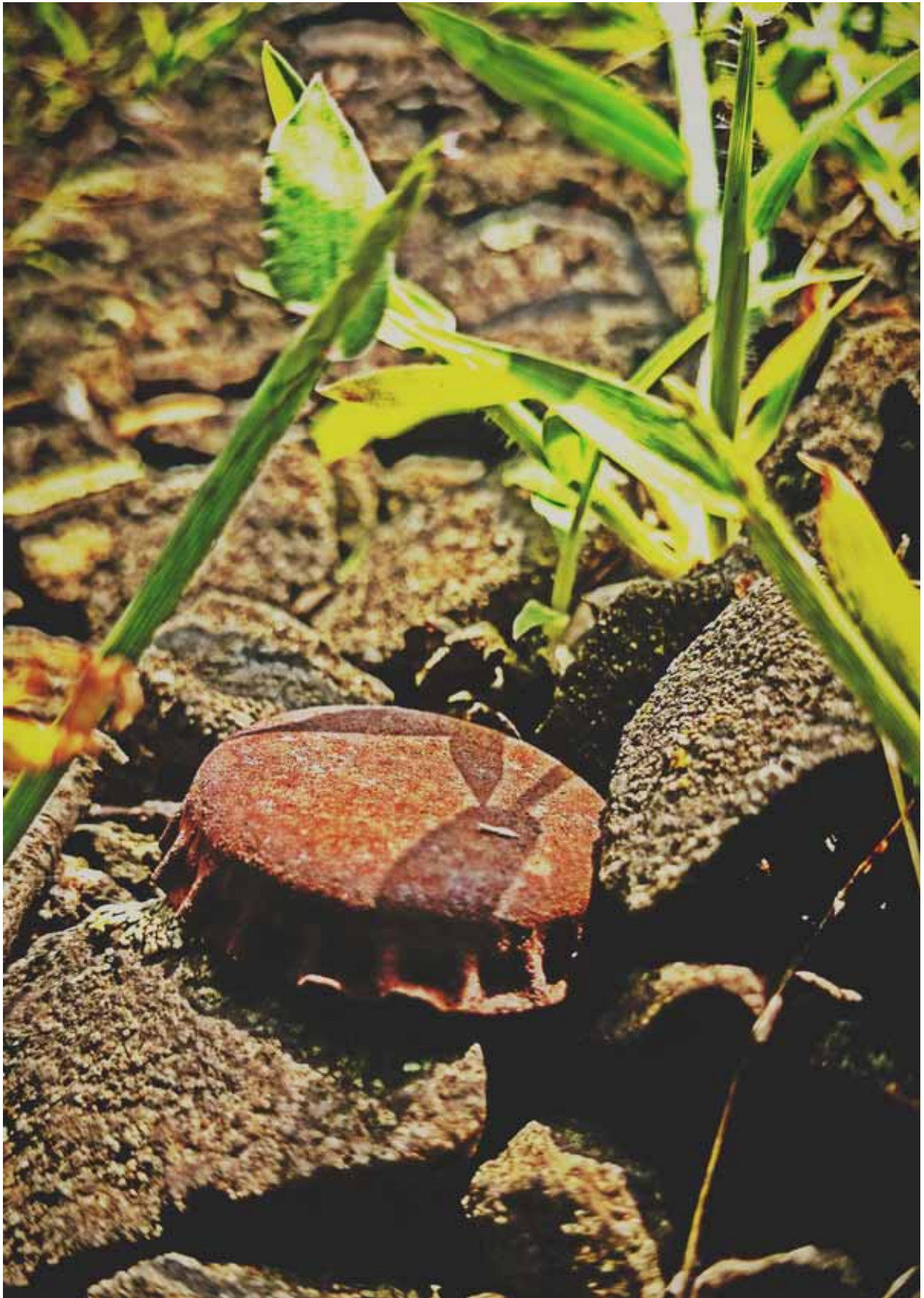
ném neki hogy a lószart

HÖRÖMPŐ GERGELY

A játszma véget ért

Sortüzek... lopott konzerv,
minden veszi az értékét.
Ó, mondd, ó mondd, hogy e világban
milyen a mérce, milyen a mérték.
Hogy zúgnak kint a fák
gyarmati kórház udvarán,
örültek között lézeng
drága jó öregapám.
Milyen keményen dolgozott,
mi mindent hozott létre,
most elhomályosult nagy szemmel
pislog a földre és az égre.
Nincs többé alkonyi zene...
fiatal feleség néz ablakból.
Nincs többé ávós, gumibot,
-öreg, elég volt abból.
A játszma véget ért de nem neked,
-azoknak, akik tönkretettek!
Új idők jönnek, unokád
és sokan mások nem felednek.
Nem érheted meg, pedig igaz,
hogy bárha lassan-nehezen
építünk egy jobb-szebb világot
elkorhadt ráncos kezeden.

BORSI ISTVÁN

Farsang, fals hang

Titok az, hogy ki, miért, mit és meddig elodáz
Mikor önt új arcot, maszkot a vágyott megújulás
Csonttá aszott vázakban friss virág mikor derül
Mi hervatag, férges, az szemétbe mikor kerül.

Falakon túl, körbe jár hús fuvallat
Kéményen büszke szélkakas mereng
Várva szellőt, frisset, valami újat
Oszló ködben a napfény néha átdereng.

Titok, hogy alvó házak zárt ablaka mögött
Maradt-e melegség, a dohos paplanok között.
Megtisztult utakat ki az, ki látni akarja
Rést nyitni a redőnyön, erős-e még a karja.

Farsang ujjong, lassan vége már a télnek
Busók kereplőkkel szörnyen zenélnek
Estére máglya lobog, menekül a baj, a sötét
A zaj ma nyisson szívet, ablakot, s alvók szemét.

Másnap reggel párjának bókolva bűg a gerle
Megannyi macskát nyávogni ingerelve
Fent, a kék világ határán merész Sólyom suhan.

2015 . 02. 13.

BEMUTATJUK**Hajósi János fotós**

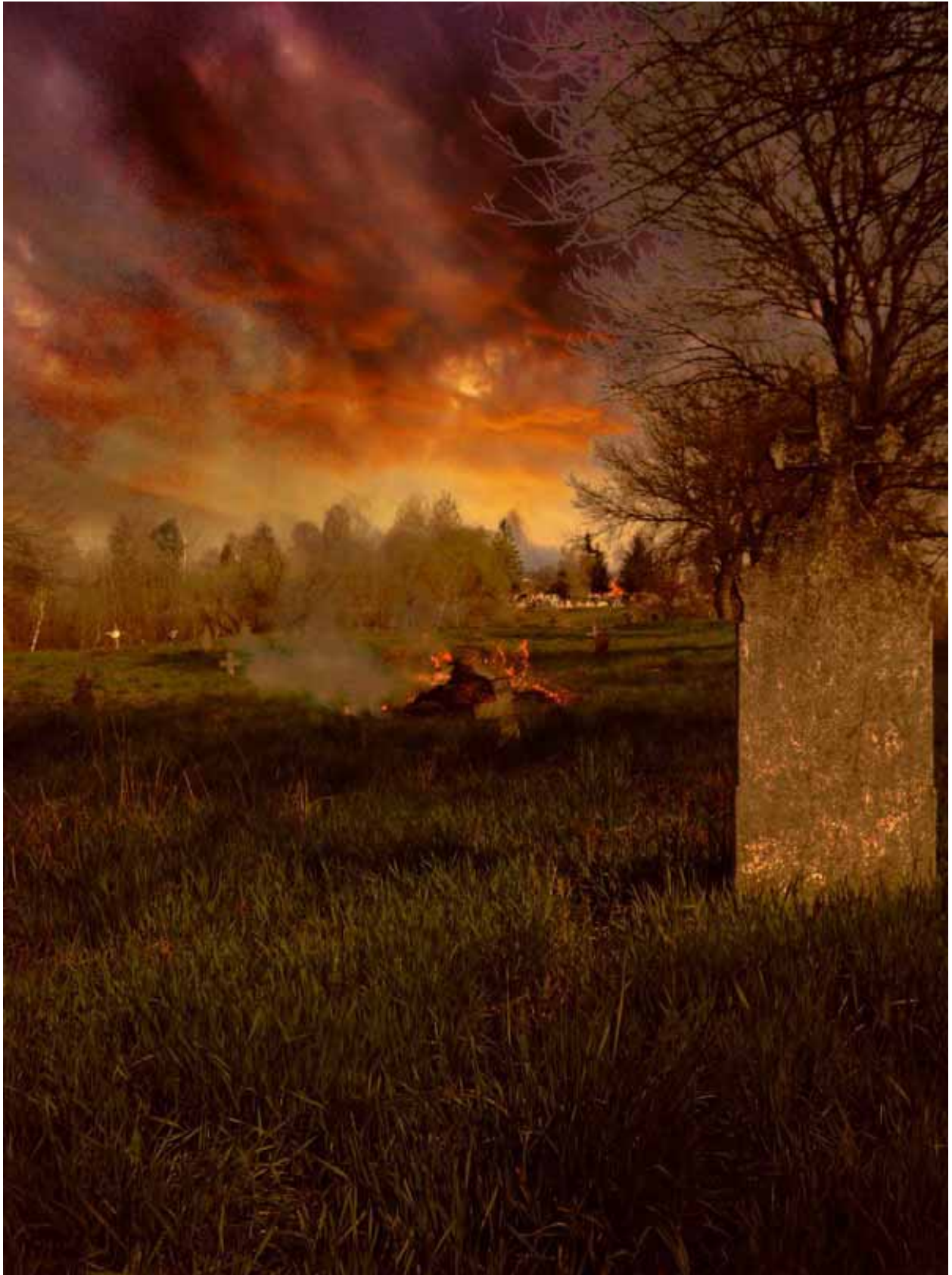
Lassan felnőtt mellettünk, belőlünk egy nemzedék, akik újraértékelik a rájuk hagyott világot. Mondhatjuk úgy, hogy nem igazán hízelgő az a kép, amit rólunk, az általunk felépített „szép új világ”-ról festenek a mai fiatal felnőttek. Sok a színtelenség, becstelenség, sok a rom, a kosz, amit megörököltek a „rendszerelváltó” Magyarországon tőlünk, a munkanélküliség, a reménytelenség pedig a fiatalok tömegeinek mindennapjait meghatározó jelenség, valóság lett! Hajósi János sem kivétel a mai kor romboló hatása alól, épp ezért is, néha átfesti a környezetét, a valóságot olyanra, amilyennek ő szeretné látni, vagy láttatni. Bár a Magna Cum Laude nevű együttes tagjai sem „mai gyerekek” már, de a megoldást kimondták az új generációknak: „Színezd újra, színezd újra! / Az életet, ha megfakulna, / S az égbolt beborulna, / Ne menekülj, csak színezd újra!” Lehet, hogy nem tudatos, hanem éppen ösztönös az az igyekezet Hajósinál is, hogy újraszínezzék a világot (ebben az esetben még sokkal szimpatikusabb ez a világnézet), és ne meneküljön, hanem megoldást találjon életére! Bizakodva néz a jövőbe akkor is, ha „őt is elkapta a gépszíj”, ha ő is munkanélküli jelenleg. Jön a nyár, füvet nyírhat, parkokat tehet rendbe Balassagyarmaton a környékén, s közben arról álmodik, hogy fényképész lesz! Illetve tesz is érte jócskán! A képei alapján is, erre minden esélye megvan! Ám, lesz fényképész belőle? Lesznek-e képeinek, egyéni látásmódjának befogadói, megrendelői? Ez bizony tőlünk is függ. Ugyanis ha rendszerben gondolkodunk, akkor tudnunk kell, hogy minden mindennel összefügg. Így például az is, hogy adunk-e munkát (s ezzel pénzt a megélhetéshez) a fiatalok kezébe, mutatunk-e nekik elfogadható irányt a hétköznapihoz, adunk-e számukra értelmes elfoglaltságot a szabadidejük eltöltéséhez? Tudunk-e példák lenni számukra? Ez is itt a nagy kérdés! Hajósi János néhány képe egy-egy arculsapása is a mostnak, a van-nak, a jelennek. És épp ezzel építi fel önmagának, leendő családjának a jövőt! Sok sikert, Isten áldását hozzá!

Karaffa Gyula

(Ha valaki fotós munkát szeretne adni a Balassagyarmaton élő Hajósi Jánosnak, akkor keresse a <http://instagram.com/hajosijanost> <http://h-j-p.webnode.hu> oldalakon, illetve a hajosij@hotmail.hu email címen. A Szerk.)

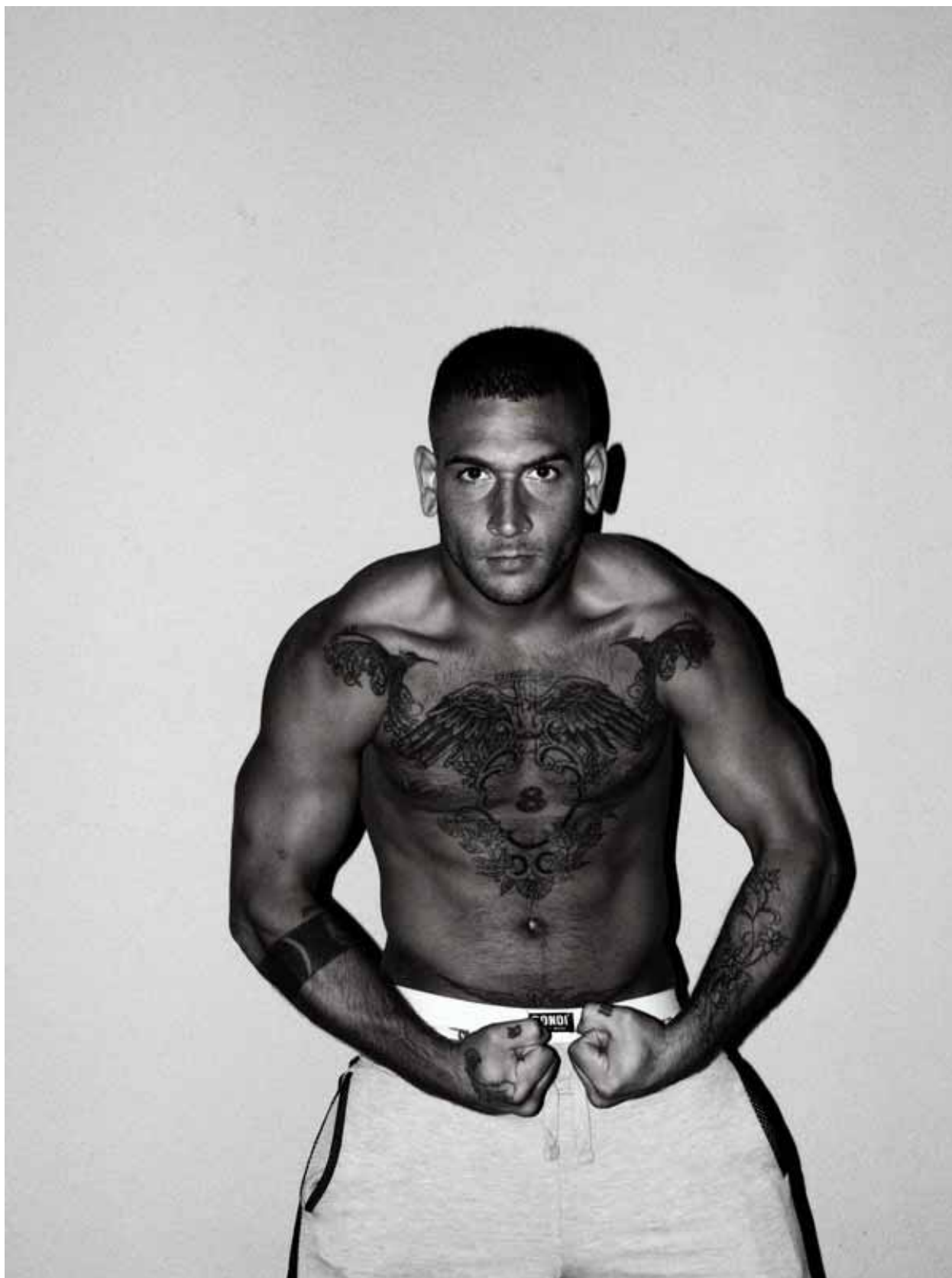

VÉGH TAMÁS

Menni vagy maradni?

„Sok urunk nem volt rest, se kába,
birtokát óvni ellenünk,
s kitántorgott Amerikába
másfél millió emberünk.”

/József Attila: Hazám/

Kinek mi a gondja?
Húsleves vagy kenyérmorzsa,
Szolárium, vagy közalamizsna,
Pánik a munkahelyért,
Megalkudni fillérekért,
Benyelni a sértéseket,
Kockáztatni épségeket,
Túrni, hogy alázza naponta,
Pillanatnyi helyzete szerint
Egyik magyar a másikat.

Kinek mi a gondja?
A léten áterőszakolt érdek
Mindenáron, vagy átcselve
A törvényeken, megtartani
Az emberiséget, házat, hazát.
Még a kétely is illedelmes
Benned, szíved helyett
Félelmeid felelnek helyetted.
Sok a vesztenivalód, érzed,
S ha szólnál, se tennél semmit
Másért, mert benne nem a közöset,
Hanem a magadét félted.

Nézed a másikat az állomáson,
S fejedben már kész az ítélet.
A részletben nem látod meg
Az egészet, rútra gyötört arca
Mögött, az elmorzsált lelket.
Hiába tudod, hogy őt is tán
Anyá szülte, s az élet ajándékait
Neki is megígérték valahol.
Most romos, loncsos koldus,
Messziről bűzlik, s ruhája romja

Régen a bőréhez nőtt, semmije
Nincsen már, s eszébe sem jut
Gyermekkora. Te egy pillanatra se
Cserélnél vele. Ő marad itt, idetartozik.
Kitartva a maga rongyai közt,
Számkivetve ezen a földön.
S itt maradsz te is ugyanúgy,
S veled együtt korosodik a kétség.
Mi már nem megyünk innen
Sehová. Ezt az arcot ismerjük már.
Máshol a feledés is idegen.
Mennek mások helyettünk,
Nem őrzik a határt katonák.
Mehet bárki, amerre lát.
Kivisz a kenyér kényszer,
Odakint a szélnek is idegen vagy,
Otthonod nincs, csak egy lakás.
Mindenre meg lehet a rávalód,
Ha szívós robotra készíted a meggondolás.

Mennek mások. Fiatalabbak, okosak.
Sejtik azért, *mert innen jöttek,*
Kik két határ között lebegnek,
Légüres térben, sehová tartozón,
Hogy itt még kellenek a földnek,
S felette a szeleknek, bármit lehel
Feléjük az idegen érdek, *csak itt*
Simulhat ki ráncaiból a lélek.

VÉGH JÓZSEF

Penci "lámpások" II.

Egy pedagógus házaspár a penci katolikus iskolából

A legidősebbek még emlékeznek, s szeretettel gondolnak Szikrai Istvánra és feleségére. Az alábbiakban leányuk, Szeibert Józsefné, született Szikrai Margit visszaemlékezéseiből idézünk.

Sajnos fényképünk alig maradt, mert eltűnt a háború alatt. A háborúba behívták az édesapámat katonának, hol otthon volt, hol vissza kellett mennie. 1944-ben el kellett jönnünk Pencről. Édesapám katona volt, édesanyám ott maradt öt gyerekkel, ősszel tanítás már nem volt. Apu felpakolt bennünket egy traktorra, s elvitt bennünket Sopronba. Ott vészeltük át a háborút. Édesapám, mint katona nyugatra került a visszavonuló hadsereggel. Minket otthagyt Sopronban, ott éltek édesapám szülei. Nagy szerencsénkre édesapám 1945 augusztusában leszerelt, s vissza tudott jönni nyugatról. Hazajöve után visszamentek Pencre, hogy folytassák a tanítói munkájukat. Szomorú kép fogadta őket. A katolikus iskola ugyanis leégett. A németek gyújtották fel, hogy raktárkészletük ne jusson az ellenség kezére. Leégett a tanítói lakás is. A Rácz-kastélyban folytatódott a tanítás. 1947-ig még ott tanítottak, ott is laktunk. Pencen minden nagyon jó volt. Szemben volt a Hangya, oda jártunk vásárolni. Éltük a mi kis vidéki életünket, ami nagyon szép volt. Nekem csodálatos gyerekkorom volt. Öten voltunk testvérek. Problémamentes volt az életünk. Édesapámnak voltak lovai, tehenei, nyáron időnként hintóval mentünk Vácra moziba, télen lovas szánnal jártuk a környéket. Imádtam a Menyecskehegyet. Tavasszal kivirult. Virágzó fákkal volt tele. Olyan volt, mint egy menyecske. A régi iskolából odaláttunk. Május 16-án, a Madarak és fák napján – mindig elmentünk kirándulni a csővári várra.

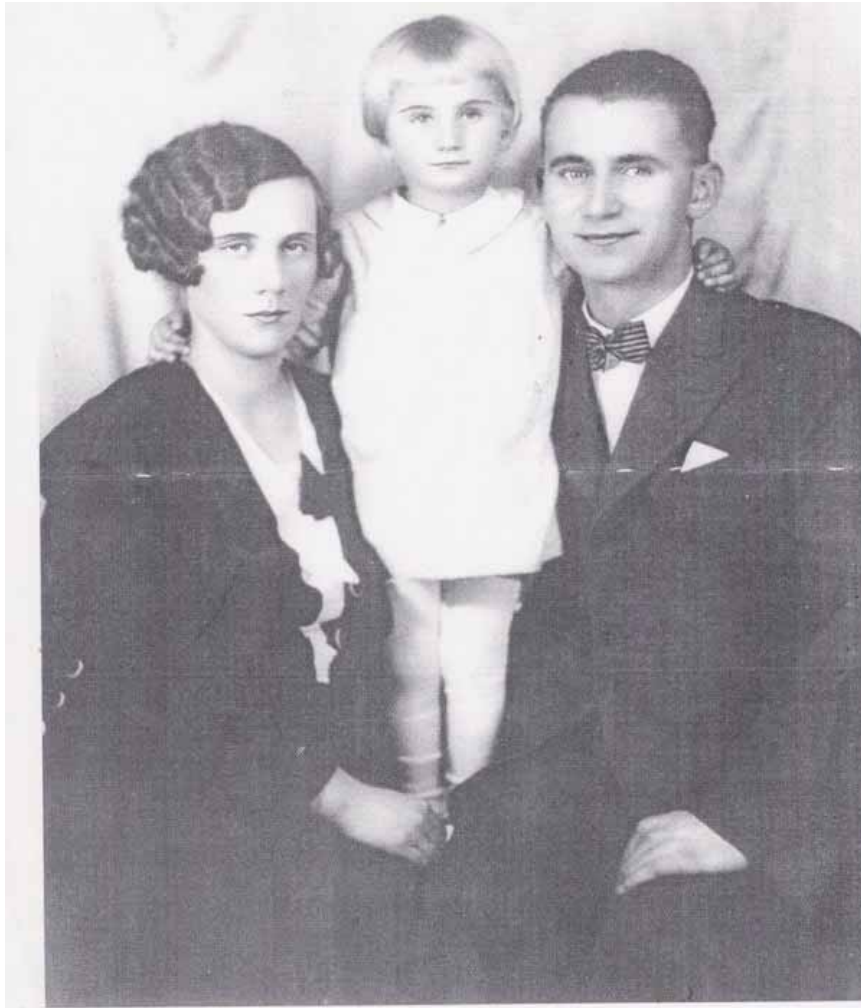
Az volt a szórakozás, hogy színdarabokat is adtunk elő. Télen az iskolában volt a tollfosztás is. Édesapám volt a levante-oktató. A fiatalokkal is foglalkozott, azokkal is, akik már kikerültek az iskolából. Volt egy levante otthon. Egy szép nagy udvar tartozott hozzá és gondnoki lakás. Jó barátja volt a Széles Mihály. Őt vette oda gondnoknak. Csak megbízható emberre lehetett bízni ezt a feladatot. Földműveléssel foglalkozott, feleségével, Bözsi néniel együtt, de minden feladatot rá lehetett bízni. A fiatalokkal is jól tudott bánni. Nem is volt velük gond sohasem.

Mikor már felcseperedtünk, akkor derült ki, hogy nagyon nehéz a helyzetük. Mi nagyobbak ugyanis már középiskolások voltunk, csak a két öcsém – Gyurka és a Miklós - járt még az elemibe. Az elemi iskolában a szüleink tanítottak minket. Így aztán Sopronban folytatódott az életünk.

A férjemmel később Dunakeszire kerültünk, s a szüleink hozzánk költöztek az utolsó éveikben. Ma is kimegyünk időnként Pencre. Volt ugyanis egy hatodik testvérünk is, aki sajnos nyolc hetes korában tüdőgyulladást kapott és meg is halt. Ma is ott nyugszik a penci temetőben. Még arra is emlékszem, hogy apu, mint kántor, temetett el mindenkit. A saját gyereket nem tudta. A rádi katolikus iskola tanítója – Órhegyi nevezetű jó barátunk – volt ebben a segítségére.

Karácsonyi színdarab 1944-ben, az utolsó iskolaévben

Fénykép 1934-ben március 1-én készült 3 éves Margitka, édesanyám már második gyereket várta, s március 15-én meg is született a húgom.

Környékbeli tanítók gyakran jártak hozzájuk. Mindenkiel jóban voltunk. A kép bal oldalán a rádi evangélikus tanító - Boor László - látható a feleségével, Gyöngyi néniel. Gyöngyi néni volt a postamester. Jobb oldalon édesapám, édesanyám épp virágot szed.

Édesapám a szüleinél Sopronban a szülői házban. A nagybajuszú ember a nagyapa, egy igazi magyar ember, annak ellenére, hogy Funk néven született.

Gitta néni a tanítványaival

Szikrai István tanító úr és növendékei

SZÁVAI ATTILA

Tizenhét év

Kettőt fordul a kulcs a belvárosi tánciskola ajtajában, a karcsú fiatal lánykéz a biztonság kedvéért a zárás után kétszer rányit az ajtóra. Tavaly nyáron egyszer véletlenül nyitva hagyta (mert közben telefonált), nagy botrány volt belőle, nem akarja még egyszer. Szapora léptekkel indul meg most a járdán, közben a telefonját nyomkodja, barátnőjét tárcsázza. Összességében kellemes benyomást nyújt a lány látványa, noha nem látunk alakjából pontos részleteket a koraesti félhomály miatt.

Szombat este. A híres belvárosi szórakozóhely fényei remegve tükröződnek az épület előtti szennyes pocsolyák felszínén. Autók húznak el az úttesten, a kerekek serregve csapják szét a tócsákban klónozódot reklámfeliratokat, szétfröcskölnek azokat a szórakozóhely előtt. Az energiateljes agresszív reklámállata ezer cseppre robban szét. A város zaját az odabentről kihallatszó ütemes basszus szaggatja darabokra, összepiszkolva az amúgy is nyirkos légkört. Ezt a különös esti város-zenét olykor dudálások és szirénázások tarkítják. Egy idős kéregető szájához emeli az olcsó bort tartalmazó visszaváltható palackot, hosszan kortyol, majd a szétaposott pocsolyát figyeli maga előtt, ahogy újjászületik az, ahogy visszatér önmagába: a víz lustán visszafolyik a mélyedésekbe, újabb mini tavak születnek, testük felszínén ugyanazokkal a villódzó fénytükröződésekkel. Mintha szégyellné magát a gödör, magába vonzza a vizet, hogy az éjjeli utca fényeit, mögötte a telihold fényét tükrözve hazudjon magának identitást. Így forog körbe az egész, gondolja a hajléktalan, majd megzavarja valami a mámorban.

Macska szalad a járdán, egy pillanatra megáll, neszel valamit, majd újra nekiiramodik és eltűnik az egyik szemetes konténer mögött. A közeli nagy kereszteződésben világító szemű autócsorda vár a jelre, hogy elindulhasson. Addig is, hogy történjen valami, a sofőrök egy része ujjaival a kormányon dobol, közben a zebrán átszaladó fiatal lányokat figyelik. A női sofőrök egy része irigykedik, a férfiak fantáziálnak a hosszú, sportos combok láttán. A többi rádiós híreket hallgat elmerülve, internetadó a vezető hír, este újabb tüntetés várható, erre és erre terelik a forgalmat.

Az egyik sekély pocsolya tükrén, mielőtt megdermedne a szórakozóhely logója, barna lánycipő csattan. A hajléktalan hosszan néz a lány után, arra gondol, ha ő is huszoneves lenne, biztos utána menne és udvarolna neki. Így azonban újabbat húz a műanyagpalackból, félrenyel, prüszköl, káromkodik. Újra a lány után néz. Amaz térdig érő kockás szoknyában, színes harisnyában, bokát takaró barna bőrcipőben igyekszik a bejárat felé. Tavasz kiskabátban, zsebre tett kézzel siet, szinte kocog. A pocsolyába lépés óta újra a telefonját nyomkodja, barátnője üzenetét várja, itt beszéltek meg találkát. Nem is kell sokat várnia, a buszmegállóból már messziről kiszúrja társát, aki hosszú, vidám, szinte gyerekes léptekkel közeledik. Az igazi táncosok hétköznapi mozdulatain is meglátszik a mozgás iránti alázat, a mozdulatok szeretete. A leghétköznapibb mozdulatban – például a konyha felseprésében – is van valami finom koreográfia, valami apró, de szép rím a mozdulatköltészetben. Zsófi mozgásán az avatott szemek hamar megtalálják egy profi táncos mozgását. Ha csak egyszerűen gyalogol az utcán, van valami rendkívül feltűnő benne, ahogy uralja a mozdulatait, van valami ősi ösztönösség és alázat a mozdulat, az emberi mozgás, mint lehetőség felé. Zsófi természetes szépsége rendre feltűnést kelt. Tudja ezt, de szerényen kezeli. Hamar az épület elé érnek.

A bejáratnál strázsáló biztonságiak udvarolni próbálnak, de Zsófi hamar lerázza őket, nem kell a szöveg, mondja határozottan, majd összemosolyognak barátnőjével. Odabent színesen lüktető félhomály. A mesterséges ködben színes fénycsóvák pásztázzák az emberi alakokat.

A lemezlovas pultja, mint egy ősi, misztikus pogány vallás szertartási emelvénye magasodik a táncter fölé. Az exkluzív hely belső enteriőrje jól tükrözi az árak színvonalát. Jellemzően a városi 20-30-as korosztály látogatja. Értelmiségiek, jól kereső fiatal vállalkozók, piperkőc divatficsúrok és plázacicák. Vagy jó néhány fiatalabb lány és fiú, akik olyanoknak szeretnének tűnni, mint a menőbb vendégek.

Odabent félhomály van, a dübörgő zene bemászik a ruhák alá, átjárja a testeket, azok lassan átadják magukat a ritmusnak, önfeledt táncolásba kezd Zsófi és barátnője is. Azzal keltenek feltűnést, hogy nem a zene ritmusára táncolnak, hanem valamivel lassabban, mintha számukra más ritmusban járna az idő. Mindketten tanult táncosok, a kortárs balett elismert művészei. Számos bámulójuk akad a táncteren; tinédzserfiúk lopva fürkészik a két vékony lánytestet, néhány fiatal lány próbálja ellesni ezt a dübörgő zene mindent betöltő basszus-pulzálásától teljesen független, annál lassabb ritmusú spontán táncot. Lélektánc, ahogy Zsófiék hívják ezt. Ösztöntánc, ahogy ezt sok helyütt tanítják. Valójában: mozgásmeditáció. Gyakran feltűnést keltenek „előadásukkal”. Vannak, akik bolondnak vélik a két lányt, mások egyszerű magamutogatásnak a táncot. Persze akadnak jó páran, akik irigykedve nézik a láthatóan felszabadult Zsófiékat, a mozdulatokat, ahogy ösztönszerűen váltanak egyik koreográfiai elemből a másikba. Az egészben van valami lebegésszerű. Többen próbálják őket utánozni.

Zsófiék táncában láthatunk elemeket a kalocsai néptáncból, de van benne valami ősi törzsi motívum is, valahonnét nagyon régről fakadó, az emberiség hajnalából, mikor az emberek táncsal, vallásos mozdulatokkal köszöntötték a felkelő napot. De, felbukkannak a modern kortárs balett bizonyos mozdulatai is, de a tai-chi és a transztánc eszközei is. Összességében nagyon érdekes látvány: láthatóan spirituális jelentősége van a két lehunyt szemű lány mozgásának. Háromnegyed órát táncolnak így, majd italt rendelnek és leülnek egy bőr sarokgarnitúrára a terem egyik kevésbé frekvenciált részén, ahol már értik egymás szavát, ahol már nem annyira hangos a zene. A lemezlovas közben lounge zenét kezd játszani, a program szerint a következő órában ez a zenei stílus fog szólni, ideális háttér baráti beszélgetéshez. Zsófi vodkamartinit iszik, barátnője rose cuvée-t, az egyik ismert hazai borász pincészetének termékét. Már éppen belemelegednének a csevegésbe, mikor a szomszédban ülők hangoskodására lesznek figyelmesek. Három tagbaszakadt 30-as férfi ordibál a pincérlánynak, ruhájukból Zsófi úgy ítéli elsőre, szélsőséges politikai elveket vallanak. Ezt a beszédmodoruk is megerősíti. *Na, mi lesz már kisanyám, hol vannak a boraink?* fröcsögi az egyik, majd odabüfögi a társának: *kibaszott zsidó egy banda!!* Mindhárom férfi hangosan felnevet. Zsófiék, miután lefutják a szokásos csevegési köröket, úgymint: kivel mi történt az elmúlt napokban, ki mit főzött, mi történt jógaórán, kinek melyik fiú tetszik a tánciskolában, melyik táncos lánynak milyen a barátja, az internetadó ügyére kanyarodnak. *Kész szerencse, hogy a kormány végül visszavonta szól Zsófi, majd aprót kortyol az italából. Érdekes volt a tüntetés, nem?* kérdezi kissé naivan a barátnője, majd hozzáteszi: *soha eddig nem volt része ekkora tömegnek, ami egy közös ügy miatt emelte fel hangját.* Beszélgetésüknek ezt a részét meghallva az egyik szomszéd, már láthatóan ittas férfi feléjük fordul. *Ti is libsik vagytok lányok?!?* szól, majd vigyorogva társaira néz, mintha tőlük várna visszaigazolást, hogy milyen vagány módon tette fel a kérdést. A társai bólogatva mosolyognak, egyikük egy apró fejmozdulattal további provokációra biztatja a Zsófiékat megszólított. A férfi feláll, *gondolom tudjátok, hogy az internetadó elleni tüntetést a zsidók szervezték,* kezdi, közben megláztatja nadrágszíját és fenyegetően Zsófiék irányába fordul. A lányok cinkosan összesúgnak, felnevetnek, ami egyfajta magabiztosságot is kölcsönöz a két lánynak, a fickó kissé zavarba jön, de folytatja, amit elkezdett, most már ingerültebben (a táncos lány barátnője egy megbántott, sértődött kisgyermek vonásait és mozdulatait véli felfedezni a férfiban). Zsófi elsőre azt hiszi, a férfi le akarja tolni a nadrágját, sok fura figura jár ide, főleg, ha el is szívnak valamit ezek a fura figurák, sok hülyeségre képesek.

Ám a férfi csupán azért engedte ki az övét, hogy a kigombolt inge alatti pólót kihúzhassa, pontosabban kirángathassa. Miután végzett, póló kint, fenyegetően a lányokra néz és mindkét mutatóujjával görcsösen a pólóján feszülő térképre bökdös. A trianoni békeszerződés előtti Magyarország látható a pólón. Egyre hangosabban kezdi magyarázni. *Kisanyáim, tudjátok, mi ez itt? Tudjátok??? Van fogalmatok arról, mi van a pólómon???* A férfi szájából egy apró nyálcsepp repül Zsófi elé az asztallapra. Ez kizökkenti őket, nézik egy darabig. Zsófiék nem válaszolnak, jobbnak látják nem belemerülni a férfi drámájába, egy ilyen láthatóan hatalmi játszma irányába terelt beszélgetésbe. *Libsikéim!!* hörög egyre ingerültebben a férfi, *látjátok vagy nem?!?!*, közelebb lép a két lány asztalához és a kigombolt inget dühös mozdulatokkal lerángatja magáról, majd a lányok háta mögötti kortárs grafikai alkotáshoz vágja. Az ing döglött állatként huppan a bőr sarokülő támlájára. A kopasz férfi most már két marokkal rángatja magán a pólót, nyaki ütőere kidagadva... *ez a térkép azt mutatja libsikéim, hogy ha mi nem vagyunk, akkor ti ugyanúgy élnétek, mint az őseitek. Csórón, földtelenül!* Az ordibálásra egyre többen felfigyelnek. A férfi társai, látván, hogy két jól megtermett biztonsági őr indul el Zsófiék irányába, próbálják csendesíteni a vöröslő fejbőrű dühöngőt. Zsófi ezt látva kérde meg: *mit értesz az alatt, hogy libsi?* A férfi toporzékolni kezdene, de elfojtja, amennyire lehet, tényleg van benne valami egy hisztiző kisfiúból. *Ez egy zsidaj hely, gazdag fiatal zsidajoknak, ugye tudjátok? Persze, hogy tudják, szól pökhendien az egyik társa, nézz rájuk, mutat a lányokra, már az öltözésük is kurvára liberális, hogy néznek már ki...* A lányok nem értik. *Nem vagyunk zsidók, ha erre gondoltok, előzi meg Zsófi a konkrét kérdést, majd folytatja: de, ha azok is lennének, miért ne lehetnének itt, miért ne érezhetnének jól magukat?* A férfi látva, hogy nem érte el a kívánt hatást, morogva, fortyogva ül vissza a saját társaságához. Szúrós pillantásokkal méregetik a két csevegő lányt. Fél óra sem telik el, majd mindhárom férfi feláll és odaül Zsófiék asztalához. Közben a lounge zene egészen szelíddé válik. A lányok az ülögarnitúra sarkába szorulnak, a marcona, kopasz férfiak mindkét lehetséges menekülési útvonalat elfoglalják. A korábban is nagyszájú kopasz kezdi. *Lányok, nincs kedvetek egy ennél sokkal jobb helyre jönni velünk? Itt van a közelben.* Zsófihoz egészen közel húzódik, szájából sör- és cigarettaszag árad. *Ott sokkal jobb a buli, rockosabb a hangulat. Na?!?!* Már egészen közel van a feje Zsófi arcához, ha távolról nézi valaki a jelenetet, könnyen azt hihetné, meg fogja csókolni. *Köszö, de maradnánk, nekünk itt is jó,* válaszolja Zsófi, élesen a férfi szemébe nézve. *Fogalmatok sincs, mi nektek a jó,* mondja végül a kopasz, betűri pólóját a nadrágjába, majd fejével int a társainak, hogy induljanak. A férfi közben önmaga vélt nagyszerűségétől megittasodva vigyorog Zsófiára. *Egyszer majd megmutatom neked, hogy mi kell a nőknek...* fejezi be végül kaján mosollyal. Ugyanakkor van valami fenyegető is a tekintetében. Zsófiék mintegy két órát maradnak még, hol táncolnak, hol pedig beszélgetnek a már ismert bőr sarokgarnitúrára félrehúzódva. Fél órával éjfél előtt lépnek ki a szórakozóhely ajtaján, Zsófi egy darabon elkíséri barát nőjét, elbúcsúznak, majd egyedül vág neki az éjjeli városnak. Hogy hamarabb hazaérjen, a belváros eldugottabb, kisebb utcáin indul el, úgy számolja, így legalább negyedórát nyerhet, mintha a főbb közlekedési útvonalak melletti járdákat használná. Taxira nincs nála elég pénz, az éjszakai járatokban meg nem bízik, túl sok hír keringett a részeg kötekedőkről, a rablásokról. Akkor inkább már gyalog, majd szedi a lábát, gondolja, miközben nyakig húzza a kabát cipzárját. Hideg az este. Hideg és nyirkos.

Ahogy háztömbről háztömbre, utcáról utcára távolodik a belváros frekventált részétől, úgy változnak meg a fény- és hangviszonyok is. Az utcák egyre csendesebbek, egyre hidegebbek. Az amúgy is gyér éjjeli forgalom itt már a minimálisra ritkul. Fél óránként, ha erre téved egy autó, leginkább taxi. Az utcák valahogy egyre gyanúsabbak. A sikátorok egyre szűkebbek, sötétebbek és nedvesebbek. A Hold fénye lustán folyik le a házfalakon, hogy megragadjon a fal menti tócsákban. Valahonnan eltorzult nevetést hoz a szél.

Kissé később a másik irányból egy emberi ordítás cafatjai verődnek felé a háztömbök között. Hideg szél sodorja azokat. Zsófi egyre jobban szedi lábait, minél előbb haza akar jutni.

Néha felnéz az első emeleti ablakokra, itt-ott ég a villany, konyhaplafonok részleteit látja az ablakokban, képrészleteket a falakon, tetszetős modern, vagy éppen régimódi keretekben, szekrényrészleteket a bútor tetejére helyezett kispolgári tárgyakkal. A lány meglepetten veszi észre, hogy nyugtatóan hat rá, ha beláthat idegen emberek lakásaiba, élettereibe, idegen emberi szférákba. De az is eszébe jut, hogy talán csupán csak elterelik ezek a figyelmét a barátságatlan késő esti városrésztől. Egyik-másik ablakban emberi alakokat is lát, ahogy épp a konyhákban, nappalokban jönnek-mennek. Nem látja pontosan mit csinálnak, ahogy azt sem: melyikük nő, melyikük férfi és, hogy miért nem alszanak ezen a késő éjszakai órán. Van egy régi elmélete a nemtelen túlvilági lényekről, akik segítik az emberek földi életét. Ezekre a lényekre gondol most Zsófi, miközben sietősen lépdel az egyre szűkülő, macskaköves utcán.

Most hirtelen valami érdekeset lát az egyik ablakban, lelassítja lépteit: egy embert lát, aki sétálva olvas egy könyvet a lakásban. Talán valami színész lehet, gondolja. Alakja hol feltűnik, hol pedig takarásba lép, mikor látható, szája mozgásából Zsófi arra következtet, hangosan olvashat. A sétáló alak olykor egyik karját megemelve gesztikulál is, mintegy kézmozdulatokkal ad nyomatékot egyes soroknak, mondatoknak, gondolatoknak. Zsófinak nagyon tetszenek ezek a mozdulatok. Mintegy eltáncolják a nyomatékosabb mondatvégeket, a kérdéseket, a tanulságokat, tanításokat. A fiatal lány megáll és így nézi a lakásban sétálva olvasó férfit. Körülnéz, nem jön-e valaki, még azt hihetnék, leskelődik. A kézmozdulataiból próbálja elképzelni, mit is olvashat a körülbelül harmincas éveie vége felé járó ismeretlen. Zsófi kissé hátrább lép, fel az ablakkal szemközti járdára, hogy jobban lásson. Figyeli a férfit. Fiatal őz, amit megigéz a közeledő autó lámpájának fénye. Teljesen elveszti kapcsolatát a külvilággal, ahogy az olvasó, levegőbe mutogató férfit bámulja. Teljesen elcsendesül számára a világ. Jobb kézfejjével utánozni, másolni kezdi a férfi kézmozdulatait, azok kicsinyített másait hozva létre jobb combja mellett a levegőben. Kezdi érteni a férfi mozdulatait, most a szobában sétáló férfi arcát is látja, figyeli. A szemöldökét, ahogy az olvasott sorokra reagál, az arc minden izmával rezdül az olvasott könyv bekezdéseire. A lány háttal nekidől a házfalnak. Mosolyog. Csendet érez magában és azt, hogy valamit megértett. Nem tudja mit, nem tudja miért, csak azt, hogy a világ néhány pillanatra a kedvére, Zsófi kedvére rendeződött, úgy szerveződtek az események, hogy néhány másodpercre teljes harmóniában legyen Zsófi önmagával és a világgal. Az összefüggéseket nem tudja logikai sorrendbe fűzni, minek is, gondolja, minek mindent megmagyarázni. Fejét hátravetve mosolyog. Hirtelen zaj zökkenti ki, kissé távolabb egy falhoz csapódó üveg csörömpölése szaggatja darabokra a pillanatnyi idillt. Az üvegszilánkok ciripelését lassan elnyomja egy férfi elfojtott, dühös, csak torzan hallható mormogása. *Kurva anyádat, szól a hang, megtalállak, ha addig élek is, tudom hogy erre jársz, megtalállak, zsidó kurva, megtalállak és megbaszlak!!!* Zsófi most már nem tud másra figyelni, csak a közeledő alakra. Futni kezd. Mikor a tántorgó, morgoló alak az egyik utcai lámpa alá ér, hirtelen megáll, meglátja a lányt. *Megvagy, hörghi diadalittasan, arca bal oldalát látni csak tisztán: a kopasz férfi az a szórakozóhelyről.* Véeres tekintetében düh és valami kéjsóvár örület.

A lassú közönnyel elvonuló felhők közt olykor kibukkan a Hold: hideg és kemény, akár a bakelit. Merev és élettelen. Zsófi megáll egy kémény mögött, hogy kifújja magát. Közben az eget nézi, a Hold, vagy a csillagok állásából igyekszik megtudni, merre járhat. A lány korábban sokat foglalkozott csillagászattal, könnyen el tudott igazodni az égbolt fénylő pontjain. Ám most nem szegődik mellé az ég, felhők kúsznak a fénylő égitest elé. Csak a tompa éjjeli köd borul fölé, sűrű, ragacsos köd, mely elnyel mindent, csillagokat, hangokat, angyalokat. Az időt is. Az éjjeli város fénye halvány vörösre keni a ködöt. Amint a lány meghallja, hogy újra közeledik a férfi, nagy levegőt vesz, majd ismét nekilódul.

Miközben újra lendületet vesz, felrúg egy konzervdobozt, érzi, ezzel hibát követett el. *Állj meg zsidó ribanc*, hallja a tompa kiáltást maga mögött, *megbaszlak!!!* Hátra nézni nem mer, mert fél, hogy azzal is csak időt vesztené, újra rohanni kezd. Fut, ahogy csak bír, mint aki az életéért rohan. Futás közben a telefonját keresi nadrágzsebében, hogy hívja a rendőrséget, a barátnőjét, vagy akárkit, aki segíteni tudna. Miközben kissé lelassít, hogy elő tudja venni zsebéből a készüléket a kopasz férfi egészen közel ér hozzá, sörösüvegeket dobál Zsófi felé, remélve, hogy eltalálja a lányt, aki ha megsérül, könnyebb prédává válik. De a sörösüveg a lány feje felett csapódik a falba, miután szinte szétrobban a falon, Zsófi kapucnijába szilánkok potyognak. A mobiltelefon névlistáját Zsófi csak nehezen tudja olvasni rohanás közben, a rendőrség központi száma pedig nem jut eszébe. A nedves macskakövön megcsúszva csak nehezen nyeri vissza egyensúlyát, de a telefon kiesik a kezéből és egy szelektív hulladékgyűjtő konténer alá pattog. A férfi úgy tíz méterre rohanhat mögötte. Tudta, hogy ha megpróbálja kihalászni a telefont a kuka alól, azzal azt kockáztatja, hogy a férfi utoléri és elkapja. Úgy dönt, hagyja a telefont és inkább tovább szalad. A kiáltás lehetőségét hamar elvetette, mert azzal is csak energiát veszítené. Az üldözés zajára, a két ember zihálását hallva egy kóbor macska megáll a járdán, leül, érdeklődéssel figyel, ahogy a túloldali járdán elfut a nő, majd nem sokkal mögötte a ziháló férfi. Zsófi ekkor döntést hoz. Benyitni bármelyik legközelebbi ajtón, benyitni és segítséget kérni! Befordul egy sarkon, hogy kissé kifújja magát, megáll és szapora levegővételei közt óvatosan kinéz, hogy felmérje, holt tart az üldözője. Ekkor furcsa hangot hall: egy nagy erővel eldobott üvegpalack egyre hangosodó suhogását, ahogy a levegőben a pörgő-forgó üveg szájába belefütyül a levegő. Az üveg mellkas magasságban csapódik az épületsarkon, éppen előtte, az épület vakolatát jókora darabon letörve. A lány felsikolt. Ruhájára tenyéryi foltban fröccsen az üvegben lévő maradék ital, a szilánkok és vakolatdarabok nagy része a lány kabátjára szóródnak. A férfi egészen közel, már csak néhány méterre lehet tőle. A sápadt, halálra rémült lány minden erejét összeszedve újra nekiiramodik. *Ajtó, istenem egy ajtó, kell lennie valahol egy ajtónak, könyörgöm*, sziszegi futás közben kétségbeesetten. Néhány méter után valóban talál egy ajtót, méretre különbözik a szokásos utcafronti bejárati ajtóktól, valahogy mintha kisebb lenne és díszesebb, valahogy különlegesebb. Zsófi nem ér rá ezen mészázni, megragadja a kilincset, lenyomja. Nagy meglepetésére a kilincs enged, az ajtó kinyílik. A fáradt lány bevágódik rajta, majd azonnal becsukja, elfordítja a nagyméretű, régies kulcsot, reménykedve, hogy az őt üldöző férfi nem vette észre rejtekhelyét. Az ajtón túl még hallja a férfi lépteinek ritmusát, ahogy közeledik, futásból lassan gyaloglásra vált, lassul, az ajtó előtt pedig megáll. Hallja a férfi lihegését, ahogy mondja: *büdös kurvája*, majd az ajtóba rúg. A lány a kimerültségtől a földre rogy, guggolva hallja, ahogy odakint a férfi valami kulcsot, vagy álkulcsot vesz elő, talán, mert ért a lakásfeltörésekhez. *Ne...nem lehet*, suttogja lihegve Zsófi. A férfi a kilincset rángatva próbálja kinyitni a zárat, sikertelenül. Ököllel ütni kezdi a nyílászárót, aztán minden elcsendesül. Zsófi halántékát az ajtónak támasztva, nyitott szájjal, szaporán veszi a levegőt, csak lassan nyugszik meg. Fülében hallja a szapora szívdobogását. Ahogy guggol, behunyt szemmel átkarolja térdeit. Lélegzete lassan újra a normális tempóba tér vissza, a fülében zakatoló szívdobogás is lassulni kezd, a dübörgő hang lassan átvált valami egészen másra: óraketyegésre. Ezt az óraketyegést Zsófinak nagyon jó hallania, otthonosság és béke lüktet a ritmikusan ismétlődő, barátságos hangban. A lány lassan kinyitja szemét. Félve néz körül, majd feláll, hogy beljebb lépjen. Egy nagyon különleges helyiségben találja magát, egy órásműhelyben. Négy olvasólámpa ég odabent, de szinte csak a közvetlen környezetüket világítják be, mintha az időnek olyan súlya lenne itt, amin még a fény is csak nehezen hatol át. Régi bútorok, ódon hangulat, elegáns, de kissé komor enteriőr. A műhely berendezéseinek, bútorainak uralkodó színei a mattfekete és az arany. A bejárati ajtó belső borítása szintén mattfekete hangszigetelő bőrborítás, mint a régi hivatali ajtókon, a kilincs aranyszínű.

A különleges belső színvilágról Zsófinak hirtelen egy barátnője jut eszébe, akivel meditációs foglalkozásokra jár már évek óta. Ez a lány színterápiával foglalkozott. Egyszer hosszasan beszélgettek a témában, akkor került szóba, hogy a fekete az ősi sötétség, a világűr, a mélység, a lemondás, a gyász színe. Továbbá az alvilág isteneit és a gonosz erőit képviselte a régi korokban. Ugyanígy az élettől való elfordulást is. Ahogy körbenéz, látja, hogy a bútorok nagy része miatt fekete színre van festve, arany szegélyekkel díszítve. A két szín egymást emeli ki. Ugyanattól a barátnőjétől tudja, hogy az arany a dicsőség, a transzcendens szféra, a napfény az isteni hatalom jelképe, a megvilágosodásé.

A helyiségben tisztaság van és rend. Halványan szantál füstölő illata tölti meg a teret. Körben a falakon több száz szerszám: fogók, nagyítók, csavarhúzó, csipeszek, óratoktartók, apró munkapadok. A polcokon lévő dobozokban óraalkatrészek, mutatók, rugók, fogaskerekek, számlapok. Zsófinak most apja jut eszébe, aki gyerekkorában háztartási gépeket javított a garázsban kialakított műhelyben. Annak is ilyen misztikus hangulata volt: műhely, ahol egy ember alkot, működésre bírja a halott anyagokat. Egyelőre nem lát senkit a műhelyben, ahogy néhányat előre lép, úgy tárul fel egyre több részlet. A falakon, a szerszámok fölött órák vannak, klasszikus és modern vonalvezetések, állóórák, ingaórák, teljesen egyszerű digitális faliórák. Minden órának más karakterű a ketyegése, van köztük lágy, kellemes, de van száraz, éles is. Az órák nem egyszerre járnak, egy ritmustalan ketyegésmassza telíti be a műhelyt, ami Zsófinak egyáltalán nem zavaró, sőt, valahogy megnyugtatóan hat rá. Egyszer csak valahonnét egy hang szól. Egy idős férfihangot hall. *Jöjjön csak kedves, jöjjön, már vártam. Épp itt volt az ideje, hogy belépjen a műhelyembe,* szól a hang. Miután beljebb lép, látja meg, hogy néhány méterre előtte egy férfi ül. Az öreg az egyik asztal fölé hajolva dolgozik, Zsófinak háttal, szinte csak mellékesen beszél. *Jöjjön Zsófi, csak bátran,* folytatja az öreg. *Van ott a teakályhán egy edény, zsályatea van benne, a kedvence, ha jól tudom, szolgálja ki magát, kérem. A megfelelő gyógytea, különleges, ritka ajándék, hinni kell benne és hálásnak lenni, hogy a gyógyfüvek átadják a bennük rejlő tudást. Amióta nincs étvágya, jól teszi, hogy ezt a teát fogyasztja, a zsálya jó választás, de légzőszervi bajokra is kiváló. Erővel tölti meg a testet, talán ezért is ilyen strapabíró kedvesem, ennyit futni huszonnégy perc alatt, ez igazán figyelemre méltó,* mondja az öreg. *Honnan tudja, kérdezi Zsófi, hogy nincs mostanában étvágyam?* A fiatal táncos lány elképedve lép az öreg teakályhához, honnan tudja a nevem, gondolja, és honnan tudja, hogy ez a kedvenc teám, értetlenkedik magában a lány. Az órásmester még mindig háttal ül, láthatóan nagyon elmerült a munkájában, szinte csak maga elé beszél. *Vigyázzon kedvesem a balettal, mert hamar tönkremehetnek az ízületei,* folytatja. *Honnan tudja, hogy balettozok,* szól Zsófi, *honnan tudja a nevem, honnan tud ennyit rólam, ki maga egyáltalán,* sorjázna a kérdések a lányból, ahogy teával a kezében egyre közelebb ér az öreghez. A férfi megfordul és mélyen Zsófi szemébe néz. Jóság van az idős szemekben, jóság és bölcsesség. És van valami nagyon ismerős ebben a kedves-öreg tekintetben, valami élénkség, pajkosság. Mintha a lány már nagyon régtől ismerné az öreget. *Foglaljon helyet kérem,* mutat a műhely egyik nagy fekete füles foteljére. A lány leül, közben a műhely berendezését, bútorait fürkészi. A fotelt nagyon kényelmesnek találja, ahogy ott ül, egészen elálmosodik.

Az órák olyanok, mint az emberi sorsok, kezdi az öreg. *Az emberi sorsok is sokszor ugyanazokat a köröket futják. Generációkon keresztül ismétlődnek a hibák és tévedések, míg aztán valaki felismeri azokat és változtat. Ahogy önöknél is kedvesem.* Az öreg leveszi a szemüvegét, azzal mutogat tovább. *Lássuk.. Dédapja ragaszkodott a földműveléshez, miközben mással kellett volna foglalkoznia, minden jel arra mutatott, rengeteg lehetőség és esély, hogy városi környezetben folytassák az életüket, ugyanígy tett nagyapja és apja is. Nem vették észre ezeket a jeleket, nem láttak. Apja, mikor ön született, éppen munkanélküli mérnök volt, a legjobb állásajánlatokat kapta a fővárosból,*

kiemelkedő bérezésekkel, de apja makacson tartotta magát a vidéki élethez, mondja az idős férfi, közben kedvesen mosolyog. *Maga valami távoli rokonunk?* Zsófi gyanakvóan vonja ölbe karjait. *Nem kedvesem, nem vagyunk rokonok,* folytatja az öreg. *Ön bölcsen tette, hogy eladta a vidéki birtokot, a házat a földekkel és a városi élet mellett döntött. Most pont erre van szüksége magának és a jelenlegi családjának is, tehát az unokáinak és az azok unokáinak. Honnan tudja maga ezeket, értetlenkedik Zsófi. Az öreg mosolyogva nézi a fejét csóváló lányt. Zsófi, hamarosan rá fog jönni, hogy nem a balett az, amiben igazán ki tud teljesedni, sőt, nem is tánc lesz ez,* folytatja az órák. *De hát az egyik legtöbbet fellépő kortárs táncos vagyok, állandó fellépője hazai és külföldi színpadoknak, boldog és sikeres a táncban, így a lány. Az, hogy ön sikeres a táncban, bizonygatja az öreg, nem azt jelenti, hogy abban tudja leginkább megélni önmagát, sorsát, a végzetét, ha úgy tetszik. Sőt, abban sem vagyok biztos, hogy maga valójában boldog,* mondja sejtelmesen az órásmester. Zsófi kissé felháborodik ezen. *Mert maga tudja, hogy én mit érzek belül...ne nevétsen már,* nevet fel a lány, majd lábait keresztbe téve folytatja. *Biztos ezzel szédíti a fiatal lányokat... ugye?* Erre az öreg is felnevet. Bölcs, nagyszívú nagypapanevetés, ez jut erről a lány eszébe, miközben a nevető férfit nézi. *Tudja kedvesem, sokszor nekem kellene nevetnem magukon, ahogy viselkednek önmagukkal és kapcsolataikkal. De nem teszem. Inkább elfoglalom magam a végzetemben: kicserélek pár fogaskereket, néhány rugót, ritkábban az egész szerkezetet. A férfi kis szünetet tart, közben a táncoslányt vizsgálja. Még mindig irritálja a hang, szól ismét, mikor valaki almát eszik? A ropogás a szájüregben? Le kellene szoknia erről, illetve megtalálni ennek az okát. Talán épp az az oka, hogy valakinek a belsejéből kap információt, valakinek a testéből, egy idegen testből, egy idegen világból, ami túl van az ön komfortzónáján. Talán ez az oka. A félelem.* Zsófi nagyon meglepődik, mert valóban kirázza a hideg, ha valaki a közelében almát eszik, de ebben a pillanatban azon még jobban, hogy erről soha, senkinek nem beszélt, az öreg mégis tudja.

Az órásmester feláll, az egyik polchoz lép, levesz egy órát és a lány felé indult. Zsófi, miután a fotel melletti kisasztalra teszi a gőzölgő teát, kezébe veszi a békésen ketyegő szerkezetet. Az óra számlapja mattfekete, rajta fényesebb feketével egy különleges minta, virágok, indák, hálózata, rendkívül gazdag, de nem giccses díszítés. A mutatók aranyszínűek, az arab számozás visszafogott méretű és formájú. Valahogy nagyon ismerős Zsófinak, pedig még sose látta. *Az óraketyegés ritmus, kedvesem, ahogy például az ön légzése is ritmus,* szólal meg az öreg, *ritmus nélkül nincs élet, de gondolom ezt, mint táncos nagyon jól tudja,* mosolyog. A lány hosszan nézi, ahogyan a fogaskerekek dolgoznak. *Az ön sorsa ez az óra, amit a kezében tart, az ön élete, kedvesem.* Zsófi nem érti, miről beszél a férfi, kissé örültnek tartja, de mégis lenyűgözi az óra formája, a súlya. *Látom, tetszik Zsófinak az az óra,* mosolyog az idős órák. A lány elképedve nézi az órát, a szerkezetet, ahogy él, ahogy az apró alkatrészek forognak, mozognak. Ahogy a rengeteg apró alkatrész mind egy célért dolgozik: a ritmusért, másodpercekre aprítani az időt. Hirtelen teljesen érti a szerkezetet, melyik alkatrész milyen célt szolgál, milyen anyagból van, az anyag belső struktúráját, érzi a fogaskerekek fogainak éleit, az erőt, amit átadnak a szomszédos alkatrészeknek, tengelyeknek és rugóknak, átérzi mennyire teljes az óra, mennyire jó úgy, ahogy van. Az óra hirtelen csörögni kezd, a csörömpölés felrobbantja a műhely csendjét, a lány felsikolt, majdnem eldobja az órát. Az öreg meglepő gyorsasággal odaugrik. Mindkét kezükkel egyszerre nyúlnak az óra után. Néhány másodpercig így állnak szemben egymással, mindketten az órát tartva. Az óramű ketyegése egészen betölti a műhelyt, mintha felhangosították volna. A lány és a férfi egymásra néz.

Az órák törli meg a csendet. *Az idő csak illúzió, kedvesem, az ember találta ki, hogy rendszerezze*

valahogy a világot, hogy egyáltalán fel tudja fogni azt. Ha az erdőben megkérdezné az őzeket, mennyi az idő, nem tudnák értelmezni a kérdést, mert számukra ez a fogalom ismeretlen. Az őzek nem a múlton merengenek, és nem is a jövővel kapcsolatban ábrándoznak. Ezek a kedves és kecses állatok is, mind az összes létező: a mostban, a jelenben élnek. Az ember hihetetlen munkát tesz abba, hogy a körülötte élő világot a maga szintjére húzza le és ebből a, valljuk be, valójában igen torz és hiányos perspektívából értelmezze azt. Ezt legtöbbször azért teszi, mert valójában fél. Az emberiség azt gondolja, hogy külön létezik, hogy nem része a természeti világnak. Egyfolytában külső visszaigazolást vár a saját létezésével kapcsolatban. Ez csupán az egót növeli. Az egó nagyon káros tud lenni, ha nincs kordában tartva. Az egónak van szüksége az idő illúziójára is, folytatja az öreg. Az emberek gyorsabban akarnak élni, mint az általuk teremtett idő. Micsoda agyrem, kedvesem... Nem elég, hogy kitalálnak és valóságként kezelnek egy valójában nem létező dolgot, még hagyják is, hogy átvegye az irányítást az életük felett, fejezi be végül. Ha, tegyük fel, nem létezik az idő, akkor maga miért foglalkozik vele? És ki maga egyáltalán, kérdezi Zsófi. Az öreg elmosolyodik, úgy mondja: mert ez egy szolgálat, kedvesem. Segítek az embereknek. A férfi egy lépést hátralép, hogy egy kissé messzebről láthassa a ledöbbsent táncoslányt. Összefonja karját, majd jobb kezével állát alátámasztva, mutatóujjával dobolni kezd ajkán, sokáig töpreng valamin. Mintha azon gondolkodna, hogy mennyit mondhat el a lánynak. Aztán leveszi szemüvegét, azzal mutogatva folytatja. Tudja, az emberek nagy része nem a jelenben él... és ez nagyon káros. Legtöbbjük vagy a múltban, vagy a jövőben él, vagy a reményeiben, elvárásaiban létezik, vagy a múltban történt eseményeken rágódik. Ahelyett, hogy a jelenben élne. A múlt és a jövő nem létezik valójában, mindig csak az állandó jelen, a most van. Bármilyen történet a múltban, az akkor is a mostban történt és bármilyen fog a jövőben történni, az is az akkori mostban fog történni. Érti? A lány hunyorogva próbálja követni a szavakat. Először felmerült benne, hogy az öregnek elment az esze, de valami vonzót mégis talált a mondatokban. Rövid ideig csendben maradnak, csak az órák barátságos ketyegése hallatszik. Az órák folytatja.

Az emberek hajlamosak hinni az előítéleteikben, melyek legtöbbször egészen távol vannak az igazságtól. Mondok egy történetet: van egy italbolt a közelben, ahová minden este betér egy középkorú férfi, minden este két üveg bort vásárol. Az eladók joggal hiszik, hogy a férfi alkoholista, miután a férfi kilép az üzletből, néhány percig van miről beszélnie a két középkorú eladónőnek (akik egyébiránt otthon tehetséges zugivók). A középkorú férfi valójában nem magának veszi a két palack bort, hanem két idős szomszédjának, egy idős férfinak és egy idős nőnek. Csak szívességet tesz. Ezt az italbolt eladói nem tudják. Nem tudják az igazságot. Téveszmében élnek ezzel kapcsolatban. Emberek százazrei élnek itt a városban is olyan téveszmékben, amiket igazságnak vélnek, valóságnak. Az emberek félnek. Félnak a valóságtól, mert az az egójuk szisztematikusan felépített, de hamis énképét veszélyeztetné. Egy hamis, félelemben élő ál-énképen keresztül hoznak legtöbbször valójában hibás döntéseket. Egy hamis, rettegésben élő ál-énképen keresztül élnek egy világot, ami valójában teljesen másképp működik, mint ahogy azt emberi (főleg egós) léptékkal fel lehet egyáltalán fogni.

Zsófi közben elaludt a fotelben, egészen apróra húzta össze magát a nagy, régi ülőbútor egyik sarkában, összegömbölyödött. Szuszogva alvó óriási csecsemő. Apró tenyerében kiivott teáscsészét tart, az edény félrebillent, a fotel karfája akadályozta meg, hogy kiessen a szép lánykézből. Néhány óra alvás után, mikor Zsófi felébred, tekintetével az órást keresi a műhelyben. Az órák vele szemben ül, egy almát majszol, közben a lányt nézi, tekintetében vidámság. Láttam kedvesem, hogy elbóbiskol. Gondoltam, nem zavarom, hagyom aludni, ráfért magára a pihenés egy ilyen este és éjszaka után.

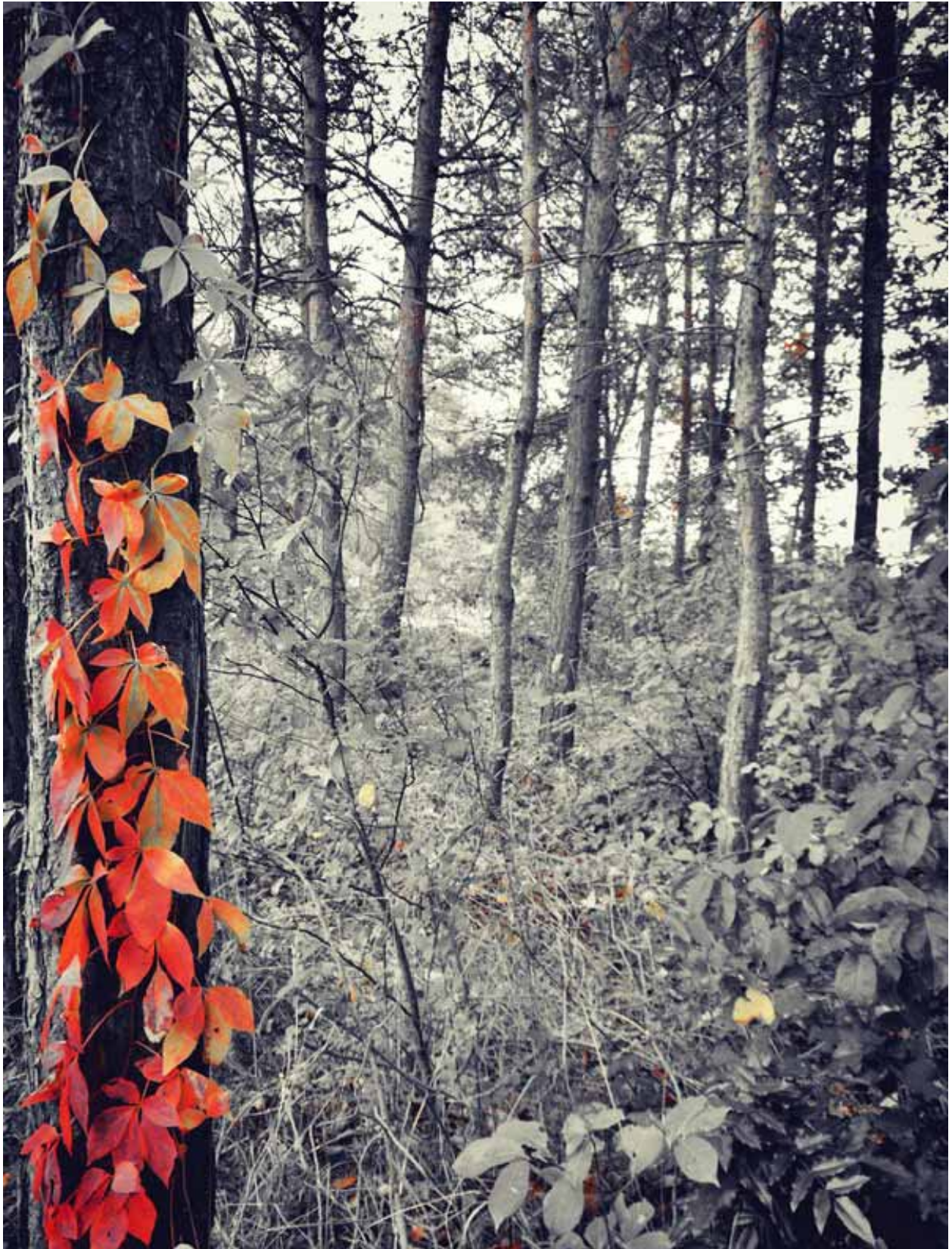
*Most viszont mennem kell, mert egy sürgős helyszíni javítást kell végeznem az egyik külvárosi házban, egy régi állóórát kell javítanom, nem lehet szállítani, oda kell utazzak, mondja az órás. A lány kikászálódik a fotelból, a közeli kisasztalra teszi a teáscsészét. Megigazítja ruháját, majd a bejárati ajtóhoz indul, az öreg egészen odáig kíséri és ajtót nyit neki. *Viszlát kedvesem, örülök, hogy találkoztunk,* szól az órás, szemeiben messziről érkezett béke fénylik. Zsófi legszívesebben megölelné a férfit, de attól tart, az öreg eltúlzottnak tartaná ezt a gesztust. *Mindig a szívére hallgasson, szól végül az öreg.* Valahogy ez volt az utolsó csepp a pohárba, Zsófit elragadják az érzelmei és szenvedélyesen megöleli az öreget. *Jól van, jól van...* szól nyugtatóan a férfi, miközben a vállán zokogó lány tarkóját simogatja.*

Elbúcsúznak, Zsófi a legközelebbi villamosmegálló felé indul, szeretne mihamarabb hazaérni. Miután hazaért, megfürdik, készít egy tartalmas zabkását, majd ágyba bújik. Hat óra alvás után ébred csak fel. Felöltözik, hogy visszamenjen az óráshoz, szeretne még többet megtudni a férfitől. Vagy csak a hangját hallani, a hanghordozás, a tónus, a megválogatott szavak valahogy rendkívül kellemesen hatottak rá. Élénken vágyik ezeket újra megélni. A műhelyhez közeledve hirtelen megáll. Nagy, kopott fémredőnyöket lát lehúzva az ajtó helyén, a fémlamellákon graffitik éktelenkednek. Valahogy idegen az egész. A redőny előtt épp egy idős nő gyalogol, kezében necc szatyorral, bevásárlásból igyekszik vélhetően hazafelé. Zsófi közelebb lép hozzá, megszólítja a nőt. *Mondja kérem, tud valamit az órásműhelyről, ismeri az órást? Nem tudja, mikor nyit ki újra?* Az öreg hölgy készséggel, kedvesen válaszol a lánynak: *Óh... az órás... igen... érdekes ember... és az a különös műhely... én is vele javítottam az óráimat... de, gondolom ön nem ismerős ezen a környéken: a műhely már tizenhét éve bezárt, az órás elköltözött egy másik országba, a rokonaihoz...*

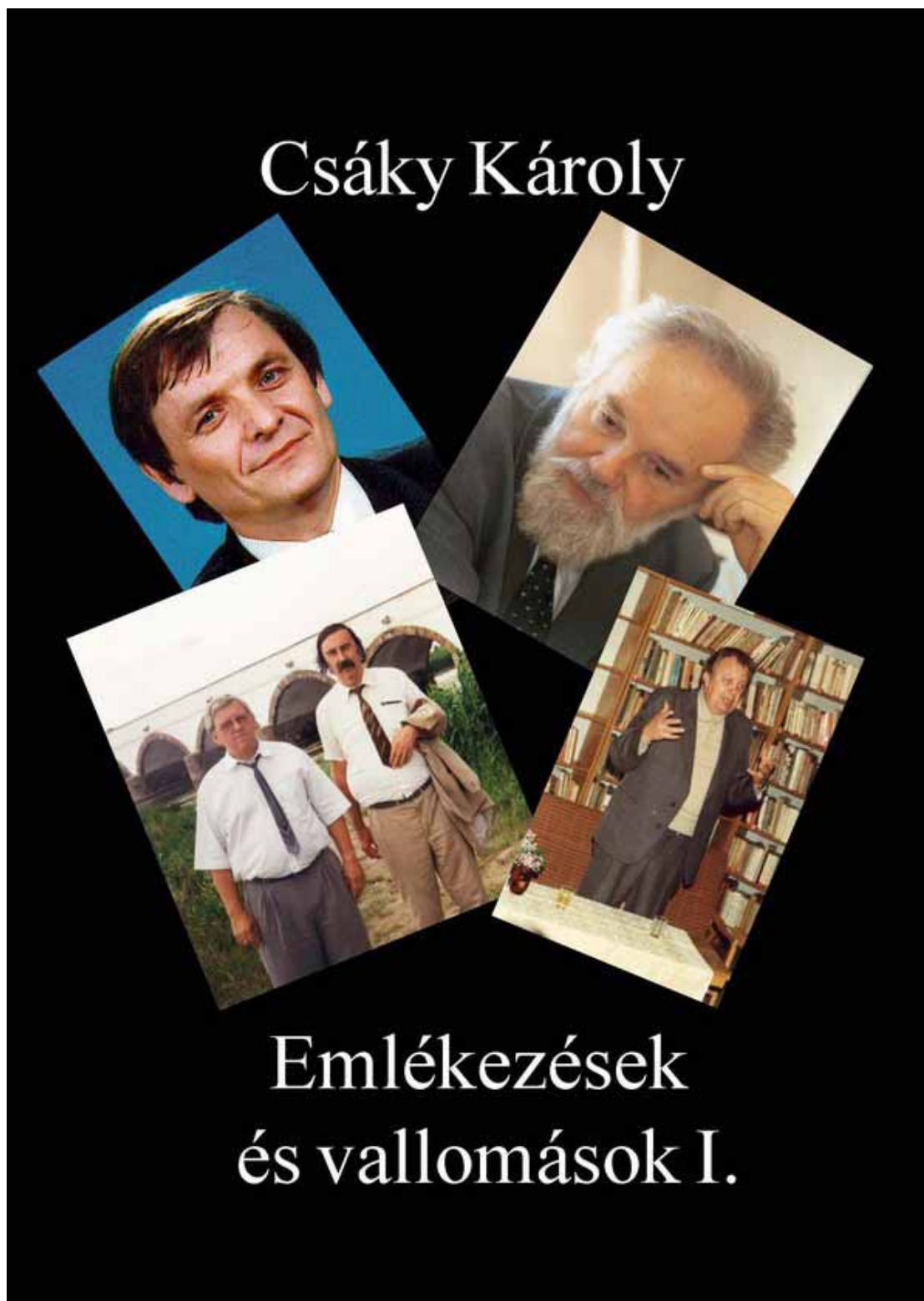
DOBROSI ANDREA**A fa monológja**

Földhöz ragadtam. Közel a patakhoz,
én az őrző, hol csillámfodor lakkoz
habjával követ, hol halak mintáznak
vizet tükörcseppeken. Megköt lábam,
karjaim az eget, magasat tűrik,
odalátnak, s belül megöl az úr itt.
Hajam magányt zizeg, míg az emberek
ölbe futnak. Csak mondják, a Föld kerek,
meg nem tapasztalom. Én el nem megyek,
itt tart Nap, Hold, tavasz, nyár, ősz és telek,
vigyázom az ösvényre túrt kavicsot,
bokrot, virágot, fűvet, mit szél befog,
s a parton ágaskodó társaimmal
visszhangunk kel. Ránk szavazott a csízdal.

KÖNYVAJÁNLÓ

Magánkiadásban, sok támogató segítségével megjelentek Csáky Károly legújabb kötetei, az **Emlékezések és vallomások I.- II.** című könyvek. A könyvek anyagát a Börzsönyi Helikonban sorozatban megjelent Csáky írások adják, ám egy nyomtatott könyv nagyobb eséllyel jut el más olvasókhoz is, akik nem használnak netet. A kötetekből a hazaszeretet, az irodalom, a kultúra szeretete, féltése szólal meg a Csáky Károlytól megszokott minőségben! Megvásárolhatóak szerkesztőségünk email címén keresztül a Szerzőtől. A Szerk.

Csáky Károly

Emlékezések és vallomások II.

Megjelent Lőrincz Sarolta Aranka új könyve

Kapható a drégelypalánki Művelődési Házban **2500 Ft-os** áron.

Művelődési Ház:

Cím: 2646 Drégelypalánk, Fő út 7.

Tel.: 35/567-070

Pásztor Ildikó, Művelődési Ház igazgató: 30/514-0334

Email: pasztorildiko@gmail.com

Lőrincz Sarolta Aranka: “Fontos a kapaszkodó gyökereink ápolása”

Lőrincz Sarolta Aranka több novelláját és szövegét olvashatták már portálunkon is. Az elmúlt években az ipolybalogi népművelőnek négy kötete is megjelent. Könyvírás mellett hosszabb ideje vezetője az ipolybalogi Bukréta hagyományörző csoportnak, s annak fiatalokból álló Kisbukréta formációnak is. Legutóbb november végén az ipolysági Pongrácz Lajos Alapiskolában tartott rendhagyó könyvbemutatót. Itt válaszolt a Felvidék.ma kérdéseire.

Milyen céllal készült a könyvbemutatóra?

Meghívásnak eleget téve érkeztem az iskolába. Az előadásom fő célja az értékek ápolása volt. Az magyar identitást erősítő versek mellett énekek is szerephez jutottak. Úgy vallom, hogy mindannyian fényhordozók vagyunk. A bennünk lévő szellemfényt csiszolni kell. Könyvek által lehet a legjobban csiszolni, a benne rejlő bölcsességeket ismerjük meg.

Honnan merít az alkotás során?

Mindegyik könyvem a történelemből merít. Személyes történelem művelője vagyok. Örömmel keresem fel az embereket. Beszélgetve sok bölcsességet, érdekességet megtudok. A beszélgetések során kitérülnek. Engem ilyenkor leginkább a nyelv, a nemzet, a történelem ragad meg, amelyet képviselnek. Ezekben az emberekben rengeteg szeretet van. Túl tudnak lépni azokon a rossz dolgokon, amelyeket átéltek. Ez köszön vissza a műveimben is.

A tanulóknak a Kazy Lázár kötetet mutatta be. Miről szól a könyv?

Egy lévai polgárház padlásán találták meg az ipolybalogi kötődésű nemes naplóját. Kazy Lázár naplóját egy az egyben kiadva nem sokakat érdekelt volna. Ezért a szöveget belehelyeztem egy olyan történetbe, amikor a halál pillanatában a szellem és a lélek kilép. Az örökhaza felé vándorol, ám az angyalok nem engedik tovább, mert nem végezte el feladatait. Minden embernek feladata és célja van az életben, s ha ezt nem végzi el, akkor jönnek a bajok.

Szabad akaratunkból választhatjuk ki az utunkat. Ám ha nem a megfelelő választjuk, akkor bajokkal szembesülünk. Belső fényünkre hagyatkozva találjuk meg a megfelelő utunkat, melyet angyalok vigyázzák. Kötetben a vándorló lélek bánkódik, mert semmit sem tett a nemzetért. Abban az időben sokan meghalni is képesek lettek volna a nemzetünkért. Kazy Lázár nem ezek közé tartozott.

Hány könyv látott eddig napvilágot?

Eddig négy kötetem jelent meg. Az első volt az Adventtől adventig, ebben az ipolybalogi népi hagyományokat dolgozom fel. A 2011-ben megjelent Hétköznapi hazaszeretet az Ipoly mente háborús történeteit örökíti meg. Kazy Lázár és a jövőbelátó angyal idén jelet meg.

Legújabb kötetem pedig a Hétköznapi hazaszeretet folytatása, Hétköznapi történetek határhövei címen. Ez szintén oral history feldolgozás. Ebben szintén a hazafiasság, a szülőföldhöz való ragaszkodás jelenik meg. Mindez azzal a céllal, hogy tanuljunk az elődeinknek az életéből. Fontos, hogy legyenek olyan kapaszkodó gyökereink, mint az anyanyelv, a nemzet- és hazaszeretet.

Honnan jött a könyvírás ötlete?

Már gyerekkoromban is sokat olvastam. Bár kevés könyvünk volt a háború után. Felnőttként voltak olyan időszakaim, amikor verseket írtam. Ám a család, a munka nem engedte folytatást. Nyugdíjasként először más utat kezdtem járni, jöttek is a bajok. Így tértem rá az én utamra. Segítő angyalaim támogatnak az úton. Sok segítő akad, ezeknek hála tudom kiadni könyveimet.

Milyenek az olvasói vélemények?

Rengeteg pozitív visszajelzést kapok. Találkoztam már olyan olvasómmal, aki négyszer olvasta el a kötetemet. Érzem, feltöltődnek általuk, erőt kapnak belőle. Könyveim is fényhordozók, a magyar identitásunk kincseit hordozzák.

Pásztor Péter (www.felvidek.ma) a fotó a szerző felvétele.

A cikket köszönettel vettem át a honlapról, s adom a Börzsönyi Helikon olvasói elé. A Szerk.

E havi számunk szerzői:

Borsi István(Budapest, 1957) Diósjenő, szellemi szabadfoglalkozású, író
Börzsönyi Erika (Pásztó) Budapest író, költő
Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság, helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató
Dobrosi Andrea(Budapest, 1970) Budapest, költő, szerkesztő
Elbert Anita () Veszprém, tanár, író, költő
Horváth Ödön (Budapest, 1938) Kismaros, költő
Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő
Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő
Kerekes Tamás(Budapest, 1957) Kiseccset, író
Kiss-Simon Miklós () Baglyasalja, író, költő
dr. Koczó József (Perőcsény, 1950) Vámosmikola, helytörténész, ny. iskolaigazgató
Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író
Kó-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író
Maruzs Éva (Körmend, 1945) Salgótarján, író, babakészítő
Molnár József (Vác, 1961) Vác, költő, mozdonyvezető
Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét, tanár, író
Polgár Vera (Budapest, 1948) Budapest, biológus, egyetemi docens, író
Pongrácz-Danielisz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő
Pribojszky Mátyás (Okány, 1931- Tata, 2014) citera-tanár, zenész, író
B. Tóth Klára (Budapest, 1955) Budapest, költő, restaurátor
Tóth Miklós (Budapest, 1952) Pilisborosjenő, kollégiumi portás, író
H. Turi Klára (Győr, 1939) Tata, író, költő
Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő, író, előadó
Szávai Attila (Vác, 1978) Vác, író, újságíró
Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő
Vasi Ferenc Zoltán (Tata, 1966) Tata, költő
Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, költő, nyomdász
Végh József (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, múzeumigazgató

Impresszum:**Alapító-szerkesztő:**
Karaffa Gyula**Helytörténet:**
Végh József mkl.**Képzőművészet:**
Konczili Éva**Szerkesztőség címe:**
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19**Telefon:**
+3630-383-5385**Email cím:**karaffagy@ gmail.com**Weblapok:**

[**www.karaffamese.freewb.hu**](http://www.karaffamese.freewb.hu)
[**www.karaffagy.freewb.hu**](http://www.karaffagy.freewb.hu)
[**www.karaffaboros.freewb.hu**](http://www.karaffaboros.freewb.hu)
[**www.retsag.net**](http://www.retsag.net)

Terjesztés: kizárólag ingyenesen letölthető PDF formátumban.

Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi Helikonban megjelent bármilyen anyag más felületen, lapban való felhasználásához az érintett Szerző előzetes engedélye szükséges!

A Börzsönyi Helikon 2012. március 27.-től tagja az Ipoly Eurorégió Határon ÁtnyúlóEgyüttműködés egyesületének.

Hajósi János fotója